

REJTŐ JENŐ

A FEHÉR FOLT

TARTALOM

ELŐSZÓ

ELSŐ FEJEZET

Egy magán-detektív karrierje kezdetét veszi

MÁSODIK FEJEZET

Lilian valóban megszökik, Mister Bronson karrierje folytatódik

HARMADIK FEJEZET

Sir Halley lánya öngyilkos akar lenni, de jó hangulatban van, és esténként táncol

NEGYEDIK FEJEZET

Miss Lilian is hajón utazik, de mint tús

ÖTÖDIK FEJEZET

Sir Halley lánya ragaszkodik a tízparancsolathoz, és majdnem férjhez megy

HATODIK FEJEZET

*Sir Halley leánya megismeri a halál birodalmát Afrikában,
közben kis híján férjhez megy Stockholmban*

HETEDIK FEJEZET

Lungaországban elmérgesedik a helyzet, és ugyanez történik Stockholmban is

NYOLCADIK FEJEZET

Halley megtudja, hogy lánya egyszerre két világrészben volt

KILENCEDIK FEJEZET

Mindig úgy kezdődik a verekedés, hogy a civilizációt visszaütik

BEFEJEZÉS

ELŐSZÓ

1.

A fehér folt Délnyugat-Afrika egyik angol gyarmata és a Niger vidéke között terült el. Ma már nem létezik. Rózsaszínre festették a térképészek, mintegy jelképezve a kiontott vért, amely egy-egy fehér folt bekebelezésének elengedhetetlen előzménye. Valamikor sok-sok fehér folt terült el az atlaszon. Csak a parti részek színesedtek lassacskán, ahol az első portugál, holland és angol telepesek kikötöttek, hogy megvessék lábukat és az impérium lobogójának állványát. Egyre több és több területet jeleztek szimbolikusan a térképészek rózsaszínnel, egyre több és több piros festékanyag omlott az eleven palettákról a sárga sivatagokban és a dzsungelek évezredes árnyékában.

Azután zümmögni kezdett a dinamó, megindult az iparosodás, versengés a nyereségért, és a nyolcvanas évek kolonizálási láza elnyelte a térkép leghatalmasabb fehér foltjait is. Pedig a hódítók tudják jól, hogy valamikor elkerülhetetlen lesz a pillanat, midőn a fegyver, az ész és a tekintély szuggesztiója dacára Európa szorító karja, amely fojtogatóan öleli át az Egyenlítőt, bénultan fog lehullani erről a féltékéről. Amit nem végezhetett el a hőség, a malária, a dús párák és a feje tetejére állt világ millió ellenséges életkörülménye, örök hűséges szövetségesei a bennszülötteknek, azt elvégzi majd az egyszerű lélektani átalakulás, amellyel a trópusi emberfajta egy napon tudatára ébred annak, hogy a fehér ember éppolyan mint ő, csak a bőre más színű...

Néhány apró, fehér folt még akad a térképen. Ezeket már nem olyan könnyű meghódítani, mert nemcsak a bennszülöttek védik kezdetleges dárdáikkal vagy ócska Remington- és Rifflepuskáikkal, hanem a féltékeny nagyhatalmak is a körmére néznek egymásnak. Némely földdarabot olasz tankok és gépfegyverek óvnak, hogy ne jusson angol kézre, a másikat angolok zárják el a németektől vagy japánok a franciáktól, és miután a meghódított területek közigazgatásával is elég baj van, egyik fél sem szívesen keveredik diplomáciai bonyodalmakba egy-egy fehér foltért a másikkal. Mert ha egyszer összemarakodnak a koncon, azzal végleg megingatták uralmukat a Déli-tengertől az Atlanti-óceánig. Azelőtt könnyű volt egy fél világrészt is meghódítani, hiszen csak ember kellett hozzá, csak fegyver és vér. Ma egy kis fehér foltért nehezebben indulnak el a tankok és menetoszlopok, mert demarsokat, megtorlásokat, sajtóháborút és szankciókat idézhet elő. És a diplomaták esetleg ötvenezer ember kiontott piros véréből nem félnek úgy, mint tíz fehér aktától.

2.

Lungaország tehát békében élte a maga primitív, boldog életét. Az olaszok vigyáztak a franciákra, és az angolok garantálták integritását a németekkel szemben. Az egész foltnyi terület alig ért meg egyetlen diplomáciai lépést a feszült hangulatban, amely a világ légkörét nyugtalanná tette.

Lungaországot északról a Niger egy hajózhatalan ága és néhány hatalmas hegylanc zárta el. Csak délről volt megközelíthető, az angol gyarmat felől, amelynek határán évtizedek óta nyugodtan feküdt egy kis helyőrség. A határmenti helyőrségen túl Lungaország kezdődik. Carver ezredes volt a parancsnok. Az unalmas, egészségtelen állomás elég jelentős személyiséget kívánt, mert tapintatot és okosságot igényelt, hogy a szabad kannibálország lakosaival ne

keveredjen az angol parancsnokság ellentétbe, és mégis meg tudja őrizni a birodalom tekintélyét. Forgalom alig volt, egy-egy kereskedő vagy misszionárius érkezett a postagőzössel, és kért bebocsátást Lungaországba. Ezeket Thomas kapitány figyelmeztette, hogy saját felelősségükre bocsátja őket át a határon, ahol Angliának nem áll módjában megvédeni, sem megtorolni vagyoni és személyi sérelmeiket.

Újabban valami Nyersanyagkutató Társaság engedélyt kapott Lungaország főnökétől, hogy kutasson, amiért bizonyos bért fizetett a busman királynak. Most már több európai és több rakomány áru is érkezett az ország belseje felé. Az angol katonaság vezetői aggódva nézték:

- Ha ezekkel valami baj lesz, azt már nem nézheti Anglia ölbe tett kezekkel - mondta Carver.

- Egy angol iparmágnás, valami Sir Halley nyújtogatja ki hosszú kezeit Lungaország felé.

- Ismerem - mondta Carver. - Francia-Marokkóból küldi az embereknek ide a postát, amit tőlünk továbbítanak a vadonba. Nekem is írt... Legszívesebben a nyakánál fogva löknék ki minden fehért, aki idejön, hogy bebocsássuk Lungaországba. De ennek a Halleynek van valami befolyása Londonban a gyarmatügynél...

- Úgy látszik, nem tudja - mondta Thomas -, hogy az emberei milyen veszélyes területen dolgoznak.

- Sajnos, azt hiszem, ő tudja, csak az emberei nem. Jövő héten szabadságra megyek. Átutazom majd Marokkóba, és beszélek vele.

Alkonyodott. Nyugalmas, békés hangulat ülte meg a trópusi tájat, és a blokkház felől áthallatszott a vidám tommyk takarodója.

ELSŐ FEJEZET

Egy magánetektív karrierje kezdetét veszi

1.

Samuel Bronson angol állampolgár létére Francia-Afrika fővárosát, Marokkót választotta állandó lakóhelyéül. A konjunktúrakutatás módszerével jelölte ki életpályájának a Pinkerton óta annyira elterjedt és regényessé vált magánkutatói mesterséget. A kutatásra való hajlamosság mindig megvolt benne. Képes volt például a legsivárabb napokban is felkutatni olyan ismerőst, akinél még néhány frank erejéig hitelre talált. Egyszer kinyomozta, hogy Algírban él egy nagybácsija, aki rendkívül vagyonos, és mit sem tud e becses családi kapcsolatáról. A csökönyös nagybácsi később sem akarta elismerni a rokonságot, amely nem meggyőző okiratokon, hanem Samuel Bronson érvelésein alapult, mindamellett az útiköltségen kívül még maradt is valami Samuel zsebében abból az összegből, amelyet „családmegváltás” címén juttatott neki ez az öregúr, miután írásba foglalták, hogy Samuel Bronsonhoz és annak családjához semmiféle kötelék nem fűzi.

Későbbi konjunktúrakutatása során jött rá, hogy Marokkóban igen szép haladó irányzatot mutat fel a bűnözés. Hogyan lehet ezt a konjunktúrát kihasználni? Háromféleképpen. Elsősorban mint bűnöző, másodsorban mint rendőr, harmadsorban betörés, orv- és rablógyilkosság elleni biztosító-intézménnyel. A legutóbbi vállalkozás nem jöhetett szóba, miután az ilyen természetű társaság alapításához szükséges néhány millió font alaptőkét Samuel Bronson pillanatnyilag nélkülözte. Az elsősorban megjelölt bűnözéshez többé-kevésbé ép erkölcsi érzéke miatt nem érezte magát alkalmasnak. Maradt tehát a bűnözés virágzó konjunktúrájának szintén virágzó reakciója: a nyomozói mesterség.

Mister Bronson jelentkezett a rendőrségen, kérve alkalmaztatását a főfelügyelői karban. Kérése gyorsan járta meg az összes fórumokat, mert már tíz perc múlva ismét az utcán volt, és hogy ajánlatát nem fogadták tárt karral, azt bizonyítja az a körülmény, miszerint Mr. Bronson még ma sem tagja a marokkói rendőrségnek.

Ilyen előzmények után nyitotta meg a Bronson & Bronson magánnyomozó intézetet. A kettős nevű cégnek mindkét alapítóját egyedül képviselte, és csak a jó hangzás kedvéért írta ki kétszer a vezetéknevét. A megnyitás ünnepélyes formái lényegesen egyszerűbbek voltak, mint a Queen Mary vízre bocsátása vagy a Királyi Akadémia centenáris ülése, mert mindössze erre az egyetlen ünnepélyes beiktató eseményre szorítkozott, midőn a cég két tulajdonosa Samuel Bronson személyében megjelent lakása ajtaja előtt egy réztáblával és egy kalapáccsal, fogai között négy darab szöggel, és a levelesláda fölé odaerősítette a táblát. Ez a változás később különböző kontraferziókra adott okot lakásadónőjével, özv. Collesnéval.

Bronson modern ember volt, és tudta jól, hogy minden igazi nagystílusú vállalkozás alapja a reklám. Olyan kitartóan üldözte újságíró ismerőseit, ami elegendő lett volna Marokkó legnagyobb bűnözőinek leleplezéséhez. Így sikerült néhány, elbeszélő formában megírt hirdetést becsempésznie a lapokba. Ezek a közlemények arról számoltak be, hogy miképpen leplezte le Mr. Samuel Bronson (a világhírű mesterdetektív) a New York-i „safe-hiénákat”, miután őt világrész rendőrsége gumibottal ütötte a nyomukat hiába. Ugyancsak Mr. Samuel (a mesterdetektív) kerítette hurokra a „fontoskodó Morgant”, aki nyolc éven át éjjel-nappal angol fontot hamisított. A párizsi „Nagy Kés” társaság, amely név alatt a világ valamennyi szakképzett

rablógyilkosa tömörült egyesületbe, és alapszabályai átmenetet képeztek a részvénytársaság és a népszövetség alapokmánya között, ugyancsak Mr. Bronsonnak köszönhető a vesztét.

Talán felesleges megjegyezni, hogy a „safe-hiának”, a „fontoskodó Morgan” és a „Nagy Kés” társaság kivétel nélkül a mesterdetektív fantáziájában születtek meg, fogattak el és végeztettek ki. Sajnos a közlemények egyetlen megbízás erejéig sem lendítették fel a Bronson & Bronson magánkutató vállalatot. A nagy részvétlenség már-már csóddal fenyegette a céget, amelyet a vállalat egyetlen nagyobb hitelezője, Mr. Bronson szabója idézett volna elő, ha az utolsó pillanatban nem ragyog fel váratlan fényességgel a mesterdetektív szerencsecsillaga.

Meleg nap délutánja volt, az esős évszak vége felé, midőn a langyos párok behatolnak az izületek közé, úgyhogy az embernek minden idegszála fáj. Különösen fokozza ezt a fájdalmat Mme. Colles, aki ott áll az íróasztal előtt a lakbérre vonatkozó monoton kérésével és bizonyos költség számla előzetes bejelentésével, amely a közeljövőben eltávolítandó cégtábla kapcsán felmerült négy nagy lyukat illeti, a falba vert kampósszegek miatt. Özv. Mme. Colles még soha életében nem állt közelebb ahhoz, hogy valamit a fejéhez vágjanak, mint ezen a délutánon.

És ekkor csengettek. A Bronson & Bronson cég első kliense érkezett meg. Hatalmas, ősz ember, feltűnően jól öltözött. A látogató Sir Geoffrey Halley volt, Dél-Afrika egyik leggazdagabb iparmágnása.

- Mr. Bronson - mondta, miután leült -, megbízásom van az ön számára.

- Özvegy Madame Colles - szólt a mesterdetektív -, nyomban hagyja el a szobát!

És úgy történt minden. Sir Halleynek valóban megbízása volt és az özvegy Madame sietve elhagyta a szobát, mert Mr. Bronson keze egy szokatlanul nehéz bronz hamutartón pihent agresszíven.

2.

Geoffrey Halley gyönyörű pályafutását mint petróleummunkás kezdte Bakuban. Még abban az időben, midőn a bakui viszonyokkal igen sokat foglalkoztak az újságok, nem a legkedvezőbb bírálat formájában. Napirenden voltak a korbácsolások, sőt a petróleumtársaság közegei még halálos ítéleteket is hajtottak végre, amennyiben nem egy izgága embert lőttek le ott akkoriban. A civilizáció régen betemette időhomokjával a nagyipar fejlődésének ezt a szégyenletes periódusát, és ha most Sir Geoffrey Halley esetében megemlékezünk róla, ez csak azért történik, hogy különösen markáns jellemét és enyhén szólva markáns tetteit érthetővé tegyem az olvasó előtt.

Az úgynevezett self-made maneknek általában kétféle típusa ismeretes. Az egyik fajta - a nélkülözéstől és szenvedéstől - emlékeinek hatása alatt a hatalom csúcsán is demokrata, humanista, az elnyomottakkal szemben megértő lesz. A másik típus ennek az ellentéte. Megkeményítette a szenvedés, kamatostól adja vissza embertársainak, amit elszenvedett, közömbössé vált a jajgatással és kinnal szemben, és magában általában azt mondja: „Én sem haltam bele.” Sir Geoffrey Halley ezt a fajtát képviselte. Üzleteit a könyörtelen célratörés jellemezte. Kevés eszköztől riadt vissza, amely alkalmasnak látszott arra, hogy a hatalmát és érdekköreit fokozza. Zseniális ember volt, műveletlen, zsarnok és önfejű. A vállalatainál vagy a tőzsdén éppúgy keresztülvitte az akaratát, mint otthon, a családi életben.

Emberek, akik ártani próbáltak neki, máról holnapra eltűntek. Volt, amelyik nagy darab koncot kapott, volt, amelyik egy revolvergolyót. Ezeket az apróbb ügyeket alvezérei intézték belátásuk szerint. Sir Geoffrey nem foglalkozott csekélységekkel. Olykor talán visszariadt volna, ha megtudja, hogy érdekében milyen eszközöket alkalmaznak vazallusai.

Legutóbb egy hírlapíró tragédiája kavarta fel ellene a közvéleményt. „Bob” álnéven írt az újságba, és egy régi, tekintélyes nemesi családból származott. A „Bob” néven megjelenő cikkek hosszú ideig foglalkoztak Sir Geoffrey ügyeivel. Fényképek jelentek meg az ugandai gumiültetvényekről, felégetett néger falvakról, agyonkorbácsolt bantukról. Ennek a „Bob”-nak a tevékenysége olyan veszélyesen precíz és hatásos volt, hogy Sir Geoffreynak kis híján a nyakát törte. Kormánybiztosról, vizsgálóbíróról suttogtak már, midőn egy nap a Marokkóban időző „Bob” eltűnt. Először azt hitték, hogy hazautazott Londonba, majd miután Londonból is kerestették, a rendőrség végül kiderítette, hogy azonos azzal a hullával, amelynél semmiféle igazoló írást nem találtak, és néhány nap előtt akadtak rá a külvárosban. A halál okát egy súlyos tárgyjal leadott ütés okozta, amely jóformán az egész koponyáját bezúzta. Halley, aki szívesebben szerelte le az ellenfeleit pénzzel, nem tudott erről a gyilkosságról, és erélyes vizsgálatot indított a bizalmi emberei között. Semmit sem derített ki. Azért sejtette, hogy közvetve ő idézte elő az újságíró halálát, és ez volt az egyetlen eset, ami sok-sok éjszakai nyugalma zavarta meg. Egész kis vagyomba került „Bob” halálának az ügyét eltüntetni a napirendről. Utóbb még az is kiderült, hogy a meghalt újságíró aktatáskájában felháborító bizonyítékok voltak a Lungaországban alakuló Nyersanyagkutató Társaságról, amely Halley egyik vállalata volt, és a bennszülötteken kívül a francia hatóságoktól bérbe vett arab fejedelmekkel építették a töltéseket és irtották az őserdőt. Ezek a fényképek és feljegyzések szintén eltűntek.

Sir Geoffrey Halley özvegyember volt. Egyetlen leánya, Lilian mindazt megkapta nevelésében, amit apja a Sohóban, egy zöldségespincében eltöltött gyermekkor idején elmulasztott. Lilian az édesanyja külsejét örökölte. Kecses alakú, finom vonású leány volt. Természetében már az apai örökség dominált. Önféjű volt, dacos és makacs. A svájci zárda, az előkelő londoni társaságok táncestélyei nem lágyították meg az ellenkezésnek, a csökönységnek azt az ősi erejét, amellyel mindig a saját akaratát igyekezett érvényesíteni. Elsősorban ez volt az oka, hogy huszonhárom éves korában, rendkívüli szépsége dacára, még leány volt. A gyengéden közeledő férfiakba valósággal belefojtotta az érzelmeket. Ellenállhatatlanul kitört belőle a nevetés, ha valaki szépen nézett rá, nem is szólva szerelmi vallomásról. Lilian mellett három hétnél tovább nem bírta ki udvarlót. Az udvarlók csak úgy lehettek együtt vele, ha beültek Lilian kis tűzpiros autójába, amelyen a leány a nap nagyobb részében összevissza száguldozta a várost. Egyszerű lelkivilágú fiatal emberek, akik szerettek volna sokáig élni, már itt elmaradtak. Aki ezt kibírta, és lenyelte a leány örökös parancsolgatását, az befáradt a felfordított életrendbe, amely Lilian szeszélye szerint délelőtti táncolással, éjszakai teniszéssel, löncölés helyetti csónakpartival alakult ki mindig másképp.

Így került sor azokra az összecsapásokra amelyek apa és leánya között egyre sűrűbbek lettek. Sir Halley ragaszkodott ahhoz, hogy Lilian férjhez menjen. Lilian ragaszkodott ahhoz, hogy Sir Halley békében hagyja.

- Férjhez kell menned! Huszonhárom éves vagy!

- Mégsem élem le az életemet egy tacsóval vagy egy fajankóval! Legszívesebben odaadnám nekik a pénzemet, csak hogy hagyjanak békén.

- Ez mégsem mehet így tovább!

- Eszem ágában sincs férjhez menni!

- Itt van ez a Roland Rockfield...

Napirenden voltak ezek a dialógusok. Különösen mióta Roland Rockfield feltűnt. Sir Halley egy régi barátjának és milliárdos üzletfelének a fia volt, és az önféjú apa csökönyösen leányára akarta kényszeríteni Mr. Rockfieldet férjnek. Ez még jobban elmérgesítette a helyzetet apa és leánya között.

Kikerülhetetlenné vált egy döntő összecsapás közöttük. Ez azon a délelőttön volt, amikor Carver ezredes kereste fel Sir Halleyt. Az ezredes szabadságáról tért vissza Sierra Leonéba, és útközben ellátogatott Marokkóba. Szerette volna rávenni Halleyt, hogy szüntesse be a Lungaországban folyó nyersanyagkutatást.

- Az én ezredem teljesíti a határőrszolgálatot Lunga király birodalma előtt - mondta Sir Halleynek, mikor együtt ültek. - Ismerem az ottani viszonyokat. Ez a terület csak a mi oldalunkról, angol területről közelíthető meg, ezért belga-francia-olasz részről több burkolt figyelmeztetést kaptunk, hogy a nagyhatalmak semmi esetre sem tűrnék el az okkupációt. Nézze, itt van a térképen Lungaország. Fehér folt. Senkié. Ha angol katonaság tenné be a lábát erre a földre, beláthatatlan bonyodalmakat okozna. Ez a néger király nagyon jól tudja, hogy a többi gyarmati hatalmak öröködnék a függetlensége felett Angliával szemben. Ön, úgy hallom, megállapodott vele, hogy birodalmának területén próbafúrásokat végezhet, gumit gyűjthet és arany után kutathat. Jelenleg néhány fehér ember már ott tartózkodik az ön megbízásából, és állandóan újabb európai megbízottjai jelennek meg a „fehér folt”. Az angol hadsereg nincs abban a helyzetben, hogy ezeket az embereket megvédelmezze, még akkor sem, ha ott előttünk ölik meg őket.

- Tökéletesen megbízom a néger királlyal kötött szerződésben - mondta hűvösen az iparmágnás.

- Eh, uram, nekem beszélhet bennszülött királyok tisztességéről. Ön nagyon jól tudja, hogy ezen a vidéken néhány fehér ember élete mit ér a gyarmati hadsereg nélkül. Nézze meg, hogy ennek az eredményesen kutató olajvállalatnak a részvényei milyen értéktelenek a tőzsdén. Pedig ott van elég nyersanyag!

- Ez viszont az én károm, ezredes úr, mert a majoritás az enyém.

- De a kockára tett emberéletek nem az önéi.

- Az angol hadsereg presztízse megóvjá őket minden veszélytől. Vagy azt hiszi, hogy ha bennszülöttek mészárolják le az angolokat, erre nem történik semmi? Kényszerítheti bármelyik nagyhatalom Angliát arra hogy állampolgárainak legyilkolását eltűrje?

- Nem! Ha ez megtörténik, akkor az én ezredem be fog vonulni, és a térképen egy fehér folttal többet jeleznek rózsaszínűre.

- És gondolja, hogy a gyarmatügyi minisztérium ezért felelősségre von engem?

Carver elgondolkozott.

- Nem. Azt hiszem, titokban hálásak lennének önnek, mert ebben az esetben senki sem szólhatna a hódítás ellen - és kis szünet után hozzátette -, és a részvények ugrásszerűen emelkednek majd, miután angol helyőrséget kap ez az ország.

- Mi aggasztja tehát?

- Az, hogy az én ezredem csak akkor kap utasítást a bevonulásra, ha a fehéreket már lemészárolták. És ezeknek az életét sem az ön bőséges tőzsdenyereségei, sem az angol gyarmatügyi minisztérium nem adhatja vissza.

- A gyarmati civilizáció mindig áldozatokat követelt. És véres atrocitások irányítják úgy a közvéleményt, hogy a hódítás jogos lépésnek látszik.

- Szóval ön titokban nem is bánna, ha lemészárolnák honfitársait, csak azért, hogy a nyomában következő angol hódítás szilárd helyzetet teremtsen az ön számára a tőzsdén?

- Ezredes úr - mondta kissé bántóan -, az emberiség érdekeit nem nézhetjük ennyi kicsinyes szentimentalizmussal.

Carver ezredes felállt, bólított, és otthagyta Sir Halleyt. A búcsú pillanatában nem a legkellemesebb jelzőket gondolták egymásról. Az angol ezredes nyomban elhagyta Marokkót, és állomáshelyére utazott, Gambába. Miután a nagyipar keze hosszú, a hadügyminisztériumból bizalmas leirat formájában nagyon helyes kis orrot kapott „bizonyos egyéni iniciatívák” miatt, amelyek legfelsőbb véleményekkel szöges ellentétben vannak, és „meghaladják egy ezredes hatáskörét és informáltságát”.

Még egy látogatót figyelt meg Lilian az édesapjánál ezen a délelőttön. Hatalmas, széles vállú embert, akinek a nyakán zsinóron revolver lógott le bricsesze zsebéig, magas szárú csizmát viselt, ennek a szárát állandóan egy vékony, szívós bambusznáddal csapkodta, kalapját a szobában sem vette le, csak éppen hátrtolta a trópusi sisakot a tarkójáig, és bagót rágott. A két méter magas ember arca durva volt, de látszott rajta, hogy okos. Cinikus vidámság ült a vonásain. Lilian sokszor nézte a függöny hasítékán át titokban atyja látogatóit, akik a legkülönbözőbb fajtájú emberek voltak, államtitkártól távoli dzsungelből érkező bennszülöttekig. Ez az ember különösen eredetinek és érdekesnek látszott, és csak igen kevésbé tisztelte Sir Geoffrey Halleyt.

- Átkozott szerencséje van, Halley... Azt hittem, már soha többé nem kell visszamennem robotolni a pokolba... Halló! Hol az az ördögpfőjű kölyök? Pálinkát hozzá! Sok jéggel és szódával!... Bánom én! Whiskyt, vagy amit akarsz!... Hát ide hallgasson, Halley! Huszonöt éve dolgozom, mint a barom, és mindig a legnyomorúságosabb pokolban! Különben, maga tudja!... A nagy lázadás idején Szumátrában, azután Holland-Borneón, mikor a dajak fejedelmek fénykorukat éltek, és ott voltam tizenhatban, mikor a Maláj-félszigeten Tok Dzsongot támadta hátba az angolokat... Mindig csak olyan telepekre küldtek, ahol a klíma, a bennszülöttek öldöklőek voltak... Tízezer fontot kaptam jutalmul, mert Sziámban jóformán egyedül védtem meg a Bangkoki Takarékos, ahol valamennyi vállalat egyheti munkabére feküdt, nem is tudom, hány millió tükál... Köpök az egészre!... Végre is hálátlan, piszkos banda mind... A májam oda van!... Ezt nem adhatják vissza... És Indokínában kikezdte csontjaimat a reuma.

- Még így is maga a legkülönb, Morton, és most olyan vállalkozásban lesz része, hogy gazdag emberré teszem...

- Hé! Te sátán! Még pálinkát!... Nézze, Halley, ne cifrázza a dolgot. Megint cirkuszt rendez valahol, és pár száz fekete bőrt kell a túlvilágra exportálni. És ehhez nem adnak katonát. Ilyenkor szoktak nekem hízelegni... Egye fene! Ha már arra jöttem a világra, hogy sötét emberek szekerét toljam, és sötét vállalatok számára vért csapoljak a feketékből, hát csapolok. Apropos, csapolás: a fenébe is, miért nem tart rendes sört a háznál!... Hát akkor miért nem azt adtak mindjárt! Sört, te kutya boy!... De ha arzénnel van hűtve, maga ihatja meg!... Ide hallgasson, uram: ötvenezer fonttal akartam nyugdíjba menni két hónap előtt... És asszony keveredett a dologba! Asszony! Meg kártya... Két hét múlva ott tartottam, ahol huszonöt év előtt! Egy vasam sem volt! Mehettem vissza a pokolba dolgozni!... Hát most itt vagyok, és mondja meg gyorsan, milyen gazemberségről van szó.

- Kissé nyersen fejezi ki magát...

- Pokolba a sima szavakkal! A söre jó...

Az üres üveget a verandán keresztül kihajította az utcára, kényelmesen hátradőlt a fotelban, újabb üveget töltött ki, és lábát felrakta az íróasztalra.

- Maga Nyugat-Afrikában még nem volt, Morton. Nem rosszabb és nem jobb, mint Szumátra vagy Indokína. Koncesszióm van ott Lungaország királyától nyersanyagkutatásra. A kutatások eredményesek. Lungaország fehér folt a térképen: senkié. De azt hiszem, idővel angol befolyás alá fog kerülni...

Erről a fogalomról lehetett valami véleménye Mortonnak, mert nagyot köpött a perzsaszőnyegre, és újabb üveget hajított keresztül a verandán, pontosan a legdrágább La France-rózsákkal díszített angol kert közepébe. De nem szólt semmit. Halley nyugodtan nézte, ismerte és megszokta az embereit:

- A vén főnök nagy gazember, de olyan árat kap tőlem a koncesszióért, hogy eddig meg sem mukkant, és bennszülött alattvalói tisztességesen dolgoznak a telepemen.

- És ha én ott leszek, még tisztességesebben dolgoznak majd...

Csend volt. Fixírozták egymást.

- Nézze - mondta Halley -, én egyáltalán nem akarom, hogy túlságosan elkényeztessék ezeket a fekete fickókat. Tudja, ott néhány fehér él köztük egyedül, és miután rettegnek egy esetleges lázadástól, nagyon is kesztyűs kézzel bánnak a bennszülöttekkel. Viszont én rendesen fizetek a főnöknek, nekem dolgozzanak!

Az óriás elgondolkozva nézett maga elé.

- Viszont maga nem fél a lázadástól, Halley. Ha jól sejtem, nem fizetne éppen rá az úgynevezett „angol befolyásra”.

- Igaza volt az előbb! Pokolba a sima szavakkal! Erős emberekre van szükségem, akik akkor se félnek a bennszülöttektől, ha nem a dadájuk járkál mögöttük huszonhat gépfegyverrel! És magának vészett híre van. Ha szelíd elbánásra lenne szükségem, akkor most egy misszionárius ülne itt előttem, és nem a legszebb rózsáimat tördelné össze a sörösüvegekkel. Én alkalmazom magát munkafelügyelőnek, és ha önhibáján kívül kénytelen lesz a telepet elhagyni, egyévi fizetése húszezer font.

- All right!

- Holnapután indulhat, Mr. Morton. Átadok magának néhány szerződési blankettát és húszezer fontot, hogy alkalmazzon embert, amennyit akar.

- Rendben van. Holnapután itthon vagyok. Rég szórakoztam már Mellahban. Ott minden este van valami verekedés. - Nagyokat csapkodott a csizmájára. Átvette a pénzt és a szerződés-sémákat. - Majd keresek kemény munkatársakat. - És elment.

Lilian már a beszélgetés elején abbahagyta a hallgatózást. Nem érdekelték az üzleti ügyek. Ezért nem értette, hogy az apja, még mindig Carver ezredes látogatásának hatása alatt, miért rosszabb kedvű, mint egyébként.

- Beszéljünk még egyszer okosan, Lilian...

- Apus, hagyjál békén. Utálom Rockfieldet, és senkihez sem megyek férjhez.

Halley az asztalra csapott.

- Elég volt! Most vagy...

- Hagyjuk a parancsokat. Nem akarok tiszteletlen lenni veled szemben, de ezen a ponton nem parancsolhatsz nekem.

- Úgy! Szóval azt hiszed, az fog történni, amit te akarsz?

- Ebben az esetben igen.

- És ha megvonom tőled az autót? Ha megvonom az anyagi támogatást ehhez az eszeveszett életmódhoz?! Nem sajnállok tőled semmit, de tudni akarom, hogy miért szórod két kézzel a pénzt ruhákra, ékszerekre, új autókra és...

Most Liliannek ment a fejébe minden vére:

- Elég! Ezt nem vártam volna tőled! Egy fillért sem fogok költeni a pénzedből! És nem folytatom tovább ezt az eszeveszett életmódot!

- Hanem mit csinálsz?

- Ha tudni akarod, van saját bankszámlám is! Egy évre legalább elég! Itthagynom még ma a házadat, és rövidesen férjhez megyek. Keresek majd egy szegény majmot, akivel házasságot kötök, és akkor nem zaklathatsz tovább ezzel a kérdéssel.

- Nézd, Lilian... - kezdte szelídebben Halley, de a lánya már kisietett a szobából, és bevágta maga után az ajtót, hogy csak úgy döngött. Aki azt hiszi, hogy Sir Halley ezen a neveletlen-ségen bosszankodott, az téved. Bizonyos meglepéssel dörmögte maga elé:

- Az én leányom...

3.

Így került Sir Geoffrey Halley Samuel Bronson mélységesen elhanyagolt magánnyomozó irodájába.

- Ön tehát, Mr. Bronson, elhelyezkedik egy autóban a kapuval szemben. A leányom kocsija könnyen felismerhető, tűzpiros lakkozása van, és a villa előtt áll. Chrysler gyártmány. Ezt az autót ezentúl követi. Ha a világ végére megy, akkor is. Nem hiszem, hogy Lilian beváltja fenyegetését, de ha elszökne, ebben ne akadályozza meg.

- Akkor tulajdonképpen mi a teendőm?

- Teendője meglehetősen nehéz lesz.

- Hm... Félek, hogy ez majd nagyon megrágítja...

- Költséggel ne törődjön. A leányom oda megy, ahová akar. Saját bankszámlája van - mondta büszkén: - Csak egyet nem tehet. Nem mehet férjhez. Ezen a ponton áll ön majd feladata magaslatán. Ha Lilian elszökik Algírba vagy Dakarba, vagy hazamegy a néjéhez Londonba, vagy álnéven Párizsba utazik: ön csak követi illő távolságból. De ha férjhez akarna menni, ha valami lehetetlen alak túl közel férközik hozzá, ön tűzön-vízen át megakadályozza a házasságot. Ha kell, félreveri a harangokat, alarmírozza a tűzoltóságot vagy a rendőrséget, hívja ki párbajra a vőlegényt, és szúrja le, vagy rabolja el, minden tettéért vállalom a felelősséget és a költséget. Végül, ezt jól jegyezze meg: végül, ha a leányom újra visszatér hozzám, ami rövid idő kérdése, maga húszezer fontot kap, az összes költségen felül, ahol legalábbis öt-hatezret lesz alkalma lopni.

- Sir! Az én költség számláimról...

- Nem érdekel. Ön félórán belül megkezdi működését.

- Nehéz ügy - mondta Samuel tünődve -, pillanatnyilag annyi fontos megbízásom van... Félek, ez megdrágítja önnek...

- Akkor, úgy látszik, tévedtem - mondta Sir Halley, és felállt -, információim szerint önnek fennállása óta még egyetlen ügye sem volt, és éppen ezért választottam magát, hogy éjjel-nappal az én megbízásommal foglalkozhasson...

Félóra múlva Samuel Bronson Mercedes kocsijában, a szemközti ház elől figyelte Miss Lilian Halley tűzpirosra zománcozott Chrysler kocsiját.

MÁSODIK FEJEZET

Lilian valóban megszökik, Mister Bronson karrierje folytatódik

1.

A leány, remegve a dühtől, nem ment vissza szobájába. Legszívesebben a falhoz csapkodott volna mindent, ami a keze ügyébe került. Mit is csináljon? Ezt a kérdést most alaposan el fogja intézni. Itt van Zarina!... Ez a kedves néger asszony, aki mindig gyümölcsöt hoz ajándékba. A kisfia egyszer legurult a Kutuba-mecset lépcsőjéről, és Lilian épp arra haladt a kocsijával. Felvette a kis néger gyereket, aki eltörte a lábát, és kórházba vitte. Azután is meglátogatta néhányszor a fiúcskát, ajándékokat vitt neki, külön szobában ápoltatta, amíg csak fel nem gyógyult. Zarina azóta sűrűn kereste fel Liliant, olykor a kisfiút is magával hozta, de sohasem mulasztotta el, hogy gyümölcsöt ajándékozzon a leánynak. Zarina valahol a Mellah negyedben lakik, és zöldséget árul. Nagyszerű! Elmegy Zarinához, ott megbújik, ha kell, három hétig is; az apja természetesen boldog lesz, mikor visszatér, és akkor majd ő diktálja a feltételeket. Mellesleg, milyen nagyszerű élmény egy néger asszony házában élni. Talán elég lesz néhány nap is ebből a leckéből. Azonnal elmegy a Mellahba, és megkeresi ott Zarinát...

- Miss Cummings van itt - jelentette a szolgál.

Cummings! Dora Cummings, akivel együtt jártak Londonban iskolába. Már jött is a kissé csontos, magas, de csinos arcú Dora. No nézd csak! Alig változott valamit!

- Drága Lilian! Hiszen te nem is változtál semmit! - Messziről jött hölgyeknél ez olyan szokványos üdvözlés, mint mikor két fiatalember azt mondja egymásnak: Hallo, boy!

Lilian egy pillanatra megfélekedezett mindenről, örömmel adta át magát ennek a kellemes viszontlátásnak.

- Hogy kerülsz ide, Marokkóba, Dora?

- A nagynéném küldött tanulmányútra. Eredetileg csak Algírig terveztem az utat, de mikor hallottam, hogy itt vagy, nem tudtam ellenállni a kísértésnek. Mondd, van már vőlegényed?

S ez a kérdés újra eszébe juttatott mindent Liliannek. És miután eddig nem volt senki a környezetében, akinek panaszkodhatott volna, Dora Cummingsnak sírta el őszintén a baját.

- Ez borzasztó! - mondta Dora. - Nem kell feministának lenni ahhoz, hogy felháborodjon az ember az ilyen apai zsarnokságon.

- Én nem akarok férjhez menni addig, amíg nem érzem, hogy szeretek valakit. És különben sem tűröm el, hogy apus presszionáljon!

- Igazad van. Látod, én is úgy vagyok valahogy, mint te, de nem lázadok. Három hónapon belül férjhez kell mennem. Tudod, hogy árva gyerek vagyok, nagybácsik és nagynénik nevelnek...

- De milyen nagybácsik és nagynénik! Azt csinálsz, amit akarsz! Elkényeztetnek!

- Múlt hónapban meghalt Jack bácsi, az egyetlen igazán gazdag rokon. Amíg élt szegény, addig nem mert parancsolni nekem. A végrendeletében megtalálta az igazi hangját. Rám hagyta ugyan mindenét, de azzal a kikötéssel, hogy három hónapon belül férjhez kell mennem.

- Nem tűrném!

- Én nem vagyok olyan makacs, mint te. Nézd, előbb-utóbb úgyis férjhez kell menni, hát minek maradjon másra szegény Jack bácsi vagyona? Délben indulok haza, és minden időmet egy alkalmas férj keresésére szentelem. Szeretnék megint autón járni. És miután Jack bácsi halálával kissé megcsappant a zsebpénzem, nem vehettem új kocsit.

Lilian szeme felragyogott.

- Ide hallgass, Dora! Én elhatároztam, hogy az autómát még ma elpusztítom. Nézd, ott áll a kapu előtt, szép tűzpirosra lakkozott Chrysler, Londontól Londonig ki van fizetve a szállítási költség bármelyik hajóra. Vidd magaddal! Könyörgöm, fogadd el tőlem! Hadd lássa apus, hogy már ma délután nincs autóm...

- No de csak nem képzeled...

- Csitt! Megteszed, Dora! Bizonyára nagyszerűen vezetsz, és nincs gyönyörűbb műút a világon, mint a Marokkó-Algír közötti. Ne szólj semmit...

Egy tűzpiros Chrysler olyan gyönyörű, és Dora olyan bolondja volt az autónak...

Lilian az ablakból nézte, ahogy elindul Dorával a kocsit. A szemközti ház elöl egy Mercedes is útnak eredt a Chrysler nyomában.

2.

Nyomban Dora távozása után Lilian a legszükségesebb holmikat kis toalett-táskájába tette. Apjának mindössze egy sor írást hagyott az íróasztalon, azzal az elhatározással, hogy nagyon kegyetlen lesz:

„Elmegyek, és soha többé nem jövök vissza. Tudd meg. Szerető leányod: Lilian”

Azután a villa hátsó kapuján gyorsan kiosont, és nekivágott gyalog a Mellahnak nevezett zsidóváros irányába, hogy megkeresse Zarinát, a hálás lelkületű néger nőt. Kora délután volt, és Lilian vidáman indult el, mert apja vére folyt az ereiben, tehát izgatta a kaland, és különben is nagy ambícióval készült a harcra, amellyel kivívja szabadságát a szülői házból.

Afrikai időszámítás szerint pontosan négy órakor lépte át Mellah ezeréves kőkapuját. A szíves olvasó idáig azt hitte, hogy ez a regény a humoros elbeszélések fajtájából való. Abban a pillanatban azonban, mikor valaki átlépte Mellah kapuját, igen kevés esélye van rá, hogy humoros dolgok történjenek vele. Pontosán négy órakor Lilian Halley maga mögött hagyta mindazt, ami életében a vidámságot és a gondtalanságot jelentette. Mellah küszöbén átlépte a határt, amely élesen választja el a bohózatot a tragédiától.

Ez a szennyes, ódon, ócska városrész egy méter átmérőjű utcákkal, túlszűfoltosságával, bűzével és ricsajával a világ minden tájáról összetorlódott, rongyos, éhes, bűnöző és haldokló nációjával odaillett volna Dante alvilági tölcserének a fenekére, ahol a főördög áll, szájában Júdással. Júdás helyzete a főördög szájában lényegesen vidámabb lehetett, mint a Mellah néger vagy berber lakóinak helyzete, huszonnégy személyre berendezett albérleti tömegszállásokon, ahol bolhától skorpióig mindenféle féreg dús nyüzsgéssel élt, fejlődött és szaporodott, azon mértékben, ahogy az emberek egyre fogytak, egyre kiszögellőbb csontokkal, vízkórságtól puffadt hasakkal, gyógyíthatatlan furunkulózisokkal, sürgős átutazóban a Voltból a Nincsbe! Az utca szeméjtében rothadó zöldség, szardíniásdobozok és csigahéjak között sötétbőrű gyerekek bányásztak ehető hulladék után, a lacikonyhákban olajok bűze hömpölygött ki dúsán zsidó árusok kordéi nyikorogtak, és amint a rothadó humusz a férgeket, úgy ontotta magából minden utca, minden forduló tolongva, zsibongva, csoportosan Mellah páriáit.

Száz lány közül kilencvenkilenc az első tíz lépés után visszafordult volna. Lilian ment. Kissé szédült, és kavargott a gyomra, de kemény elhatározással ment. Az egyik sarkon zöldségszédét vett észre. Megszólította a tulajdonost:

- Nem ismeri, kérem, Zarinát, egy néger zöldségárus nőt?

- Zarina?... Ott lakik az az ördög valamerre a Fella-mecsetnél. Jó félóra innen, egyenesen menjen, azután jobbra... Azután bal kéz felől meglátja a mecsetet...

Barátságatlanul néztek rá. Kissé feltűnő volt ebben a városnegyedben, jól öltözötten, fekete lakktáskájával. A mutatott irányban haladt, kissé kábultan ettől az ijesztő benyomástól. Nemsokára feltűntek a távolban a hatalmas kőkoloncok, amelyekkel a Quartier Réservé van elválasztva a többi városrésztől. A Quartier Réservében jóformán csak nők laknak. Tucatjával telepíti őket ide a rendőrség, és soha többé nem távozhatnak el ebből a kerületből. Nem is akarnak. Minden razzia Mellahban vagy az arab városrészben tucatjával juttatja új lakókhöz a Quartier Réservét. Vidám élet folyik itt. Éjjel-nappal szól a zene, matrózok, légionisták, munkások szórakoznak, a bor, a csók, a muzsika és a pénzcsörgés világa ez.

Lilian hallott már valamit a Quartier Réservéről, és borzadva nézte a távolban feltűnő falakat. Befordult jobbra, remélve, hogy megpillantja a Fella-mecsetet. Szűk sikátorba ért, ahol csoportokban álldogálva mindenféle nyelven karattyoltak kitudhatatlan foglalkozású egyének. Rongyos lengyel zsidók, arabok és tuareg vásárosok. Alkonyodott...

Most már a Fella-mecset után érdeklődött, és sűrűbben kapott útbaigazítást. Fájt a lába, szeretett volna megpihenni.

Egy vendéglő előtt asztal és szék állt az utcán. Leült. Málnaszörpöt rendelt, de nem nyúlt hozzá a homályos pohárhoz, csak ült, hogy pihenjen. Mikor felkelt, hogy folytassa útját, észrevette, hogy eltűnt a lakktáskája. Nem baj. A retiküljében van pénz, majd beküldi Zarinát a városba bevásárolni, ami kell. Most már megpillantotta a Fella-mecsetet. Éhes is volt, szomjas is, sajnálta, hogy az előbb nem ivott a málnaszörpökből.

A mecset körül senki sem ismerte Zarinát. Becsapták?

Mindenféle színű lámpák gyúltak ki a kocsmák felett, citera, harmonika és sípok hallatszottak, a kereskedők bezárták boltjaikat, és az utcákat még tömöttebben özönlötték el a járókelők. Mit csináljon? Fáradtságánál, rosszulleténél kínzóbb volt számára az érzés: szégyenszemre hazakullogni.

Már jóformán maga sem tudta, hogy merre bolyong, és egy arab, akitől Zarina iránt érdeklődött, durván felcacagott. Egy alak megfogta a karját, rémulően továbbfutott. Valaki a retikülje után kapott, sikerült kisiklania, és két kézzel szorította a táskáját, amelyben pénzét és minden eshetőségre készen - útlevelét is magával hozta. Durva hangok kiáltoztak utána, és egyre több és több sötét alak hemzsegett körülötte. Félrelökték, megcsipkedték... Mint valami lidércnyomásos álom, olyan volt ez a fájdalmas bolyongás a nehéz, forró, rossz szagú külvárosban... Egy pillanatra megállt.

A szemközti gázlámpa mögül valaki merően nézte. Egy csavargó volt. Nyomorúságosabb figurát nehéz lett volna elképzelni. Ruhája, fehérneműje színehagyott, piszkos rongyfoslányokban csüngött róla. Az egyik nadrágszára térdén alul hiányzott, a másik spárgával volt összekötve, hogy ne lebbenjen szét járás közben, ahogy elszakadtan lecsüggött róla, mint két rongyos függöny. Kabátja és inge szinte kivehetetlen határokkal folyt egybe vékony cafatokban, amelyet a nemrég leszakadt kabátgallér, ahogy lelógott messze a háta közepéig, még groteszkebbé tett. Mintha egy rászakadt kavicsbánya alól mászott volna ki az egész ember, olyan piszkos, szakadt és sebes volt. Az egyik kezét néhány rongycsomóba bugyolálta,

a mocskos vászon nyilván sérülést takart. A jobb szeme nem látszott egyetlen sötét, repedt, kékes daganat mögött, az orra ugyancsak torzra dagadtan és véresen állt ki az arcából, és könnyű fejszébe beszáradtan ragadtak meg a kócos hajcsomók, ez jól látszott szalmakalapján át, amelynek jóformán nem volt teteje, és karimája is alig.

És ez a szörnyűséges alak egyetlen ép és látható szemével merőn nézte Liliant. Közben, mintha félne, a lámpa oszlopa mögé húzódott. Lilian szeretett volna felsikoltani. Tovább akart futni, de a merőn rászögeződő fél szem szinte hipnotikusan odanyűgözte, ahol állt. Úgy érezte, hogy összeesik, mikor a rongyos, torz ember megszólalt:

- Nem talál vissza Guelizbe?

A hang kissé nyers volt, de nem rosszindulatú.

Úgy látszik, a ruháján látja, hogy az úri városrészből jött.

- Nem a belvárosba igyekszem - kényszerítette magát remegve, hogy feleljen -, Zarinát... Zarinát, a néger nőt keresem...

- Ne keressen senkit, hanem menjen haza - mondta kurtán a férfi. Ebben a pillanatban egy matróz lépett melléje.

- Szép lány! Gyere táncolni az Alcazarba! - és magához szorította Liliant. A lány kétségbeesetten védekezett, de a matróz nem engedte, erős karjával ellenállhatatlanul préselte magához. A csavargó, aki úgy látszik, valami veszély elől bujkált a gázlámpa mögött, egy pillanatig habozva körülnézett, azután gyorsan odalépett a matrózhoz, és kiszakította a karjából Liliant. A matróz torkon ragadta a csavargót, mire ez bal kezével állon vágta, hogy hátratántorodott. „Hujjé!... Vigyázz... Hagyjátok őket!...” A körülállók élvezettel csináltak helyet, és szabályos ökölharc kezdődött a matróz és a csavargó között.

A harc kimenetele nem lehetett kétséges. A csavargó csak egy kézzel harcolt, az ellenfél mind a kettővel. Hiába bujkált, siklott ügyesen, hiába ütötte kétszer is orron, szájon bal kézzel a tengerészt, az ellenfél két ökle könnyörtelenül csépelte a már amúgy is összevissza sebzett arcot. Lilian borzadva nézte, amint védelmezőjét eszeveszetten csépelte két könnyörtelen ököl a nézősereg vidám biztatása közben. A csavargó nekitámaszkodott a gázlámpának, és váratlanul, egy rúgással messze röpítette támadóját. Amíg ez feltápászkodott, nagyot lélegzett, de látszott hogy már nem bírja sokáig. A felugró matrózt azonban egy hatalmas kéz ragadta meg:

- Hohó! Így nem egyenlő a küzdelem. Annak a fickónak az egyik karja sérült. Te is csak a bal karodat használd.

- Eredj, mert megkapod a magadét... - mondta a matróz, de azután elhallgatott, mert a ránehezülő kéz enyhe szorításától térdre bukott. Lilian, aki a gázlámpa és a csavargó mögött állt, felismerte a közbelépőben Jim Mortont, aki délelőtt az apjával tárgyalt. Most kissé támolygott az óriás, de ugyanúgy csapkodta kis korbácsával a lábszárát, mint Halleyvel szemben, a fotelban.

- Azt mondtam, hogy csak bal kézzel ütsz. Ha előveszed a jobb kezedet verekezés közben, szétloccsantom a koponyádat. Így igazságos! Go on!

A tengerész egy pillanatig habozva állt, de a csavargó máris kihasználta az előnyét, és úgy vágta szájon bal kézzel, hogy jól hallható recsegéssel repedtek a fogak és az állkapocs. A matróznak nem volt ideje és kedve jó megoldáson töprengeni, tehát hátratette a jobb kezét, és ballal támadt. Az óriás szívből kacagott:

- Halló, uraim! Helyet, helyet! Igazi kakasviadal.

A csőcselék remekül szórakozott, és máris a szívébe zárta Jim Mortont kitűnő ötletéért. Most a csavargó felé hajlott a szerencse. Ő már kissé megszokta a balkezes küzdelmet, bár szintén nem volt született balkezes, a matrónak viszont szokatlan volt, de ismerte a tömeghangulatot, és tudta, ha jobb kézzel nyúlna ellenfeléhez, ez az óriás és a nézőközönség könyörtelenül meglincselné. A második ütéstől felszakadt a szemhéja, a harmadik gyomorszájon csapta, ettől meggörnyedt kissé, mire a csavargó villámgyorsan könyökhajlásba kapta a matróz nyakát, egyet csavart rajta, és tomporával nagyot lökve, a gázlámpához vágta. A matróz elnyúlt a földön tört gerinccel. Négerrek, légionisták, fuvarosmunkások fütty- és éljenkoncertje fejezte be a küzdelmet.

- Köszönöm - mondta lihegve a csavargó az óriásnak.

- Ne köszönje! Azt hiszem, balkezes ütésekkel tanulhatok magától. Halló! Szépség! Maga mit áll itt ilyen ijedten?

- A hölgy miatt történt az egész - mondta gyorsan a csavargó, mert nem szeretett volna az óriással is verekedni. - Eltévedt, és szeretne gyorsan visszajutni Guelizbe. - Beszéd közben folyton körülnézett, mint aki fél valamitől.

Ebben a pillanatban ágyúlövés dörrent. Mire az óriás felkacagott.

- Most már reggel nyolc óra előtt nemigen juthat vissza Guelizbe. Ez az ágyúlövés minden este nyolckor azt jelenti, hogy Mellah kapui bezáródnak, és reggelig senki sem távozhat innen.

- Istenem... - Lilian két kezét a szívéhez szorította és a lármás, bűzös sikátor forogni kezdett körülötte. - Én nem maradhatok itt... Hol lehetek reggelig... Zarinát szeretném...

Betelt a mérték. Ájultan hanyatlott le. Egyszerre kapták el ketten.

- Hogy az a... - káromkodott Morton. - Mi a csodát keres itt egy nő, aki Guelizben lakik... - Vigyük be a vendéglőbe, azt hiszem, csak a fáradtságtól lett rosszul.

A „Bar Napóleon” a kora esti órákban még üres volt. A kocsmáros ásítózott a pult mögött, és egy néger mixer vigyorgott rája. Távolabb három zenész unatkozott a becsomagolt hangszerek felett. A kocsmáros nem nagyon örült, mikor behozták az ájult nőt. Lilian ruhája közben összegyűrődött, bepiszkolódott, a haja kócos volt, alig látszott rajta a belvárosi nő. Pálinkát hoztak. A csavargó megtöltötte azt a lapos üveget, amely valahonnan a hátsó zsebéből került elő. Morton a nő fogai közé töltött vagy két kortyot.

Lilian köhögve felegyenesedett, zúgó fejét két tenyere közé szorította. Első pillanatban nem tudta, hogy hol van, azután meglátta a csavargó irtózatosan bedagadt fél szemét, alvadt vérrel belepett orrát és az óriást mellette. Egyszer csak eszébe jutott minden. Megmondja most itt, hogy kicsoda az apja? Nem! Saját magának kell kimásznia a csávából, amibe került.

- Hé! Nagysád! Mondja az istenért, mi kószálnivalója volt itt este? - kérdezte Morton.

- Ho... Hol lehetnék... biztonságban reggelig? - szólt rekedten, és még jobban szédült a pálinkától, kavargott a gyomra és forrón zúgott a feje.

- Csak szedje össze magát, és főleg szorosabban fogja a retiküljét - mondta a csavargó. - Ne féljen, most már majd csak elhelyezzük valahol reggelig.

Morton vizsgálódva nézte a piszkos, lerongyolódott, eltorzult alakot.

- Maga kicsoda?

- Fred Marshall vagyok. Többet nem tudok magamról.

- Hol készítették így ki?

- A magamfajta csavargó sokszor keveredik bajba. Egy gazembert elintéztem a múltkor, és a cimborái hajszoznak. Már két ízben majdnem sikerült végezniük velem. Azt hiszem, az egyik szememre meg fogok vakulni.

Közömbösen mondta, inkább konstatálva, mint ijedten.

A lány egyetlen szavának sem volt ura, jóformán nem is hallotta, mit beszélnek körülötte, fejébe szállt az alkohol, észre sem vette, hogy apatikusan, hangtalanul dúdol.

- Ha szárazra akarja tenni a bőrét egy időre, tudok magának valami munkát. A balkezesei nagyon tetszettek nekem.

- Köszönöm. Elintézetlen ügyeim vannak itt Marokkóban. - A hátsó zsebéből lapos üveget vett elő, és megtöltötte pálinkával.

- A kezével mi van?

- Lövés. Csak húst szakított át, de azt hiszem, gyulladásba jött.

- Munkafelügyelőnek megyek Lungaországba. Nem valami vidám hely. Nincs helyőrsége, és kannibálok lakják. Keresek néhány fickót, akiknek nincs itt sok vesztenivalójuk és nem könnyen ijednek meg. Az öreg Halley, egy angol milliomos, nagyszerűen fizet. És akiből nem csinálnak kismenüt a bennszülöttek, az gazdagon jöhet haza.

A csirkefogó rekedten kacagott. Szalmakalapjának megmaradt fél karimája is leszakadtan csüngött.

Szennyesebb, undokabb külsejű csavargót Lilian elképzelni sem tudott volna. Hónapok óta nem mosakodhatott, és bizonyára szemétdombon aludt, mert áporodott rongyszag érződött a közelében. Rekedt kacagása most olyan rosszindulatú és visszataszító volt, hogy még Morton Jim is megborzongott.

- Stop! - mondta a csavargó Marshall. - Eljövök Lungaországba. Hogy jutok oda?

- Itt van egy kész szerződés a Nyersanyagkutatóhoz, csak a nevét kell beírni. Adok magának háromszáz frankot. Ez elég Mogadortól Sierra Leonéig. Ott már mindenki ismeri az utat.

A zenészek nyekeregni kezdtek hangszereiken, mert egy sofőrruhába öltözött néger jött be a nőjével.

- Vigyenek... vezessenek valahova... - suttogta Lilian a zenétől kissé felriadva. A pult mögött, gyékényfüggönyös ajtón át egy török nő jött be vörös bugyogóban, kezében láncról függő faszén tüzelőt hozott, amelyben hosszú nyélen apró kávéfőző tartályok voltak elhelyezve.

- Itt valahol a szomszédban van egy kórház, tán ott az egyik ápolónő szobájában alhatna reggelig - mondta Morton. Mielőtt felelhetek volna, az ajtó kinyílt, és egy köpcös, kék zubbonyos ember jött be.

- Megvan! - kiáltott hátra. - Halló! Fiúk! Itt a jómadár!

- A pad alá! - kiáltott a nőre Marshall, és mert nem fogta elég gyorsan fel, amit mondott, a nyakánál fogva az asztal alá dobta. Morton mozdulatlanul, nyugodtan állt. Marshall erőlködve bal kezével a jobb hátsó zsebébe nyúlt, és egy vasbotot vett elő. Az ajtóban még két ember jelent meg a köpcös mögött. Egyikük revolvért vett elő. A néger sofőr, a nője és a három zenész egy pillanat alatt az asztalok alatt voltak. A csavargó úgy állt, hogy a fal egy kiszögellése fedezéket nyújtott.

- Ide hallgass, te gazember! Ha van pofád és van bátorságod, kijössz az utcára. Elviszünk magunkkal, de nem ölünk meg. Ne keverj bajba másokat. - Két karjával néhány betóduló cinkosát tartotta vissza. A kocsmáros könyörögve tette össze a kezét Mortonék felé.

- Szenyoresz! Könyörögök, menjenek az utcára!... Ott sem rosszabb meghalni, és én most alakítottam át a helyiséget.

Lilian fel akart emelkedni, de a csavargó újra visszalökte a földre, és ebben a pillanatban lövés süvített el, de célt tévesztve egy alkoholos kannát fúrt át a polcon, amelynek tartalma nyomban folydogálni kezdett.

- Halt! - kiáltotta Morton. - Mit akartok a fickótól? Ki vele, ha igazatok van, odaviszem nektek.

A köpcös, úgy látszik, szerette volna elkerülni nyilvános helyen a harcot, tehát megfogta a revolveres ember kezét, és felelt:

- Mi azt akarjuk ettől az embertől...

Morton csak erre várt. Mialatt mindenki egy pillanatra elfeledkezett a harcról és a köpcösre figyelt, megfogta az asztalt, amelyen ott állt a sofőr rizses húsa és pálinkája, azután ezt az egészet egy szempillantás alatt belevágta az ajtónál álló csoportba, nyomban utánadobta a másik asztalt, közben bal kézzel előrántotta a revolverét, és mind a hat golyót kilőtte az ajtóra. A csavargó nem bizonyult megvetendő segítőtársnak, mert szintén nyomban akcióba lépett, felkapott egy széket, és belevágta a villanygömbbe. Lilian iszonyodva kuporodott az asztal alatt, és csodálkozott, hogy nem veszítette el az eszméletét. Miután a helyiség sötét volt, és a bejáratnál mégis szűrődött némi világosság az utcáról, Morton és Marshall határozott fölénybe kerültek. A támadás első megsemmisítő ereje négy embert terített le, és a többieket kiszorította egy percre. Ezalatt Marshall máris felugrott a söntéspolcra, és a keze ügyébe akadó likőrös-üvegeket sorban csapkodta a bejárat felé, mintegy üvegzáporral elzárva a benyomulók elől. De ezek nagyon sokan lehettek, mert mégis benyomultak. Leírhatatlan zűrzavar támadt. Morton az egész bárpolcot felborította, és egy rúgással a támadók közé továbbította, hogy ismét szertebukdácsoltak. Marshall bal keze jobbra-balra csapott a vasbottal, de törpének érezte magát, és a halálos veszélyben is tisztelettel nézte a társát, ahogy verekedett.

Mint egy mitológiai óriás, úgy kaszálta Morton csodálatos könnyedséggel és gyorsasággal az ellenfeleit, valami küzdelemben hevült, boldog arckifejezéssel, miközben felsőteste jobbra-balra hajladozott szétterpesztett lábai felett. Egyik embert csapkodta a másikhoz, és ha nem volt ember a keze ügyében, akkor széket, asztalt, fogast, bombasztikus erővel... Csontok recsegték, sebesültek sikoltoztak, és Morton sürögve-forogva, ellenállhatatlanul verte vissza a támadókat. De mintha segítség érkezne kívülről, csak nem fogyatkoztak. A helyiség már romokban hevert, és a romok között véres alakok fetrengtek. Most oldalt pillantott Morton, és meglátta Marshallt, amint vasbotjával egy felemelkedő koponyára sújtott.

- Maga marha! A nőt vigye! A gyékényajtó...

- De maga...

- Ezekkel gyerekkoromban is elbántam volna... Siessen!

Marshall belátta, hogy Lilian inkább rászorul a segítségre, mint Morton. Ügyesen a földre bukott, miközben társa a megújuló rohamot verte vissza, és most már revolverlövés is villantak. Szerencsésen megtalálta Liliant, és csodálkozott, hogy a leány nem ájt el.

- Jöjjön! - ordította a vad csörömpölésben a lány füléhez hajolva. - Csússzon utánam a gyékényfüggönyig. De ne emelkedjen fel, csak ha azt mondom: „Rajta!”

A padlón cserepek és mozdulatlan testek között csúsztak a főbejáratig, ahonnan a török nő jött be:

- Rajta! - suttogta Marshall, és Lilian felemelkedett, ugyanakkor a férfi egy ugrással kirántotta a helyiségből. Szűk, sötét folyosóba értek.

- Szenyoresz... - suttogta valaki rémulten, és Marshall máris megragadta ennek a valakinek a torkát.

- Vezess valahova, ki az utcára, gazember! - suttogta. - Különben megfojtalak.

Kacsaringós folyosókon haladtak. Végül egy gyékénypadlójú szobán át, ahol ópiumszívók heverték alétlan, kitértek egy nagy, sötét telekre. Boldogan pillantották meg a csillagos eget.

- Most fussunk! - A karjánál fogva, rohanva cipelte magával a nőt a telek vége felé, ahol egy palánk zárta el az utat.

- Ha a hátsó kijárást őrizték, akkor ön most abban a buta sorsban fog részesülni, hogy együtt hal meg velem. Meg kell kísérelni, mert ha Morton elnyomják, akkor máris a sarkunkban vannak - mindezt futás közben mondta. Gödrök, rozsdás vasak és mindenféle hulladék között rohantak a palánk felé. Lilian megbotlott, és térdre esett.

- Nem bírom... Nem bírom... - lihegte.

- Muszáj! Az angyalát... - Ellentmondást nem tűrő határozottsággal egy korty pálinkát töltött a laposüvegből Lilian szájába. Az ital égetett és undorító volt, de erőre kapott egy kissé. A palánk még aránylag messze volt... Rohantak... Istenem! Mi történik vele?! Gyilkosok között menekül éjszaka, lebujacon, ópiumbarlangokon át...

Mögöttük lábdobogás hallatszott. Marshall villámgyorsan megfordult, felragadva az ólmosbotot, de leeresztette újra. Morton jött lihegve. Az előbb még kifogástalan, fehér ruhája hosszú csíkokban lógott le róla, a homlokán megsebesült, és járás közben az egyik tenyeréről folydogáló vércseppeket rázogatót le. Mikor melléjük ért, elégtelt vigyorral szólalt meg:

- Nagyszerű hecc volt, mi?

- Mi történt a támadókkal?

- Néhányan még álltak volna a küzdelmet, de légionisták is beavatkoztak a gyalázatosak ellen, így azután eltisztultak azok is, akik még álltak a lábukon.

Mielőtt elérték volna a palánkot, az óriás hirtelen hasára szorította a kezét, és leült egy kőre.

- Megsebesült? - kérdezte Marshall.

Nemet intett a fejével, azután lehorgasztotta, összegörnyedve, a hasa fölé, mint valami sündisznó.

- A májam - mondta színtelen hangon -, a májam. Odavan... Ez az, amit sohasem tanulhatunk el a bennszülöttektől. Az ő májuk bírja, a mienk nem. Vízé válik vagy megkövesedik, puffad vagy sorvad... Fehérvérúséget kapunk és sárgaságot... Lehetünk erősek, mint az oroszlan, és okosabbak, mint Mohamed: a májunk nem bírja az Egyenlítőt...

Kínosan vonaglott az arca, és a szeme pillanatok alatt besüppedt a kintől. Lilian közben mint egy rongydarab hevert lihegve a földön, ahova leroskadt. Morton nyöszörögve mutatott rá:

- Az istenért!... Vigye ezt a szerencsétlen nőt valahová... Velem nem kell törődnie, én ilyen állapotban... már gyalogoltam negyvenkét kilométert egy nap... Vigye már... És ha nem találkozánk itt... Lungaországban alkalmazva van, a „Fehér Telep”-en... Ha nem jön... vigye el az ördög... Sok pénzzel jöhet haza onnan... Nagy üzlet... akkor nem kell csavarognia.

- All right! Köszönöm, hogy mellém állt...

- Hagyjuk ezeket a hülyeségeket... - nyöszörögte az óriás - vigye inkább ezt a szerencsétlen teremtést.

Lilian nem ájult el, végtelen messziről és bágyadtan valahogy hallotta ezt a beszélgetést, és mikor a csavargó felsegítette, megindult vele. A palánk már nem volt messze. Holdfényben kirajzolódó pálmakoronák látszottak messziről.

- Szedje össze magát - súgta a lánynak, mikor célhoz értek. - Át kell másznia. Majd én segítek. Ha lesnek ránk, adjon jelt idejében. Megértette, amit mondtam?

- Igen - mondta nyugodtan és határozottan Lilian. Érezte, hogy ismeretlen veszély leskelődik rá és erre a férfira, akihez valami homályos módon tartozik, és tudta, hogy sok függ az ő erejétől. Igyekezett erős lenni. A férfi felemelte derekánál fogva, amíg kezével megkapaszkodhatott a palánkban, azután tolt fel. Földet ért a túlsó oldalon.

Megragadták!

A sötétből több alak lépett elő, valaki átkulcsolta úgy, hogy két karja a testéhez szorult, kiáltani akart, hogy jelt adjon Marshallnak, de egy hatalmas tenyér tapadt a szájára, belefojtva a lehetet is. Még látta, amint a csavargó teste átlendült a palánkon, és nyomban egy csomó kéz ragadja meg, hat-nyolc revolver acélja csillan fel a holdfényben.

Elájult...

3.

Sir Geoffrey Halley csak késő este tért haza a lakására, de nem ijedt meg túlságosan Lilian levelétől, mert már ott feküdt Mr. Samuel Bronson távirata is:

„Leánya délután fel négykor autóján elindult Rabat felé stop jelenleg Mazagan-nál benzint veszek fel stop húsz frank stop utasítást és pénzt Rabat főposta stop Bronson stop stop”

Azonnal pénzt és sürgönyt küldött Casablancába.

„Kövesse lányomat, de ne tartóztassa fel stop szükség esetén megbeszélésünk értelmében lépjen közbe stop érintkezést állandóan tartsa fenn velem stop Halley stop stop”

Hiányzott ugyan Lilian a házból, de Sir Halley - eltűnődve ágyában - úgy gondolta, jót fog tenni ennek az önféjú, makacs lánynak, ha kitombolja magát egy utazgatással. Miért ne utazzon? Nyugodt, bölcs mosollyal hunyta le a szemét, és nemsokára jóízűen aludt.

HARMADIK FEJEZET

Sir Halley lánya öngyilkos akar lenni, de jó hangulatban van, és esténként táncol

1.

A durva marok elengedte Lilian száját, ehelyett durva hangok törték meg az éjszakai csendet, és négy-öt erős fényű zseblámpa villant fel az éjszakában. Mindenféle rendőrök nyüzsögtek, rongyos alakokat lökdöstek, vagy hátukra csavart csuklójuknál fogva tolták előre a foglyokat, és aki csak mukkanni mert, arra lesújtott a gumibot. Autóbusz nagyságú, sötét, zárt gépkocsiba lökdöstek be mindenkit, Liliant is, Marshallt is. És az autó máris vágatott tovább.

Hajtórazzia volt Mellahban.

Ritkán, de a körülményekhez képest alaposan tisztogat meg egy-egy óvárosi negyedet a marokkói rendőrség. A nagy, zárt autók, a reggelig permanens legénység szüntelenül szállítja az éjszakai csavargókat, hajléktalanokat és gyanúsakat.

Hatalmas pincehelyiségben zsúfolták össze a razzia eredményét. Vén arab koldusasszonyok, mohamedán kéregetők, testükön mesterségesen konzervált, hatalmas fekélyekkel, élettelen alakok, akik még nem aludták ki az alkohol- és az ópiummámort, ahogy hurokra kerültek a büntanyán. Titkos mulatók bennszülött táncosnői félmeztelenül, fejdíszekkel, csörömpölő aranyutánczat derékkötőkben, ahogy sebtében autóba rakták őket, szökött légionisták, munka nélküli matrózok, gyilkosok, tolvajok, kínai és maláj lányok, francia és orosz nők, öregek, kövérek, arcukon a púder és a rúzs piszokkal elmázolva.

A csavargó egy sarokba vonszolta Liliant, hogy amennyire lehet, védje a lökdöséstől. Hajnalig minden félórán egy tucat emberrel szaporodott a társaság. Tömték, nyomták, püfölték őket, amíg valamennyien elfértek, és sikongva, veszekedve, de mégis helyet szorítottak valahogy egymásnak. Azután a rendőr újra behúzta az ajtót, és nem törődött velük senki. Aki azt hiszi, hogy itt tragikus, fejvesztett, rémült hangulatban voltak együtt a foglyok, az téved. Nem akadt köztük egy sem, akinek vesztenivalója lenne az életben, akit a törvény szigora mélyebbre taszíthatna, akit jobban megbélyegezhettek vagy megbüntethettek volna, mint amennyi bűnhődést már eddig is cipelt magán, züllött, értéktelen életének terhével. Bagóztak, cigarettáztak, ötvenféle nyelven karattyoltak, némelyik evett, némelyik részegségében dalolt, esetleg vitatkoztak várható sorsuk felett. A nők úgy is tudták, hogy a Quartier Réservébe internálják őket. Tisztában voltak eddig is azzal, hogy ez előbb-utóbb bekövetkezik, a különböző korú, fajú és múltú férfiak már többször voltak itt, mi jöhet? Verés, csavargóbörtön, deportálás, toloncolás... Eh bien! Nem mindegy? Egy nagy bajuszú, kövér, toprongyos alak nyugodtan nagy falatokat tömködött a szájába. Leírhatatlan zshivaj, bűz, fullasztó párolgás töltötte be a pincét. Lilian az iszonyattól zshivadtan állt a helyén, fuldoklott, és zokogás fojtogatta. Halálos kimerültségében lekuporodott a kőre.

- Ne hagyja el magát - bízatta Marshall.

- Azt hiszem... azt hiszem... rosszul leszek... - suttogta, és feje a falhoz billent. A csavargó könyökkel igyekezett helyet csinálni, hogy levegő érje Liliant.

- Helyet! Adjatok helyet... Valaki rosszul lett...

- Talán részeg!... - kiáltották gúnyosan. - Mi talán jól érezzük magunkat?! - Azért amennyire lehet, tágultak, és bambán nézték az ájult lányt. Marshall ismét kénytelen volt némi pálinkát tölteni a szájába, pedig most ez az italhoz nem szokott leány az alkoholmérgezés veszélyének volt kitéve. Az ónos, pállott hőség egyre fojtottabb lett, újabb és újabb csoportokat préseltek közéjük, térdel, ököllel nyomkodva be a tolongók közé ezeket a kapálódzó jövevényeket, a zaj és zsvajj még bántóbbá tette az atmoszférát.

Reggel tízes csoportokban vezették őket a kapitány elé. Délután még a felénél tartottak. Akinek volt pénze, esetleg hozathatott valami ennivalót az őrt álló rendőrrel, és ha az erőszakos, kiéhezett tömeg elől meg tudta menteni, el is fogyaszthatta. Lilian apatikus volt. Hagyta, hogy a csavargó ráerőszakoljon egypár falat süteményt, és megitassa ismét néhány korty whiskyvel. Fájt a feje, émelygett az alkoholtól, és érezte a saját szájából kiáradó pálinkaszagot.

...Mintegy álomban rémlett előtte, hogy többedmagával vezetik lépcsőkön, kanyargó folyosókon át, bagószagú szobákon keresztül, míg végül ott áll egy asztal előtt, szemben az elgyötört, kigombolt zubbonyú, verejtékező rendőrkapitánnyal, aki előtt az asztalon zsebóra, feketekávé, papír és ceruza hever, mellette egy rendőrtisztviselő gépeli, amit diktál, a teremben rendőrtisztek és további kihallgatásra visszatartott gyanúsítottak ácsorognak. Azután rémülten vett észre két fiatalembert blokkal, ceruzával, civilben. Újságírók! Az egyiket ismeri is valahonnan!

Liliannek nem kellett attól tartania, hogy felismerik. Haja csapzottan lógott az arcába, tépett, sáros ruhája négy-öt helyen is elszakadt, arca, karja piszkos volt és apró karcolásokkal tele, krónikus részeg állapotában jóformán csak dadogni tudott. Azért mégis csodálatosan világosan állt előtte a helyzet, tudta, hogy hol van, hogy kicsoda, és hogy meggondolatlanságában milyen szörnyű helyzetbe sodorta önmagát és apját is, aki ellen ezt a példátlan botrányt kíméletlenül fogják felhasználni az ellenségei. Micsoda szenzáció a sajtóban... De ki kényszerítheti arra, hogy megnevezze az apját, és az ő közbenjárásával szabaduljon?... Inkább meghal! Előtte éppen két nőt vezettek el a kapitány asztalától. A gép zakatolt, a kimerült kapitány diktált:

- ...Nevezettek... vagy várjon, helyesbítse: nevezett idegen országbeli állampolgárnőket, miután foglalkozásuk nincs, és éjszaka berúgott állapotban tartózkodtak Mellahban, erkölcsrendészeti eljárás céljából átszállítottuk a Quartier Réservé kapitányságára. Pont... Gyerünk tovább!

A két nőt elvezették. És most már valószínűleg soha többé nem távoznak a szörnyűségesen vidám Quartier Réservéből.

A két újságíró jegyzett. Az egyik odafordult a kapitányhoz:

- Külön ki fogom emelni a cikkemben, hogy milyen humánus és türelmes a kapitány úr. A kapitány, akinek humanitását és türelmét valószínűleg éppen az újságíró jelenléte provokálta, nagyot sóhajtott, és bólintott, mint aki azt gondolta, hogy „Majdnem mondtam valamit...”

- Neve?

- Li... Lilian... Halley... - egy pillanatig félt, hogy mindenki csodálkozva felugrik, de ez a mindennapos angol név senkit sem lepett meg, és közömbösen nézték az ágrólszakadtlányt. A kapitány némi undorral hátrább húzódott, mert Lilian szájából az alkoholpára egy hulláma hömpölygött hozzá.

- Mit csinál Marokkóban?

- Á... átutazóban vagyok... angol... állampolgár...

- Menj hátra egy lépést! - szólt rá a kapitány. - Csak úgy dől a pálinka belőled! Te! Angol állampolgár! Aki Mellahban éjszaka részegre issza magát, mint egy disznó.

Lilian úgy érezte, hogy ezektől a szavaktól meg kell nyomban halnia. Úgy látszik azonban, itt eddig is ebben a mederben folyt a társalgás, mert általában közömbösen nézték a jelenetet. A kapitány nem kiabált, és nem beszélt rosszindulatúlag, inkább megvetés és szemrehányás volt a gorombasága mögött.

- Van bejelentőlapod? Foglalkozásod?

Lilian elővette retiküljéből az útlevelet, és odaadta. A kapitány csak éppen a vízum dátumát nézte meg.

- Hat hónapja érkeztél ide... Mit csináltál ezalatt, és hol voltál bejelentve?...

Most. Most kellene kimondania, hogy az apjánál lakott, a belváros legelőkelőbb villa-negyedében. Talán, ha nincs ott az újságíró? Nem! Még akkor sem lett volna képes ezt a csúfos, szégyenteljes dolgot elkezdni. Összeszorította a száját, és hallgatott. A kapitány visszaadta az útlevelet, megnézte az óráját, nagyot sóhajtott, néhányszor végigszántott ujjaival a hajában, azután gépiesen diktálni kezdett...

- Lilian Halley, angol állampolgárnő, éjjel részegen Mellahban tartózkodott, foglalkozása, bejelentett lakása nincs, mai napon a Quartier Réservébe erkölcsrendészeti eljárás alá...

Lilian bénultan állt. Egyszerre egy borízú hang szólalt meg mellette:

- A hölgy a menyasszonyom! - mondta Marshall.

- Kuss! Disznó!... - szólt rá a kapitány, azután az újságírókhoz fordult. - Ezek mind kész jogászok. Tudják, hogy ha nem egyedülálló nőről van szó, akkor az elkülönítés csak rendőrbírói ítélettel történhet meg. Ezért azután ilyenkor előkerülnek a „völegények”!

- Téved, kapitány úr - mondta Marshall. - A menyasszonyommal ma délelőtt akartunk megesküdni, ennek öröme ittunk, és miután nincs ilyesmihez hozzászokva, most nem képes helyes feleleteket adni.

- Szóval - gúnyolódott a kapitány - te akarsz jótállni a nőért?

- Átutazó angol állampolgárok vagyunk, és jogunkban áll francia földön megesküdni. Jogunkban áll esküvő előtt mulatni, nem tehetünk arról, hogy idehozott a razzia. Ha ez nem történik meg, akkor Lilian már a feleségem. Bejelentett lakos vagyok Marokkóban, és ő nálam lakott eddig.

- Azt hiszed, hogy amit egy ilyen rongyos alak mond, mint te...

- Nem tudtam, hogy a francia törvények alkalmazásánál a külső megjelenésnek döntő szerepe van.

A kapitány ámultan felállt - két öklével az asztalra támaszkodva -, és kitéotta a száját. Úgy látszott, le akarja nyelni nyomban ezt a vakmerő csavargót. Marshall, ha lehet, még piszkosabb és groteszkebb látványt nyújtott, mint Lilian. Ha nincsenek itt az újságírók, most bizonyára verést kap. Így a kapitány nyelt egyet, és leült.

- Te nyomorult gazfickó! Azt akarod bebeszélni, hogy neked valami foglalkozásod van?

- Átutazóban vagyok Sierra Leone felé, egy angol cég alkalmazásában. Itt a szerződéselem. - Átnyújtotta az írást, amelyet Mortontól kapott. - Hogy tépetten és összeverten nem lehet átutazni Marokkón, arra, azt hiszem, nincs törvény. És arra sincs törvény, hogy rongyos

emberek menyasszonyát a Quartier Réservébe lehet vinni. - A kapitány úgy érezte, hogy azonnal szétrobban ennyi pimaszságtól. De ezek az átkozott újságírók... Na jó!

- Szóval, te gyönyörűséges mákvirág, ma délelőtt feleségül akartad venni ezt a szemmel láthatólag menyasszony külsejű hölgyet? És ennek a boldogságnak a francia rendőrség állt útjában, mi? Szép időt töltöttem veletek. Én ezt a nőt csak akkor engedhetem el, ha valóban a feleséged. És mindkettőtöket csak úgy, ha az első induló vonattal eltávoztok Marokkóból. Ha igaz, amit mondasz, akkor most átmentek ide szembe a városházára, és megesküsztek. Két rendőr veletek megy, úgyis kell tanú. Ugyanez a két rendőr fog ügyelni arra, hogy azonnal vonatra üljetek. Ebben az esetben természetesen menyasszonyoddal semmiféle justizmord nem történhet. Ez a legtöbb, amit tehetek értetek.

Az újságíró boldogan jegyezte fel a francia rendőrség humánus intézkedését. És Marshall bután, tehetetlenül állt.

- Úgy lesz, ahogy a kapitány úr mondja - szólalt meg Lilian határozottan. - Meg fogok esküdni a vőlegényemmel. - Szívében megsokszorozódott a dac apja iránt, aki addig gyötörte a házassággal, amíg okozója lett ennek a szörnyűségnek. Most majd fizethet a csavargónak! És meg is érdemli ez az ember, hogy jól belenyúljon a válópör előtt a gazdag Halley erszényébe.

- Ez a házasság most az egyszer megmentett a Quartier Réservétől - kiáltotta a kapitány -, de jól vigyázz, mert itt, Marokkóban csak egyszer mehatsz férjhez! Többször a trükk nem válhat be! Ha ez a pasas elvesz, akkor a két rendőr a pályaudvarra kísér. Ha esetleg meggondoljátok magatokat, a szép hölgynek még mindig rendelkezésére áll a Quartier Réservé.

- Írja: Fred Marshall és Lilian Halley angol állampolgárokat állítólag házasságkötésben akadályozták meg, ezért, amennyiben nevezettek valóban házasságot kötnek, Lilian Halley ellen az erkölcsrendészeti eljárást felfüggesztettük arra az időre, amíg bejelentett lakással és foglalkozással bíró vőlegényével, Fred Marshall-lal megesküszik. Mint a gyarmatokon nem kívánatos, idegen állampolgárokat, azonnali hatállyal mindkettőjüket kiutasítom. A határozat ellenőrzésével Rawson őrmestert és egy kíséretőt bízom meg... Phü!... Gyerünk tovább...

2.

Ilyen házasságot még ritkán látott a világ. Marshallt és Liliant egy rendőr fogta a felsőkarjánál. Házasságra természetesen nem kényszerítették őket, de szigorú parancsuk volt, hogy a nőt, amennyiben a házasság csak kitalált mese lenne, ismét visszakísérjék, hogy lefolytassák az eljárást. A kapitány halálra szégyellte volna magát, ha ezzel a trükkel sikerül az utcán elszökni Liliannek, aki szerinte már legalább nyolc éve megérett a Quartier Réservére. A szétvert arcú, tülökké dagadt orrú, befeketedett és feldagadt szemű csavargó igen stílusosan illett a mellette haladó nőhöz, aki poros, rongyos, maszatos és véres volt mindenfelé a sok karcolástól.

Marshall megtorpant az anyakönyvvezető kapujában.

- Jöjjön - mondta nyugodtan, hidegen Lilian, aki teljesen kijózanodott.

Az anyakönyvvezető halálra nevette magát. Soha ilyen esküvőt! A teremőr tíz frank borraalót nyomott a vőlegény kezébe, olyan jól mulatott. A tanúként szereplő két rendőr meghívta őket ebédre, de természetesen csak a vasúti étterembe.

Az ütött-kopott mellahi pályaudvaron már ott vesztegelt a vonat, amely a legközelebbi kikötőbe viszi őket. Rawson őrmester és kísérete a peronon állt az indulást várva.

Barátságos mosollyal lengették utánuk a kalapjukat, és még akkor is nevettek, mikor az utolsó kocsi vörös lámpájával eltűnt a kanyargó szőlődombok első hulláma mögött.

- Hosszú útra vállalkozott - mondta a férfi Lilliannek.
  - Én a kikötőből visszatérek.
  - Marokkóba? Nem térhet vissza.
  - Mielőtt megköszönném, amit értem tett, megmondom, hogy ki vagyok...
  - Felesleges. Ön Sir Geoffrey Halley lánya, Lilian.
  - Akkor hát jól tudja, hogy nincs mit tartanom a marokkói hatóságoktól.
  - A hatóságoktól nyugodtan visszatérhetne. Én nem engedem el magam mellől. Én, a férje, követelem, hogy ahogy megfogadta, jóban, rosszban tartson ki mellettem.
- A férfi hangja olyan szintelen, nyugodt és nyomasztó volt, hogy a leány hátrahúzódott az ülésen.
- Kicsoda... maga tulajdonképpen?
  - Fred Marshall. Fivére annak a „Bob” nevű újságírónak, akit az ön apja könyörtelenül legyilkoltatott a bérenceivel.

3.

„Victoria, Cunard Line, 1932... febr. 4. Hospital.

Sir!

Pillanatnyilag a Cunard Line Victoria nevű hajóján fekszem mint gyengélkedő a kórházban. Sajnos ezt nem számítják bele a jegy árába, és költséges multság, illetve szomorúság. Csak a szoba (orvosi ápolás nélkül, plusz gyógyszer) két font kilenc schilling. Azért nem fekhetem a kabinomban, mert kificamodott karommal, fejsebemmel és bordazúzódásaimmal nem lehetne naponta ápolókkal a távol eső ambulanciára vinni anélkül, hogy ez a menet igen nagyszámú nézőközönséget ne vonzana a hajó utasainak köréből, ami nekem is kényelmetlen lenne. Remélem, ezt a tételt ilyen indokolással elismeri költség számlámon. (Az ápolónőnek naponta külön négy schilling jár, pedig nagyon csúnya.)

Ja igaz, elfelejtettem kedves lányáról írni. Hála istennek, jó egészségnek örvend, és kitűnő hangulatban utazik a kelt hajón. Kocsiját az Ön szállítócége befuvarozta a hajóra. A cég tisztviselőjével megismerkedtem, aki közölte velem, hogy Ön Londonban lefizette a visszashállítás költségeit is. Amint látja, már utam elején értékes adatok birtokába jutottam.

Leánya Dora Cummings álnéven tartózkodik a hajón. Úgy látszik, attól fél, hogy Sir keresztetni fogja a rendőrséggel, és ha a valódi nevét használja, huszonnégy órán belül visszaviszik.

Most a beszállásról:

Első nap részt vett az ismerkedési banketten. Kitűnően táncolt, és jó étvágyal evett, különösen homárt és vagdalt bélszint. (Az utóbbiból kétszer vett. Nekem nem ízlett.) Mindezt jól megfigyelhettem, miközben észrevétlenül a közelében tartózkodtam. Szándékomban volt elmaszkírozni a külsőmet, és mint nyugalmazott pecsétőr ősz szakállal vagy kopaszodó hajjal aranykeretes csíptetővel, mint egy elmélyült, finom lelkű terménykereskedő végezni megfigyeléseimet, de rövid tűnődés után rájöttem, hogy igen tisztelt leánya eredeti megjelenésében sem ismer, így nyugodtan a közelében maradhatok mint egy jó megjelenésű, érdekes arcú idegen úr. Amint látja, Sir, feladatomban mintaszerű stratégiával és megfontolással készítettem elő. Ez a hajlandóság már gyermekkoromban is megvolt bennem, úgyhogy szüleim egy időben

komolyan foglalkoztak a gondolattal, hogy katonát neveljenek belőlem. Ez egy nagybácsim szándékán hiúsult meg, aki még a nyolcvanas években, egy őszi nagy gyakorlaton reumát szerzett, és így bizonyos egyéni előítélettel nézte a katonai pályát. Ennyit a beszállásról.

Ami kedves levelét illeti, sokat tűnődtem az Ön írásbeli utasításán, amelyet a nyugtázott összeggel együtt kézhez vettem. Ön itt megint csak azt hangsúlyozza, amit első találkozásunkkor kötött a lelkemre, hogy semmiben se akadályozzam kedves leányát, de ha kell, az életem árán is hiúsítsam meg, amennyiben bárkivel is házasságot próbálna kötni. Törvényeink értelmében sajnos ez a házasság akkor is érvényes, ha nem mint Sir Geoffrey leánya, Lilian, hanem álnéven, mint Dora Cummings köti meg. Amint láthatja, Sir, a jogtudományokkal is foglalkoztam, és hogy nem lettem ügyvéd, annak elsősorban Isidora néném az oka, akit a kilencszázas évek elején végrehajtottak. Ennyit az ön leveléről.

Mint régi tekintély a szakmában, a magánnyomozók testületében sokszor kifejtettem már azt az álláspontomat, hogy a detektív akkor áll hivatása magaslatán, ha feladatát mindig a profilaktikus oldaláról fogja fel. Előzzük meg a bűnöst, illetve akadályozzuk meg a tett kivitelében! Ezt mondtam például Palmerre is, a családirtóra, a híres hasfelmetsző rablógyilkosra. A detektív nem végzett tökéletes munkát, midőn ezt az embert a hóhér kötelére juttatta! Meg kellett volna akadályoznia, hogy kirabolja az embereket és közben felvágja a hasukat!

Így gondolkoztam az ön leányáról is.

Nem az a cél, kérem, hogy megakadályozzam a házasságot, hanem, hogy megelőzzem azt a szövődményes lelkiállapotot, amely férfi és a nő között a katasztrófát előidézheti. Feladatomat tehát két részre osztottam, melyek a következők: megelőzni az ismeretségeket, megakadályozni a gyöngéd kapcsolatot, és harmadszor: ha nincs más hátra, megakadályozni a házasságot. E három fő cél lebegett előttem.

Kedves leánya körül három úr forgolódott szokatlan buzgalommal az első estén. Egy Herbert Simson nevű, akit látásból ismerek, és egy pletykalapban olvastam róla, hogy válófélben van a feleségétől. Egy bizonyos Thomson Percy nevezetű rádiómérnök, szimpatikus, csinos úr, de skót létére meglehetősen szereti a whiskyt, és a harmadik, ez látszott a legveszélyesebbnek. Alan Brown, az ismert úrlovas, tökéletes megjelenés, tökéletes modor, és öltözködésmódjában az a bizonyos hanyag elegancia érvényesül, amihez a világ összes férfiai közül csak néhányan értünk kifogástalanul. Enyhe, kellemes időben kezdődött az utunk, az esték kissé hűvösesek voltak, de meghűléstől nem kellett tartanom, mert felöltővel, sállal felszereltem magam, és különben is mesterségem olykor kemény életmódra kényszerített, és így eléggé edzett vagyok. Ennyit a három úrról.

Az első napot arra használtam fel, hogy profilaktikus eljárással Simson urat intézzem el. Névtelen levelet írtam neki, amelyben figyelmeztettem, hogy a hajón utazik egy bizonyos Samuel Bronson nevezetű zseniális, világhírű magádetektív, akit az ő válófélben levő felesége bízott meg azzal, hogy adatokat gyűjtsön ellene, amelyek alkalmasak lesznek arra, hogy a főtárgyaláson a férj hibájából mondják ki a válást, és így tetemes tartásdíjat ítéljenek meg.

Levelem vétele után megnézte az utasok névsorát.

Ennek körülbelül nyolc napja. Azóta ez az úr nem mozdul ki a kabinjából, még az ebédjét is felhozatja. Simson tehát már nem jöhetett számításba.

Thomson Percy-t megmérgeztem. Számára kellemes méreggel, és nem is halálosan. Vásároltam a hajón három üveg skót whiskyt (költésszámlámon részletezve), és meghívtam kvaterkázni. Néhányszor együtt sétálgattunk már a fedélzeten, és igen furcsa szokást észleltem a skótnál.

Nem tudom, ismeri-e Sir azt a türelmetlen embertípust, aki már a kapuban kezdi fűzni a cipőjét, a lépcsőházban veszi le a nyakkendőjét és a felsőkabátját, hogy ezekben a töredék időkben végezze el azokat a műveleteket, amelyek révén gyorsabban ágyba kerülhet. Skót barátom éppen ilyen volt. Egyszer a kabinja előtt beszélgettünk, és búcsúzkodás közben panyókára vetette a kiskabátját, kigombolta az ingét, és mialatt kezét fogott velem, bal kézzel lehúzta a jobb cipőjét, és úgy lépett a kabinba. Mr. Thomson whiskyjébe három kávéskanálnyi tiszta alkoholt kevertem. A hatás örökre feledhetetlen marad számomra. Mr. Thomson eljárt a kereveten néhány nemzeti táncot, azután abba az érzéki csalódásba esett, hogy ő a dalai láma, és megkérte legidősebb fia számára az unokahúgom kezét. Miközben a kabinok mentén támogattam, csendesen sírt, és kérte, hogy legyek igaz, jó barátja, mert a férjén kívül nincs senkije, és az a gazember elhagyta. Közben kioldozta nyakkendőjét, automatikusan levetette a nadrágszíját, kabátját már régen a hóna alatt tartotta, és könyörgött, hogy mutassam meg a kabinját. Hosszan szorongattam a kezét a kabin előtt, úgyhogy bőségesen maradt ideje mindkét cipőjét levetni. Bal kézbe fogva két cipőjét, egy utolsó kézszorítással bement a kabinba. Bevallom, Sir, hogy én az Ön leánya kabinja elé vezettem.

Hajnali négy óra öt perckor lépett a kabinba.

Négy óra hat perckor nappali élet nyüzsgött a fedélzeten.

Riadó!

A kapitány mint egy ember rohant a fedélzetre.

Több utas vadul követelte, hogy bocsássák le a mentőcsónakokat. Az első tiszt nem tudta, miről van szó, és a gyermekeket összegyűjtötte a társalgóban. Nem akarom Önnek részletezni Mr. Thomson helyzetét, kezében cipőjével és szájában keresztben a nadrágszíjával, ahogy ott állt, rémülten és sírva, mint egy átszúrt arcú pápua.

A hangulat azután lecsillapodott, az Ön leánya is abbahagyta a sikoltozást, mikor rájött, hogy a skót részeg, az utasok megosztottak a társalgóban levő gyermekeken, és aludni tértek. A légénység reggelig készenlétben maradt.

Most már csak egy ember volt hátra, az igaz, hogy a legveszélyesebb, Alan Brown, az úrlovas. A skót se jött többé elő a kabinjából. Később, azt hiszem, megtudta, hogy van még egy ilyen visszavonult utas, és odaköltözött Simsonhoz. Állítólag egész nap römiznek.

Alan Brown szemmel láthatólag tetszett az Ön leányának, akit most már Dora Cummingsnak fogok nevezni, mert így szoktam meg. Miután eddigi vonalvezetésem az volt, hogy a szerelmet könnyebb megelőzni, mint a házasságot megakadályozni, az úrlovas esetében is alkalmazni akartam a módszert. De ennek az embernek nem voltak kihasználható gyöngéi, nem volt válófélben levő felesége, ezt ki kellett ütni a nyeregből. Ellenflörtöt kellett indítani. Mr. Alan tökéletes férfiideál, szép, kisportolt, izmos, művelt, szellemes és elegáns. Ki vehetné fel a versenyt vele? Természetesen én kezdtem udvarolni a leányának. Este megismertem, táncoltunk, és megkértem, hogy jöjjön velem sétálni a fedélzetre. Közben egy teljes fél percig tartott a kézcsókom, és azzal a halk, de impozáns férfilihegéssel tekintettem rá, amely kivétel nélkül lebilincselte hozzám eddigi hölgyismerőseimet.

A fedélzeten Miss Dora (nevezzük most már így) elköszönt tőlem, hogy teázni akar menni a kabinjába. Megkértem, hogy hívjon meg engem is egy csésze teára. Sokszor a legkiválóbb nőkben is csak mérsékelt szépérzék található, s ez megakadályozott abban, hogy jobban megközelíthessem tisztelt leányát. Ajánlkozásomra a boy útján küldött választ, amely így hangzott:

»Az a mód, ahogy ön egy úrinőhöz próbál közeledni, ha nem tudná, ismeretlen az én társadalmi köreimben. Kérem, hogy ezután kerülje velem a személyes érintkezést, mint ahogy én is ezt fogom tenni. Remélem, a jövőben alkalmasabb partnereket talál közös esti sétákra.

Dora Cummings«

Bevallom, ez a kitérő válasz elkedvetlenített. Délben ugyan viszonzta a fejbólintásomat kedves leánya, de ez a bólintás becsületsértésnek is beillett volna. Este megint az úrlovassal táncolt, és utána a sétafedélzeten ültek. Mögéjük lopózkodtam egy szellőztetőkürtő árnyékában. És hallgatóztam.

Még nem volt este, de a nappal már elmúlt, és ebben a violaszínű, szürke derengésben úszott a hajó a dagály hűvös, de finom szellőjében, azzal a valószínűtlenül sugárzó, sószagú alkonnal burkolva be a fedélzet ferde, hosszú árnyait, amely ellenállhatatlan lírai bájával nem egy úrlovas legényéletének okozta vesztét. Sir, ez az alkony veszélyesebb a fiatal szívekre a legnaivabb amerikai hangosfilmeknél is. Éreztem, hogy döntő csatát vesztek itt nyomban az óceán poézisének narkotikumától, ha nem cselekszem. Valami készül... Nagy szünetekkel beszélgettek, Sir! A nagy szünetek minden beszélgetéseknél veszélyesebbek olykor, ha még kegyeskedik visszaemlékezni férfikorának kezdetére.

A beszélgetés valahogy így hangzott:

- Este... este lejön a bárba, Miss Cummings?...

Pauza. Derengés, opálzás, hajfürtöt lebbent a szél.

- Ma este?... Nem tudom... Eh... Mindig táncolni. Nem unalmas?... Mr. Alan...

Generálpauza. Szemlesütött cipőorr obszerválás. Ibolyaszínű, rőt reflexekkel igen bőkezűen bánik az ég. Nagyon meleg, halk férfibariton:

- Magával?... Magával, Miss Cummings?... Unalmas?

Szünet. Egyetlen igen halvány csillag jelenik meg, az ég kissé elkékül, én kissé elzöldülök. No, mi lesz? Ez a szünetek szünetje! Ennyi idő alatt a tűzország bejárja az egész hajót, és meg lehet írni egy dráma első felvonását.

Most minden feleletnél rosszabb történik. A nő egyet sóhajt, és hirtelen feláll. Istenemre, az úrlovas nyeregben van! Ő is felemelkedik lassan.

- Hová megy?...

Mit kérdezi? Jól látja, hogy nem megy sehova, csak felállt! Gyerünk! Gyerünk! Te Úristen! Az ég már teli van csillaggal! És a hold! Na megállj, te nyavalyás... Ennek is épp most kellett buta, nagy, fehér képével lenézni rájuk egy nyugodt, rőt színű felhő mögül. Hisz ettől még egy haldokló zulukaffer is szerelmes lesz.

- Megyek... a kabinomba... teázni... - Istenem! Ez a pimasz úrlovas megfogta a kezét! A nő remegve kihúzza, és elfordul kissé.

- Ha megengedi... - suttogja Brown - később teszem tiszteletemet. - Mennyi csillag! Mikor jöttek ezek elő?! Furcsa, nagytűzűek és egész apró, távol foszforeszkáló pontok. Az ég összes rendjét feltűzte sötétkéék zubbonyára ezen a napon, és a halszagú esti szél hűvösen, de barátságosan fűjdogál...

Sir, az Ön leánya nem felelt semmit. Ránézett hosszan az úrlovasra, és lassan, lehajtott fejjel elment. Mi volt ez?... Ha elfogult nagybátyám miatt nem is kerülhettem katonaiskolába, azért

tisztában voltam vele: kapituláció. Az úrlovas izzó szemekkel és megdicsőült, bamba mosollyal nézett igen tisztelt leánya után. Azután ő is a kabinjába ment, hogy felvegye azt az átkozott szmokingját, amit a világ legnyomorultabb, gaz szabója az ön leánya ellen szabott ki csodálatosan lezseren és mégis testhez állóan, hogy ez az úrlovas fejhosszal előzzön meg mindenkit a nőknél. Csodálatos, varázserejű szmoking volt. Remek! Valamit tennem kellett. És itt kapcsolódott be a néger boy. Uram, én nem vagyok híve a lincselésnek, és megvetek minden faji előítéletet, de ez a néger fiú elhomályosította előttem Grant tábornok emlékét, akinek annyi része volt abban, hogy a déli államok kénytelenek voltak felszabadítani néger rabszolgáikat. Ennyit a szmokingról.

Mr. Alan Brown kabinjában, miközben a szmokingját húzta, megjelent a néger boy egy levéllel, amelyben a következő kitérő válasz állt:

»Az a mód, ahogyan ön egy úrinőhöz próbál közeledni, ha nem tudná, ismeretlen az én társadalmi köreimben. Kérem, hogy ezután kerülje velem a személyes érintkezést, mint ahogy én is ezt fogom tenni. Remélem, a jövőben alkalmasabb partnereket talál közös esti sétákra.

Dora Cummings«

A levélpapíron és a borítékon külön szépen rá volt nyomtatva, a leány neve és londoni címe. Kedves leánya, úgy látszik, jól felkészült a szökésre, és ellátta magát mindennel, ami az álnév használatához szükséges. (D. C. monogramos retikült is vásárolt.)

Csak azt sajnálom, hogy Mr. Brown arcát nem láthattam közvetlenül a levél olvasása után. Önnel közlöm, Sir, hogy a levelet ez a néger boy az én megbízásomból továbbította, és azonos volt a válasszal, amelyet kedves leánya hozzám írt. Költségszámlámon szerepelni fog két font, ennyit fizettem a fiúnak (becsületszavamra), hogy Mr. Brownak úgy adja át a levelet, mintha Dora Cummings küldené. Azt hiszem, örült volna, Sir, ha este velem ül a bárban. Kedves leánya egyedül ült egy sarokban, rendkívül zord arckifejezéssel. Nagyon bosszanthatta valami.

Alan Brown egy csinos, szőke asszonnyal táncolt, később pezsgöztek, majd karonfogva felsétáltak a fedélzetre. Igen tisztelt leánya rohamléptekkel hagyta el a bár, és kabinjába távozott. A hajó utasai közül többen megfigyelték, hogy a különben oly barátságos természetű Miss Cummings és Mr. Brown beszüntették a köszönő viszonyt. Ez nekem is feltűnt másnap.

Azt mondják régi lóversenyszakértők, hogy ha a paripa ügetés közben egyszer »felvág«, akkor már sorozatos balszerencse kíséri a pályán. Úgy látszik, úrlovasoknál is így van. Mr. Alan Brownt a szőke hölgy valami férfirokona alkalmatlan időben kereste fel a kabinjában, ebből először verekedés lett, később eljegyzés, zavaros história, amin senki sem tud eligazodni, de Mr. Brown most már állandóan karonfogva sétál a szőke hölgygel, mögöttük a közeli férfirokon, méltóságteljesen és zordonan, magassága két méter öt centiméter, mellbőssége kiszámíthatatlan. Azt mondják, Európa súlyemelő bajnoka. Így van ez. Régi sportemberek mindig megtalálják egymást. Az úrlovasnak csinos kis kötés takarja el a bal szemét. Jól áll neki. Különösen szmokinghoz.

Nem is lett volna semmi baj, ha ez a néger boy nem gyűjtené a számolócédulákat. Sir! Grant tábornok nyugodjon békével, és minden tiszteletem Lincoln Ábrahámé! De ha ez a számolócédula-gyűjtő néger az elhunyt két kiváló gentleman környezetében élt volna, talán minden másképpen történik. A legszebb sárga whipcord-ruhám volt rajtam. Alig látható, világos színű kockákkal, dupla soros, amilyen szakemberek szerint kettő sincsen a kontinensen. És ez volt az egyik! A sétatfedélzet korlátjának dőltem, és néztem az aranyszínű napsugárban csillogó víztükröt, amely apró rezgéseivel mintha millió törött üvegdarabból állt volna, és midőn továbbmegyek... Sir! A karfából mintegy negyvenöt centiméternek a mintája szép, fehér színben,

pontosan rajta volt az én whipcord-ruhámon! Oda volt a sárga szín, a finom kockák, az egész ruha, a dupla sorral! Kifakadásomra megjelent a steward. Ő is a fejéhez kapott!

- Uram! Ez frissen volt mázolvál!

- Miért nem jelezték?! - üvöltöttem.

- Sir, jeleztük! Nézze, itt van még a spárga! Számlócédulák lógtak rajta! Ki a fene gyűjti itt a számlócédulákat?

- Úgy érti ezt, hogy valaki levette a zsinórról a számlócédulákat, amelyek jelezték a mázolvást?!

- Természetesen úgy! Egy óra előtt még itt lengtek a szélben a kis cédulák! Én magam fűztem fel őket!

- Meg kell téríteniük a káromat! Jelenteni fogom a konzulátusnak! Úgy látszik, óvakodtak a diplomáciai bonyodalmaktól, mert megfizették a ruha árát, de a szabást, a szabást, Sir, nem lehet megfizetni pénzzel, egy névtelen zseni hatyúdala volt, utolsó munkája, mielőtt csödbe ment. Még másnap is vigasztalhatatlan voltam. Ki sem mozdultam a kabinomból.

Csak délután mentem le a társalgóba, a gyászomban két koktélt ittam, és oktanul három schillinget költöttem, ahogy ez a főpincér cédulájáról kiderült. És ez a cédula, uram, kórházba juttatott. Alighogy a főpincér eltűnt, egy hang suttogott a fülembe, és egy fekete kéz nyúlt ki az asztal fölé:

- Ó, jóságos Lord Mister... Adni Jimnek a számlócédula... Jim gyűjteni minden számlócédula...

A tettes! Sir megérti a drámai pillanatot. Átérti a másodpercet, midőn Hamlet megtudja a szellemtől, hogy ki volt apja gyilkosa?! A néger gyerek taszította le trónjáról a divat királyát, a dupla soros whipcord-álmot! Ó, sir, hát van olyan Hamlet a világon, aki ennek a kölyöknek nem ken le egy pofont?!

Megtörtént.

És ki sejtette, hogy ez az alattomos kölyök, akiben az emberi ösztönök legalantasabbja tombolt, bosszút fog állni első felháborodásában, ki sejtette, hogy ez nyomban Mr. Alan Brownhoz rohan, és elmondja neki, hogy a levelet nem Dora Cummings küldte, hanem én. Sir, ha egy úrlovas brutális, akkor nagyon durva tud lenni.

A hajó tatján jött szembe velem, és a leghevesebb szemrehányásokkal illetett. E szemrehányások következtében szorulok pillanatnyilag gondos kórházi ápolásra.

Mindez azonban már nem változtatható az ő eljegyzésén, aminek a súlyemelőbajnok külön nyomatékot adott, és nem változtatható azon az óriási távolságon, amely most már az Ön leánya és Alan Brown között állt.

Betegségem alatt a steward informált, akivel külön megfigyeltetem igen tisztelt leányát, és tőle tudom, hogy meglehetősen elhagyatottságban tölti idejét. Valahogy híre ment, hogy mindazon férfiakat, akik Dora Cummingszal foglalkoznak, különleges balszerencse éri. A bárban szól a zene, a sétatárlaton alkonyatkor párosával sétálnak a boldog emberek, és az Ön leánya, aki pedig becsületesen a legszebb hölgy a hajón, egyedül bolyong, mint a Loire menti elátkozott lovagvár fehér asszonya. Az urak félnek tőle, a hölgyek Alan Brown és Thomson botránya óta bojkottálják. Úgy hallom a stewardtól, hogy alkonyatkor órákig áll a híd karfájánál, és nézi a vizet merengve, tünődve és csodálkozva. Nem érti. Engem pedig most visznek röntgenezni. Ennyit a költségeimről.

Tisztelő híve: Samuel Bronson”

NEGYEDIK FEJEZET

Miss Lilian is hajón utazik, de mint tús

1.

Az afrikai vasút döcögő kemencéje Mogador felé haladt. Bár az Atlasz-hegység változatos sziklái között kanyargott a töltés, a hőmérő mégis lassan negyven fok felé közeledett, és bent a fülkében talán negyvenöt fölött is állhatott a meleg, ahogy ez a vaskazetta megszakítás nélkül, a perzselő napsugarak özönlésében folytatta útját. Azután egyhangú homoksvatagon döcögött át a vonat. A végtelenbe nyúló dűnék finom hullámvonalait csak olykor szakította meg ritkás alfafüvel benőtt, cserjés táj. Lilian a rossz szagú, forró fülkében a kimerültségnek abban a monoton állapotában ült, amely már nem kínzó, mert megszokottságával érzéketlenné tette az idegrendszerét. Ez az az állapot, amelyben elpuhult nagykereskedők a lövészárokban váratlanul tudatára ébrednek annak, hogy aránylag sok minden elviselhető, amiről azelőtt azt hitték, hogy belehalnának, ez az a bizonyos állapot, amitől elszegényedett orosz nagyhercegek bölcs természetfilozófiákra jönnek rá, és csodálkozva konstatálják, hogy a nyomor és a kín - mint állandó állapot - nemcsak elviselhető, hanem megszokottá is válhat.

- Szóval... maga tervszerűen... juttatott engem ebbe a helyzetbe? - kérdezte Lilian.

- Nem. Mikor először megpillantottam a gázlámpa mögül, alapjában véve sajnáltam. Nekem Halley leányával semmi dolgom nincs. A kegyetlen bosszúállás gondolata tölti ki most az életemet, de nőkkkel nincs leszámolnivalóm. Maga nem tehet arról, hogy Halley leánya.

- Büszke vagyok rá! - mondta ellenségesen.

- Tőlem még büszke is lehet rá. Gusztus dolga.

- Ön nyomorult gyáva, ha sértegeti előttem az apámat, mert tudja, hogy nő létemre nem vehetek elégtételt...

- Csak lassan!... Hé! Kisasszony!... Egyelőre az apja miatt még nyugodtan szórakoztathatná most a Quartier Réservé matrózait!... Hallja?! - mondta durván a csavargó. - Tanuljon meg tisztességesen beszélni a férjével, mert megjárhatja!

Lilian iszonyodva húzódott a fülke sarkába. A csavargó egy kézzel cigarettát tett a szájába, és miután sebesült karját, úgy látszott, mozdítani sem tudja, odaadta Liliának a gyufáját:

- Gyújtsd meg a cigarettámat! - A lány gépiesen engedelmeskedett. A csavargó elégedetten húzta fel a lábait is az ülésre. Teljesen összedagadt szeme most már a fekete süppedéken túl zöldbe játszó, lilás, véraláfutásos árnyékokkal színeződött el. Olyan volt ez az ember, mint valami szörny.

- Mától fogva tegezlek, és te is tegezni fogsz. Értetted?!... Először csak segíteni akartam rajtad. Én már ilyen ostoba vagyok. Ha védtelen nőről van szó, még egy kutyának az ivadékán is segítek. Azt akartam, hogy azzal a menyasszony-vőlegény hazugsággal kirántsalak a csávából... Csak miután már férj és feleség lettünk, jutott eszembe, hogy irtózatossá hadjáratban vagyok most, hogy minden eszközzel el akarnak pusztítani. Hát ebben a hadjáratban téged magam mellett tartlak túsznak. Érted?!... Nézz jól meg! Hé! Hallod?!... Minden ütés, minden vérfolt az apád hóhéraitól származik... Az éjjel le akartak löni, mint valami kutyát!...

- Amit maga mond...

- Ne magázz, mert...! - mondta a csavargó, és ráemelte a kezét Lilianre. A lánynak nem volt kétsége afelől, hogy ez az ember habozás nélkül megüti, ha nem engedelmeskedik neki. Először életében érezte, hogy engedelmeskednie kell. Kell!

- Amit itt... amit te mondasz az apámról... nem tudom elhinni...

- Majd elhiszed... Egyelőre nem sikerült nekik semmi. Az öcsémet megölték, de nem tudták, hol vannak az írásai, csupa gyalázatos adat Halley ellen... Az én nyomomban szaglászta, mint a vizslák. Úgy látszik, sejtették, hogy az öcsém megírta nekem a helyet, ahol elrejtette ezeket...

- Fél kézzel íráscsomót húzott ki kabátja belsejéből egy pillanatra. - Hetekig jártak a nyomomban. De én ügyesebb voltam... - Röhögött és bólogatott. - Becsaptam őket, és az írások itt vannak nálam. Egy golyót küldtek utánam, de csak a karomat lőtte át. Azt hitték a barmok, mikor lelöktek a viskó tetejéről, hogy kitörtem a nyakamat. Jött egy rendőr, erre elfutottak. Pedig kutya bajom volt, néhány zúzódáson kívül... Azután hajtóvadászatot tartottak. Várták, hogy valahol megpihenjek vagy lefeküdjek... Állandóan négyen-öten jártak a nyomomban... Szörnyű volt! Három napig nem aludni... Három napig úgy járni, hogy háttal mindig a falat érzem magam mögött... És akkor az a kavics eltalálta a bal szememet... És átlőtt karral csak bolyongani tovább... Most már negyedik napja nem aludtam...

- A...aludj el... - szólt bátortalanul Lilian.

Marshall durván felkacagott.

- Hogy álmomban elszedd az írásokat, mi?!... Esetleg leszúrnál... Csak bízd rám. Majd alszom, ha itt lesz az ideje - mondta szinte eszelősen.

- Csak nem képzeli... képzeled...

- Csend! Azt hiszed, hülye vagyok?!... Hogy megbízom a Halley leányában?!...

Lilian lassan tisztába jött a férfi állapotával. Halálosan kimerült. A rettenetes erőfeszítéstől valami zavar támadhatott Marshall agyában. Hogy szörnyűségeken mehetett keresztül, az látszott rajta. Látható fél szeme vérszínűen, ijesztően villogott a lányra, és a hangja egész suttogóvá rekedt. Lehet, hogy lázas is, és valószínűleg igaz, hogy négy napja nem aludt. Nem tudott okosabbat mondani, mint ezt:

- Megmentettél engem a botránytól, és most a férjem vagy. Mindent úgy fogok tenni, ahogy akarsz.

- Ezt ajánlom is... - sziszegte a csavargó. - Az öcsémet azért ölték meg, mert nagyon utánajárt ennek a Nyersanyagkutató Részvénytársaságnak... És engedélye volt a gyarmatügyi minisztertől, hogy megnézze Lungaországot... Mielőtt elindulhatott volna, megölték. De ezek az írások hozzám kerültek... Véletlen, hogy az az óriás barom alkalmazott a telepre... Különben minden segítség nélkül odamentem volna... Mert ott nagy gazság készül! És most én sem vagyok védtelen... Kezemben van mint tús, az ellenség egyetlen leánya... Nem akarok belekeverni téged... Nem akarok az apád helyett bántani... Nem akarom a bűnöst úgy megütni, hogy olyat is találjak, aki esetleg ártatlan... De ha becsapsz... ha megszöksz... akkor a világsajtó leközi... azt a jegyzőkönyvet... a marakeschi rendőrségről... hogy Lilian Halley... a nagy Halley leánya... részegen, éjszaka a kapitányságra került... és csak azért oldották fel az erkölcsrendészeti eljárást... mert bebizonyosodott, hogy vadházasságban él egy csavargóval... akihez feleségül is ment...

Lilian átérezte a fenyegetés súlyát. Igen. Ha ez a csavargó akarja, akkor örökre megsemmisítette erkölcsileg a Halley családot.

- Mondom... nem akarok asszony kezével lesújtani Halleyre... esetleg te nem is tudtál a dolgairól... Bár ezt nem hiszem... Csend! Ne merészelj közbeszólni, ha beszélek!... De most már a harc nem olyan egyenlőtlen. Legalább egy túsom van... És ha keményen akar sújtani rám, akkor megtudja majd, hogy téged is eltalál... Érted?!... És ha valami aljasságot tervezel ellenem....

- Hidd el... esküszöm...

- Csend!

Kint végtelen, vakító sárga hullámdombokkal rohant a sivatag, és ahogy a hanyatló nap sugarai ferdén vetültek a dűnékre, egyetlen óriási sakktablának látszott ezer meg ezer homokpad apró árnyékával a lapály. A csavargó kezével és fogával lassan oldozni kezdte karsebén a kötést. Kissé ügyetlenül ment ez a munka.

- Engedd meg... hogy segítek - mondta Lilian, és kinyújtotta a kezét, de rémülten visszahúzódott, ahogy a csavargó, mint valami láncos eb, horkant rá:

- Ott maradsz! - Állandóan szemmel tartva a lányt, leoldozta a piszkos rongyokat. A seb gyulladt volt és gennyes. Kulacsából némi vízzel, amennyire lehetett, letisztogatta, és újra átkötötte. Nehézkesen, lassan, bal kézzel és a fogával csomózta megint össze.

Este lett. A hőmérséklet minden átmenet nélkül mínusz alá süllyedt. A hold fehér fénye alatt misztikus, dermedt, sivatagi táj rohant a vonat mentén, és csillogó, tölcser alakú, finom porfátylak vonultak az esti légáramlásban.

Lilian egész testében didergett. Takarójuk, kabátjuk, egyáltalán semmiféle poggyászuk nem volt. A leány, ahogy a nagy kimerültségtől elalélt, halántékával odakocant a fülke oldalához, és riadtan egyenesedett ki újra. A csavargó felhúzott lábakkal, mozdulatlanul kuporgott vele szemben, a pad sarkában.

- Mikor... mikor érkezünk Mogadorba? - kérdezte Lilian.

- Nem tudom.

Felriadt hiénák ügettek el ijedten a töltés mellől, nekiiramodva a sivatagnak.

- És... azután... ha megérkeztünk... mit kívánsz tőlem?

- Nem tudom.

...A fékek megcsikordultak, és elnyújtott sípolással lejtőn rohant a vonat, gyorsan elhagyva egy kivilágított blokkházat. Azután megint csak a félelmes éji sivatag egyhangú homokhullámai következtek. Lilian nyirkos, merev kezét dörzsölgette. Tudta, hogy a dermesztő hideg, a félelem és sajtó csontjai dacára el fog aludni. A csavargó gonosz, dagadt arcával feléje fordult, és egyetlen látható szemének rosszindulatú tekintetét nem vette le a leányról.

Elaludt. Zavaros álmában koldusok és rendőrök nyüzsögtek, jajok, füttyök, csörömpölés, röhögés, revolverlövések... Százezer kar nyúlt utána...

Tépték, vonszolták... Azután lassan leszűrődött agyából, a sok nyugtalan vízió keresztül, az elmúlt huszonnégy óra izgalma, és mélyen elaludt, olyan tompa, súlyos alvással, hogy jobbra-balra koccanó feje élettelenül rázódott a nyakán, és nem ébredt fel, csak hajnalban.

Kinyitotta a szemét.

...A sivatagnak nyoma sem volt, és a tejszínű derengésben Mogador festői környékének lágy vonalú, vidám szőlődombjai között kapaszkodott zakatolva a vonat. Úgy érezte, hogy minden tagja törött, ficamodott, és elviselhetetlenül nyilallt a nyaka, ahányszor megmozdította a fejét. Reggel volt.

...És vele szemben ugyanúgy és ugyanott ült a csavargó, aki rosszindulattól izzó, egyetlen látható szemét egész idő alatt nem vette le a lányról.

2.

- Itt megmosakodhatsz, addig én majd szerzek valami ruhafélét.

- És mi lesz... azután?

- Délután indul egy gőzös Sierra Leonéba. Hatig készülj el. Addig alhatsz.

- De én...

- Engedelmeskedj, és ne fecsegy sokat. Ha akarod, visszautazhatsz, ha akarod, velem jössz. Megmondtam neked a vasúton, mi történik, ha elszöksz. Nem foglak őrizni. Mire visszatérek, hozd rendbe magad. Megértetted?

- I... igen... - mondta csendesen, engedelmesen a lány.

Kőcsebrekben hordta egy néger asszony a meleg vizet. Fürdőszobáról természetesen nem volt szó abban a hotelban, ahová Marshall vezette. Még sohasem esett olyan jól a langyos víz Liliannek, mint ebben az agyagos padlójú szobában, ahol pedig az egyik vízescsőbőr mögül egy ijedt, nagy béka ugrott ki, és valószínűleg volt még néhány élőlény a párás, ázott fal repedéseiben. Csak miután tetőtől talpig lemosta magát, látta a karcolásokat, kék foltokat, zúzódásokat a testén. Először életében tört meg a büszkesége, makacssága, önfejűsége, és milyen lealázó módon...

A néger nő azután egy gyékényfalú szobába vezette. Nagy láda állt itt pokrócokkal letakarva, egy kétes tisztaságú fejpárnával. Ez volt az „ágy”. Mintha pompásabb fekvőhelyen még sohasem hált volna, úgy aludt el nyomban Lilian. Arra ébredt fel, hogy a néger nő rázogattja:

- Kelni fel, Miss... A Mister már türelmetlenül várni...

Egy széken ruhaneműk voltak odakészítve. Olcsó, vásári holmik, de újak és tiszták.

- Mister üzeni, hogy hajó indul... Nagyon sietni tessék.

- Hány óra van?

- Én nem ismerni óra... Missis aludni sok-sok óráig... Mister már régen itt lenni, és inni pálinkát lent...

A füsttel és lármával teli ivóban egy zongoraverkli a „Kék Duna” keringőt játszotta. Marshall a sarokasztalnál ült, és cigarettázott. Közömbösen nézett a nőre, és megvárta, amíg az asztalhoz ér.

- Nemsokára indul a gőzös. Olcsó hajó, tehát nehéz út lesz - mondta hidegen. - Kipihented magad? Nem vagy beteg?

- Nincs semmi bajom - felelt a lány ugyanolyan hidegen. Elhatározta, hogy nem fog megalázkodni a csavargó előtt. - Hajlandó vagyok veled menni, ahová kívánod. Ha ez az ára annak, hogy ostobaságom miatt ne dönts romlásba az apámat.

- Ez az ára. - Kivett egy pénzdarabot a zsebéből, és kopogott az asztalon: - Fizetni!

...A King George ócska kis gőzös volt. Ütött-kopott bordázatán mélységes nyomokat hagyott az idő, és úgy érezte, aki rajta ült, hogy a motor rázásától szétesik a hajó, olyan rozoga, elnyűtt, tágult és vedlett volt minden léce, szelepe, csavarja. Nem is volt berendezve személyszállításra. Gyöngyöt, színes kartont, rézmattákat és mindenféle bennszülött csereárut vitt

Sierra Leonéba, ahonnan kóladióval és gumival tért vissza. Két egymásba nyíló ajtó kajütjében olykor utast is szállított, a szegényebb fajtából, akiknek drága volt a legolcsóbb személyszállító hajó tarifája is. A legénység négy bennszülött rablógyilkosból állt, és kapitányuk Ryan, egy vén, piszkos kalóz, a világ minden tengerén hajózástól eltiltott, csempészésért és rabszolga-kereskedésért többszörösen büntetett előéletű egyén. Pick, a másodkormányos csak nemrégén szökött meg a szumbavai fegyentelepről, ahol tízéves büntetését töltötte. A társaság, amely ezt a hajót járatta, tisztában volt azzal, hogy a King George-on rendes legénységet nem alkalmazhat, miután a gőzöst már régen ki kellett volna vonni a forgalomból, mert a törvényszerű előírásoknak tipikusan nem felelt meg. Jó húsz centivel mélyebbre süllyedt a szabad merülési előírásnál, berendezéséből nélkülözhetetlen tárgyak és műszerek hiányoztak, gépe minden percben felmondhatta a szolgálatot.

Marshall egy batyut hozott magával. Úgy látszik, amíg a leány aludt, nemcsak ruhafélét, hanem egyéb szükséges holmit is beszerezett.

Langyos, sűrű, trópusi zápor zuhogott, mikor végighaladtak a piszkos fedélzeten a hajóhoz tartozó közömbös, toprongyos alakok között a kabinjukba. Dohos két fülke volt, jó magasan egy-egy kis gömbölyű szellőztetőablakkal ellátva. Az ajtó, amely a két kabint elválasztotta egymástól, egyaránt nyílt kifelé és befelé, kilincsnak már nyoma sem látszott rajta.

Lilian újra elvesztette határozottságát. Nagyon félt. Mi lesz, ha nem zárhatja magára éjszakára az ajtót? Több esze volt, semhogy ilyesmit mondjon a csavargónak. Tudta, hogy a helyzetén csak rontana, ha kimutatná rettegését.

- Csomagolj ki a batyuból minden holmit, ami a tiéd, és vidd át a fülkédbe. Van ott egy gyorsforraló, spiritusz, meg minden, ami kell, azon süssél kettőnk számára rántottát.

- Ellátást nem kapunk a hajón?

- Csak ha minden étkezésért fizetünk. Nincs kedvem ezeket a rablókat tömni. Sok helyen megállunk, majd a parton mindig vásárolunk élelmet, és te főzöl. Gyerünk!

Nem mondta, hogy még sohasem főzött. Nem szólt semmit, kicsomagolta a holmikat, és hozzáfogott a rántottásütéshez. Összeégette a kezét a fröcskölő zsírral, de végre elkészült az étel úgy-ahogy... Engedelmesen leült a csavargó mellé enni.

Azután hideglelős rázkódással megmozdult a hajó, és a szellőztetőablakon keresztül tovatűnő parti fények kévéi váltották egymást a kabinban. A viharlámpa csikorogva táncolt a mennyezeten rácsos, piszkos üvegében. Mentek.

- Aludni akarok - mondta a csavargó, és felállt. - A másik szobában fogsz lakni. Menj.

Lilian engedelmeskedett.

A másik kajüthöz tartozott ugyan egy mosdófülke, de ezzel szemben megvolt az a hátránya, hogy elhagyni csak Marshall szobáján keresztül lehetett. Lilian bement a hálókamrába. Sikerült ügyesen az egyik hegyes, éles kést magával vinni a vacsorázóasztalról. Ruhástól ült az ágyon, kezét a párna alá csúsztatva, a kés markolatára. A legvégsőkre el volt szánva.

Aritmiás küszködéssel dobogott a hajó beteg szíve, zihálva, fűjtatva, zörögve, és a viharlámpa csikorogva lengedezett. Lilian néhány nap alatt nagyon hirtelen és nagyon mélyről ismerte meg az életet. Megtudta, hogy milyen a szegénység maró, elviselhetetlen szaga, lebukott emberek szenvedése, megaláztatások, kutyába vevés, sehova se tartozás és az a mélységes kiszolgáltatottság, amellyel nyomorult tömegek, mint rongydarabok a házaló batyujában, úgy hevernek összepréselve, tehetetlenül, hajókon, bérkaszányákban, utcákon és rendőrségen; szortírozzák, szétdobálják, eltépik, bemocskolják és kimossák őket, anélkül hogy egy szavuk lehetne hozzá, anélkül hogy megvédené vagy megsajnálná őket valaki...

Saját veszélyes kalandjain túl, mintegy magasabbról is látta - emberi és szociális szemmel - azt, ami eddig is előtte volt, de sohasem foglalkoztatta, sohasem érezte át teljes valóságában: a szegénység, a bűn, a megalázottság fogalmát. Az ember mindig tudja jól, hogy létezik csonttörés, olvas is X. úrról, akit elütött az autó, de hogy mit jelent ez valójában, azt sohasem tudhatja úgy, mint aki ebben az állapotban a mentőautóban fekszik. Lilian úgy érezte, hogy nem is autó, hanem szörnyűséges, hatalmas tank gázolta el és zúzta össze tetőtől talpig, olyan hirtelen és mélységesen érezte testén a legkeservesebb nyomorúságot.

...Hirtelen megmarkolta a kést. Lépések közeledtek az ajtóhoz. Majd csikorgást hallott, mint mikor bútorokat tologatnak. Ez a zaj folytatódott, valóságos hurcolkodás illúzióját keltve. Azután egyszer csak rájött, hogy mi történik.

A csavargó eltorlaszolta magát.

Asztalt, széket, szekrényt húz oda az elválasztó ajtóhoz. A lány megértette. Öt napja nem aludt, és most pihenni akar. Fél, hogy a lány álmában ellopja az írásait, esetleg megöli. Eltorlaszolja magát. Lilian ideges kezében közben nyirkos lett a kés, de ezt csak akkor érezte, mikor elengedte. Tragikus helyzete dacára majdnem elnevette magát, ahogy a csavargó hordta, egyre hordta és egymásra rakta a berendezési tárgyakat az ajtaja előtt. Azután egy levetett cipő koppant a padlódeszkán.

Mi minden történhetett ezzel az emberrel - gondolta Lilian -, hogy a rosszhiszeműség, a bizalmatlanság ilyen mániákus, ilyen félig veszett állapotba hozta.

...Úgy látszott, köd szállhatott a tengerre, mert a hajósziréna szüntelenül bőgött. A bordázat minden hullám lesüllyedésénél és emelkedésénél keservesen nyikorgott. Lilian levetkőzött, magára húzta a takarót, és nyugodtan, mélyen elaludt.

3.

- Ezredes úr, ezt nem hagyom!... Megyek, ha felkötet is utána!

Erre ébredt Lilian. Ijedten ugrott ki az ágyból, és magára kapkodta a ruháit. A hangok Marshall kabinjából jöttek. De csak Marshall hangja hallatszott.

- Hogy?! Mit?... - mondta lihegve Marshall. - Ezredes úr!... Értse meg... Az aranygallér most mintha kötél lenne a nyakamon!... - és sírva üvöltött teli torokból. - Ezredes úr, megölték az öcsémet! Alázatosan jelentem, megölték az öcsémet!

Most már tudta Lilian, hogy a csavargó félrebeszél. Elhatalmasodott a sebláz rajta. Hörgött és átkozódott, vízért könyörgött. És a lány el volt torlaszolva. Megpróbálta elnyomni az ajtóval a felrakott holmikát, de gyenge volt hozzá. Csak épp hogy egy-két centiméterre nyílt ki. Mentő ötlete támadt. Kiakasztotta az ajtót. A küszöb előtt ott állt az asztal, rajta egy szék és a mosdószekrény.

Most már könnyen ment minden. Levette a széket, nagy nehezen leemelte a kis szekrényt, azután eltolta az asztalt, és ott volt a beteg ágya mellett.

- Marshall... - suttopta.

- Hát nem érti, hogy én itt nem ülhetek nyugodtan... Istenem! Vízet adjatok legalább, bitangok! - Tűzvörös arccal fetrengett, mellén marcangolva az inget, szeme most már teljesen eltűnt a daganat alatt, a másik vérben úszott...

- Marshall... - A beteg most ráemelte egyetlen szemét, úgy látszott, magához tér. Villámgyorsan a feje alá nyúlt, revolvert rántott elő, és a lányra emelte. De mutatoujja már gyenge volt ahhoz, hogy megnyomja a ravaszt. Lilian, akinek már a halál íze futott össze a szájában,

megkönnyebbülten látta, ahogy az erőtlen kezét lehúzza a súlyos fegyver, és koppanva hull a padlóra. Marshall elájult.

Lilian a fedélzetre futott. Ryan kapitány a korlátok dőlve állt, egyik kezében rumosüveget tartva, másikkal az orrát piszkálta.

- Kérem, kapitány úr, adhatna valami fertőtlenítőt és kötszert?

A kapitány elgondolkozott.

- Mi itt réz és üveg csecsebecségeket szállítunk. Nem hiszem, hogy kötszer lenne közöttük, és úgy tudom, hogy fertőtlenítőért sem adnak gumit a bennszülöttek. Ezek fűtyülnek a higiéniaira. Nem tudjuk bevinni közéjük a civilizációt - mondta Ryan kapitány tetőtől talpig olyan mocskosan, hogy bármelyik hindu fakír illatos piperkőc lehetett volna mellette.

- Úgy tudom, hogy van valami szabályzat - mondta idegesen Lilian -, amely kötelezővé teszi a mentőszekrényt...

A szabályzat szóra Ryan kapitány arca elborult.

- Valóban, a szabályzatban van mentőszekrény. Szíveskedjék tehát onnan előkeresni, mert én a hajón nem tartok ilyet - mondta csendesén, és nagyot köpött a mérgező hullámokba. - Ámbár - folytatta eltűnődve -, ha tetszik, szívesen betartom a szabályzatot, de ahhoz előbb önt és kedves férjét a tengerbe kellene dobatom. Ugyanis a szabályzat szigorúan előírja, hogy utasszállításra nem lajstromozott hajók csak teherárukat vehetnek fel. Hogy őszinte legyek - fűzte tovább, mert tetszett neki az eszme-futtatás -, még teherárukat sem szabadna vinnem, mert hajóm merülési vonala lényegesen mélyebb a szabályzatban, nyomban a mentőszekrény után következő paragrafusban megjelölt előírásnál. Így tehát önök után az árut is a tengerbe kellene dobatom, a hajót el kellene süllyesztenem, és legényeimmel együtt más pályán boldogulni a polgári társadalomban. De nézzen ránk... - folytatta lehangoltan - alkalmaznak bennünket vezérigazgatónak, lovaskapitánynak vagy déligyümölcs-nagykereskedőnek? Maradunk tehát a hajón, és sem legényeim, sem én nem olvassuk a szabályzatot, amit a legények számára külön megkönnyít az a körülmény, hogy egyikük sem tud olvasni. Mentőszekrény, asszonyom?!... - mondta a kapitány ellágyult szemmel, mint egy kellemes, régi emlék felett merengve. - Mentőszekrényel nagyon régen utaztam. Fiatal voltam én is, fiatal volt ez a hajó is, volt mentőszekrényem, rendes merülési vonalam, aranygombos, kék kabátom, feleségem, egy szép kislányom, egy alig büntetett előéletem... Hol van már az a mentőszekrény... Szíveskedjék körülnézni, ami a mentést illeti. A szabályzat kvintesszenciája, hogy naponta ki kell próbálni a mentőcsónakot. Hát azt hiszi, kipróbáljuk? És hogy próbálnánk ki? Lát ön valahol mentőcsónakot? Az utolsót tavaly adtam el, mikor olyan sokat vesztettem Tangerangban kártyán. De minek is mentőcsónak meg szekrény? Minek?... - kérdezte egy fatalista szomorú csodálkozásával.

Végül mégiscsak hozzájutott a megfelelő szerhez. A kormányos, aki a világon csak a pipáját szerette, időnként alkoholba szokta áztatni, és így olcsó pénzért átadott némi alkoholt Liliannek. Saját fehérműjéből hasogatott kötszert, és így tért vissza a csavargó betegágyához.

Lebontotta a kötést. A seb dagadt volt, gyulladt és gennyes. Kimosta, megtisztította, és újra átkötötte tiszta ruhával. A csavargó egy másodpercre felébredt, és csodálkozva nézett rá.

ÖTÖDIK FEJEZET

Sir Halley lánya ragaszkodik a tizparancsolathoz, és majdnem férjhez megy

1.

Sűrű, trópusi zápor zuhogott már napok óta. Az elázott, vén hajó teste rothadást párologtatódon lécei, rozsdás vaslemezei közül. Ezen a hajón minden romlásnak indult. A kötelek huszonöt csomó dacára is kócbundát eresztettek, a legtöbb szellőztetőablakon néhány szilánk jelezte a kitört üveget, a csigalépcső mellett földön heverő, rozsdás csődarabok jelezték, hogy valamikor korlát is volt itt, a raktár ajtaján körbe lehetett forgatni a kilincset, de egy kötél-darab, ha ráakasztották a falba vert kampóösszögre, csukva tartotta az ajtót. A fedélzet egyik foltja kátránylemezzel, másik része deszkával, majd cementkockákkal volt kijavítva. Mint egy ágrólszakadt koldus, cafatokban lógó rongyokkal, úgy ténfergett a King George, fejedelmi hírnevét meghazudtolva, az óceánon.

Az eső egyre záporozott és zuhogott, mikor elérték a Kanári-szigeteket, és sok ügyel-bajjal, a pilótágözös kormányosának átkozódása közben horgonyt vetett a British Museum régiségtárába való King George.

Marshall karja kissé javult. Már két napja eszméletlen volt, és Lilian tudta jól, ha a gyulladás csak kissé továbbfejlődik, a csavargó menthetetlenül elveszett. Most azonban mintha tisztultabb lenne a seb, és a pirosság egy árnyalatnyit visszahúzódott. Rumot próbált a beteg fogai közé tölteni, mert az érverés már alig volt kitapintható.

Hatalmas csobbanást hallott fentről, láncsörgetést, majd a gép visszafelé kavarva a propellert, vadul dobogott, túllicitálva az egy helyben kavart víz harsogását, és nagyot csattant valami: kötelet dobtak a partra.

Las Palmasba értek.

Lilian eligazította Marshall párnáját, betakarta, felvette kalapját és köpenyét. Marshall párnája alól kikandikált a papírcsomó. Az írások! Mindaz, amivel az apját vádolják. Most magához vehetné.

A dilemma nem volt egyszerű. Szabad-e neki itthagyni az írásokat, amelyek állítólag atyja romlását okozhatják? Másrészt, szabad-e neki kifosztani egy öntudatlan, beteg embert, aki, bármilyen durva és goromba is volt hozzá, a legnagyobb szégyentől mentette meg? Szabad-e elvenni tőle azt, amiért az életét kockáztatta, amiért ennyit szenvedett?

Nem volt képes elvenni Marshall feje alól a papírköteget. Felment a fedélzetre. Ázott pálmák és hatalmas, fehér dobozokra emlékeztető házak tűntek fel hirtelen előtte Las Palmas kikötőjében.

- Csak vizet meg olajat veszünk fel! Siessen vissza nagysád, mert egy óra múlva indulunk! - szólt oda Ryan kapitány.

- Köszönöm - mondta.

- Kérem. Nincs mit. Ez nagyon kulturált város. Itt könnyen hozzájuthat egy mentőszelekre. Nem ártana más kapitányt is beszerezni - dörögte még utána. Ez a mentőszelekre eset nagyon bántotta. Még hogy szabályzat...

Hirtelen kisütött a nap. Nagy, színes trópusi virágok enyhén és zsíros fényű, hatalmas pálmaleveleken milliárd esőcsepp, mint egy-egy tiszta briliáns sziporkázva ragyogott fel a hirtelen fényözönben. A járda mentén még duzzadó, sebes sodrú patakokban rohan az esőlé, de az ég máris olyan felhőtlen, olyan teli kékséggel borult a fehér színű város fölé, annyi madár csicsergett, kajdácsolt, rikoltozott a dús lombok között, mintha nem is itt zuhogott volna még öt perc előtt vigasztalan, sűrű záporozásával, hályogos színű égről a négy napja kitartó eső. Autók és járókelők lepték el az utcát. Harangoztak.

Ha most sürgönyöz az apjának, elmegy az angol követségre, akkor vége az egész lidércnyomásszerű kalandnak. Közben egy szép, modern épület elé ért, mintegy varázslatra; éppen a postához.

Habozott. Maga sem tudta megmagyarázni, hogy mi szomorítja olyan nagyon el a hazatérés gondolatától. Végeredményben is semmi köze ahhoz a csavargóhoz, aki ott fekszik eszméletlenül a hajón.

Mindössze a felesége.

Valami megmagyarázhatatlan érzés vonzotta vissza ehhez az emberhez. Tülökké dagadt orrával, elkékült, láthatatlan fél szemével, szörnyűséges szenvedéseivel, rosszhiszeműségével, elvadultságával. Igazán az ő apja juttatta ide? Igazán az ő apja okozta annak a szerencsétlen „Bob”-nak a halálát? Erről az újságíróról olvasott is. Az nem lehet, hogy ennyi gonoszságban legyen része annak a kemény, makacs, de alapjában véve jó embernek.

És ha igen?

Akkor ő vállalja a leszámolást. Az atyák vétkéért úgyis az utódaik bűnhődnek. Jó! Ő helytáll az apjáért. Vállalja önként, amire ez a csavargó kényszeríteni akarta. Elmegy túsznak!

De ez mind csak üres szó volt. Tulajdonképpen valami megmagyarázhatatlan szomorú érzés vonzotta vissza a hajóra. Körülbelül tizenöt perc volt még. Gyorsan bevásárolt néhány apróságot, és sietett. Az út utolsó részét futva tette meg, és alighogy felért a fedélzetre, a King George ócska motorját ismét kirázta a hideg, és rettenetes zötykölődésekkel távolodni kezdett a parttól.

Marshall eszméletnél volt, mikor Lilian leért a kabinba. Annyira legyöngült, hogy mozdulni sem tudott, de a láz kifejezéstelensége eltűnt a tekintetéből. Csodálkozva bámult a nőre, aki letette a csomagokat, felakasztotta a köpenyét és a kalapját, azután vidám, csengő hangon így szólt hozzá:

- Most pedig ennie kell valamit!

2.

Marshall kábultan, elmosódó öntudattal jóformán csak sejtette, ami körülötte történik. A lány tejet forralt, és kalácsot áztatott be, azután kezében tartva Marshall fejét, beletöltött nagy nehezen egy pohár tejet és néhány kanál pépet. Azután lavórt hozott, újra kimosta a sebet, most már volt kötszere és fertőtlenítője. A gyulladás szépen húzódott vissza. Marshall mély álomba merült.

Mikor felébredt, Lilian még mindig ott ült az ágya mellett, és az első mozdulatára föléje hajolt. „Vizet” - szeretne volna mondani, de kiszáradt nyelve nem mozdult. Lilian mintha csak eltalálta volna a gondolatát, megitta. Azután egy puha, nedves ruhadarabbal letörölte az arcát, megmosta a kezét, és Marshall újra elaludt. A kék daganat mintha engedett volna a szemén,

már látszott a mélyén valami nedves csillogás. Marshall hatalmas szervezete győztesen került ki ebből a haláltusából.

Másnap reggel már teljesen magához tért. Nem szólt semmit. Nézte a lányt, amint tejet forral, túrta, hogy újra átkösse a karját, de az arca egyformán merev volt. Még mindig gyanakodott. Mikor egy pillanatra egyedül maradt, nagy fáradtsággal a feje alá nyúlt, és megkönnyebbülten konstataálta, hogy az írások megvannak. A revolver is ott volt. Délután végre megszólalt:

- Még nem értük el Las Palmast?

- De igen. Ott vettem kötszert meg tejkonzervet. És cigarettát is. Ezt nem mondtad, de láttam, hogy már fogytán van, és itt a hajón bizonyára drágább.

A férfi valamit dörmögött, azután elfordította fejét a fal felé. Szóval kiszállt Las Palmasban, és visszajött.

- Holnap meg kell próbálnod felkelni. Nagyon legyengített a fekvés.

- Adj egy tükröt. - Néhány másodpercig nézte magát a tükörben, szomorúan, azután sóhajtott.

- Las Palmasból könnyen hazajuthattál volna. Miért jöttél vissza?

- Nem hagyhattalak itt egyedül.

- Engem ne sajnálj! - förmedt rá Marshall, de máris kimerülten visszazuhant.

- Te sem hagytál cserben, mikor bajban voltam. Azt mondd, hogy az apám mindenféle bűnököt követett el. Hát én vállalni akarom a következményeket. Ha valakinek bűnhődnie kell, itt vagyok én. Azt mondtad, legyen tús. Hát az leszek. A Biblia is az atyák vétkéért túsznak tartja a gyermekeket harmad- és negyedéziglen, amíg nincs leróva a számadás.

- Ez mind hazugság! - felelte a férfi. - Mondd meg, miért maradtál velem?

A lány elgondolkozott.

- Igazad van abban, hogy ez hazugság. De önmagamnak is hazudtam. Magammal is megpróbáltam elhitetni, amit neked mondtam.

- Miért maradtál velem?

- Nem tudom... - mondta csendesen Lilian, állát a tenyerébe fektette, és maga elé nézett a padlóra. Valahogy úgy érezte magát, mint a szelídítő, aki naponta ennivalót próbál adni a dühös fenevadnak, és végre hosszas fáradtság után sikerül elfogadtatnia az ételt. Sikerült a fenevad bizalmába férköznie. Marshall ugyanis lehunyta a szemét, sokáig gondolkozott, és végül csendesen azt mondta:

- Köszönöm...

3.

Miután lábra állt, csodálatos gyorsasággal kapta vissza az erejét. Az orra, szeme lassan visszanyerték eredeti formájukat. Fél szeméről és orráról lassan lelohadt a daganat. Leborotválta többnapos szakállát. Nem volt többé visszataszító. Szomorú, értelmes férfiarc nézett a lányra. Most látta csak, hogy Marshall magas homloka, fekete, tiszta szeme különös intelligenciát és értelmességet ad az arcnak. Az ajtót nem barikádozták el többé, és Lilian mégis nyugodtan aludt, bízott a szelídített tigrisben.

Távolról már feltűnt Francia Guinea sziklás partvonala, vulkanikus, lapos szirtjeivel. Utána Sierra Leone kikötője következett: Freetown. Alig beszéltek egymással néhány szót. Az

Egyenlítőn túl rájuk köszöntő meleg Liliannek szokatlan volt, és midőn néhány napig bágyasztó leheletével a déli szél elviselhetetlen sirokkója köszöntött rájuk, Lilian beteg lett. Minden csontja fájt, és olyan állapotban feküdt az ágyon, hogy a legkisebb mozdulatra nyilalltak az ízületei. Marshall néha szótlanul leült melléje, és legyezte. Vagy vizes ruhával mosta a nő arcát, de alighogy besötétedett, felszólítás nélkül visszavonult a saját kabinjába.

Ez az átmeneti gyöngeség, amely különösen a déli szél hatására minden újoncot elfog az Egyenlítőn túl, nem valami veszélyesen támadta meg Liliant. Úgy jött és múlt el, mint a tengeribetegség. Reggel, midőn már csak néhány órányira voltak útjuk céljától, Marshall leült az ágya mellé, és szelíden megfogta a kezét.

- Freetownban van egy angol kirendeltség. Ott majd jelentkezel, és nyomban elindulsz vissza. Elég sűrűn közlekedik észak felé hajó. Beteg és félőrült voltam. Nagyon megrendített az öcsém halála. Borzasztó, hogy min mentem keresztül. Csak ezzel tudom megmagyarázni a sok durvaságot és ostobaságot. Oda, ahova én megyek, természetesen nem jöhetsz velem. Csak beteg aggyal fantáziáltam. Nagyon sajnálom, hogy így meggyötörtelek ezzel az utazással.

- Szörnyű dolgokat mondtál az apámról.

- Ez más - felelte komoran. - Halleyvel igenis le fogok számolni. De nőkkel nem harcolok. Amit az apádról mondtam, az mind igaz, és még sokkal több és még sokkal szörnyűbb dolgok igazak valószínűleg, mint mindaz, amit én tudok... Ne szakíts félbe. Tudom, hogy ezt neked rossz hallani. Nem fogom többé szidni előtted az apádat.

Lilian csak csodálta. Mintha az arcával egyszersmind a lelkén is lelohadtak volna a daganatok és véraláfutások.

- Bármilyen ember is, neked az apád. És egy férfi nem kényszeríthet arra egy gyenge asszonyt, aki nem vehet elégtételt, hogy ha jogosan is, de az apját bántsák előtte. Ez tehát nem fog többé megtörténni.

- Elfelejtetted, hogy milyen szörnyű helyzetben segítettél...

- Hagyjuk ezt. Örülnék, ha egészségesen visszatérnél Marokkóba, és egy szomorú tapasztalattal több következménnyel nem járna rád nézve ez az út. A freetowni angol kirendeltségen majd aláírom a szükséges formáságokat, hogy simán beadhasd a válópert Marokkóban. Azt hiszem, hamar menni fog.

A nő nem szólt semmit. Gondolkozott és hallgatott.

- Mondd, te ki vagy tulajdonképpen?

- Én... Katonaszökevény.

4.

Freetown igazán ócska kikötő, piszkos, forró, rossz szagú. Itt nem fordulnak meg turisták, jobb társasághoz tartozó hajó csak néhanapján köt ki, és bennszülötteken kívül alig száll ki utas. Aki itt partra száll, leszámítva néhány tisztviselőt meg katonát, annak az emberevőkkel, négerekkel, dzsungellakókkal van dolga. Ezért Freetown nélkülözi az érdekes, egzotikus, nagy forgalmú nyugat-afrikai kikötők mozgalmasságát.

Néhány libériai vagy szenegáli néger hordár és árus ácsorog a kis négyszögű kikötőben, amely a tenger felől szabad, és két rövid gát nyúlik ki a parti részéből. A gátaknál néhány vitorlás vesztegel, de akad már közöttük bennszülött kenu is, és ahol mocskos áradatával a tengerbe

torkollik a folyó, egy lapos fenekű kis gőzös horgonyoz. Ez szállítja az embereket a tartomány belsejébe.

Lilian egészségesen szállt partra. Az utolsó órákban alig váltottak néhány szót Marshall-lal.

- A kis gőzös nyomban indul Gamba felé. Ez az utolsó angol helység utam célja előtt. Remélem, nem késem el a beszállást, amíg elkísérlek.

- Felesleges engem elkísérni. Csak szállj fel a hajóra.

- A válás miatt azonban egy nyilatkozatot kell aláírnom...

- Nem szándékozom egyhamar újra férjhez menni, tehát ez is ráér. - A gőzös messze hangzó jelzést adott le. - Na látod! Nyomban indul. - Most már ő kísérte a férfit a gőzöshöz. A feljáró előtt megálltak.

- Remélem, minden baj nélkül hazaérsz - mondta Marshall.

- Én is remélem. - Álltak. A férfi habozott. - Akarsz... kezet nyújtani? - kérdezte, és Lilian mosolyogva nyújtotta a kezét. Marshall megszorította, azután a hajó harmadik túlkölésére gyorsan felsietett a falépcsőn, hátra sem nézve. Alighogy felért, tompa dördülést hallott. Bevonták a lépcsőt, és a propeller harsogni kezdett. Megfordult, hogy még egyszer lássa Liliant a parton. Beleütközött valakibe.

A nő ott állt mellette a hajón, és lassan távolodtak már a gáttól.

- Lilian!... De hát...

- Eljöttem veled. Túsznak.

5.

A folyó kiszélesedett, és egy holt ágánál szép fekvésű helység tűnt fel, az utolsó állomás: Gamba. A parton sudár, gondozott pálmák alatt keramitos út vezetett egy hatalmas, tornácos, fehér épülethez. Az épülettől jobbra raktár, balra a hatalmas cementház, amely kaszárnyának szolgált. Ezenkívül csak kis halászkunyhók, cölöpre épült bennszülött kalyibák látszottak elszórtan.

Hárman szálltak ki: Lilian, Marshall és egy misszionárius. Kedves, öreg, tréfás úr volt. Mr. Robin, aki a Halley-féle koncesszió révén szintén bizonyos nyersanyagok után kutatott Lungaországban: ősi, vad, bennszülött lelkeket finomított, és bár ez a cikk itt a földön kisebb kelendőségnek örvend, mint a hasonló módon megtisztított olaj, valahol fent, ahol a földi értékeket más árfolyammal jegyzik, bizonyára igen szép felárral írták be egy nagy könyvbe Mr. Robin felmutatott és salakjából lepárolt nyersanyagát. Távollétében felesége vezette a lungaországbeli kis vasárnapi iskolát. A többi utas mind békéesebb vidéken hagyta el a hajót, csak ez a három ember szállt a végállomáson ki.

A parton egy altiszt figyelmeztette őket, hogy nyomban jelentkezniük kell a kormányzóságon, mert a gyarmatügyi minisztérium engedélye nélkül a határon hosszabb ideig nem tartózkodhat polgári személy. Megindultak a szép, sárga úton. A kormányzóság őrsége tisztelgett. Távolabb katonák gyakorlatoztak egy lapos térségben.

Carver ezredes képviselte állandóan itt a kormányzót, mert a kegyelmes úr személyesen legfeljebb két alkalommal huszonnégy órát töltött ezen az egészségtelen vidéken. A tágas hivatali helyiségnek pálinka- és dohányszaga volt. A falon különböző statisztikák függtek, az ezredes íróasztalán telefon és távíró emelkedett ki összevissza dobált papírok kazlából,

amelyek teljesen elfedtek egy szivardobozt. A segédtszjtje, egy főhadnagy, kigombolt zubbonyal ült, és éppen kininszemcséket nyelt le. Ezt a fajtájú, olcsó, drázsírozott kinint zsákszámra szállítják Hollandiából. A szolgálati szabályzat előírásait nagymértékben aláásta a szörnyűséges klíma. Ezredes és alantas nyitott zubbonyban, nem ritkán magasra felrakott lábakkal látták el hivatali teendőjüket, és még az altisztnek is elnézték olykor, ha a sapkája alól kikandikált a vizes ruha csücske.

- Gyalázat... - mondta Carver, és letette a lepedőújságot. - Ez a Halley úgy írat Lungaországról, mintha kívánatosabb lenne kivándorlási célokból a legmodernebb gyarmatnál.

- Szerintem a végén egy ember nem kerül haza élve... onnan - mondta a főhadnagy. - Mit szól ezredes úr ahhoz, hogy Essar bey is a mi vidékünkön kezd garázdálkodni?

- Eh! Mi a fenét rabolhatnának ettől a pár nyomorúságos fehér rabszolgától Lungaországban.

- Mégis azt hallom, hogy bandájával átcsapott Sierra Leonéba. És Essar bey tudja, mit csinál.

Az altiszt három európaít jelentett be. Azután ott álltak az íróasztal előtt: Robin atya és a Marshall házaspár. A papot barátságosan üdvözölték. A főhadnagy a két újonnan jöttet fixírozta, de nem szólt hozzájuk semmit. Annál kevésbé takarékoskodott Carver a szavakkal.

- Tisztában volt azzal, mikor ezt a szerződést aláírta, hogy hova megy? - kérdezte az ezredes Marshallt.

- Éppen állás nélkül voltam, és jól jött az ajánlat.

- De ember! Tudja maga, mi az a Lungaország? Hogy vihet oda asszonyt magával?!

- A férjem Freetownban akart hagyni, de én vele megyek. Robin atya felesége is kibírja. - Az ezredes mormogott magában valamit, és nézegette az előtte állókat.

- Figyelmeztetem magukat, hogy gondolják meg újra jól, mielőtt átlépik az angol gyarmat határát. Lungaországba saját felelősségükre mennek, vagyon- és életbiztonságukért a Sierra Leone-i közigazgatás nem kezeskedik.

- Mindezt tudjuk - felelte Marshall -, saját felelősségünkre megyünk oda.

- Mint magánember figyelmeztetem, hogy szerintem a fehér tisztviselők élete állandó veszélyben forog, és előreláthatólag súlyos helyzetbe fog kerülni mindenki, aki odamegy.

- Tisztában vagyunk vele, ezredes úr.

Carver hümmögött, és kezdte kiállítani a határátlépési engedélyt. Ekkor felemelkedett a főhadnagy.

- Kérem, ezredes úr, ne állítsa ki az engedélyt. Ez az ember Fred Marshall, kapitány az angol hadseregben, és engedély nélkül hagyta el az állomáshelyét. Kötelességem most letartóztatni.

Marshall nagyot sóhajtott, és lehajtotta a fejét.

- Honnan tudja ön ezt? - kérdezte Carver a tisztjét.

- Ez az ember - felelte a főhadnagy - a fivérem.

„Párizs. Clichy-kórház...1932. február 6.

Sir!

Különös véletlen, de talán nem éppen szerencsés, hogy ismét mint ápolts keresem fel Önt nagybecsű soraimmal. Csodálkozva olvastam legutóbb kelt tisztelt levelét, amelyben azt írja, hogy jelentéseimben nélkülözi a tárgyilagosságot és a tömörséget. Holott e két ismertető nekem annyira velem született tulajdonságom, hogy nyomozói szakkörökben nem is hívnak másképp, csak mint a »tárgyilagos« vagy mint a »vele született« Bronsont. Mindamellet igyekezni fogok mondanivalómat még szűkebben a tényre koncentrálni, és kerülni minden feleslegeset, mindent, ami nem szorosán az Ön leányára vonatkozik.

Párizs gyönyörű város! A Szajna két partján foglal helyet, és méltán nevezik Európa szívének. Innen, az ambulancia ablakából, ahová kötözésre visznek, jól látom a metropolis háztetőrengetegét, távolban a régi királyság-korabeli épületekkel. Nemhiába mondja a nóta hogy »Párizs, Párizs! Csak te egyedül!« (Wien, Wien, nur du allein!) Micsoda forgalom! Micsoda paloták! És micsoda árak! Sir! Középszerű helyen étkezem, mert nem szokásom megbízom pénzén nagy lábon élni, és húsz frankot fizetek egy prix fixe-ért. Igaz, hogy ebben már egy negyed liter bor is benne van (kenyér nélkül), de viszont ha az ember nem ad legalább két frank borralalót, akkor egy óráig várhat a kaviáros palacsinta után, hogy a levest hozzák. Szavamra, valóságos lebujban étkezem, hogy ne terheljem Önt túlzott költségekkel. Ennyit a várossól.

Leánya Marseille-ből egyenesen Párizsba utazott, mint sikerült furfangos utánajárással kinyomoznom: első osztályú hálófülkében. Úgy tettem, mint aki nem gyanakszik, és ugyanezen a vonaton követtem. Szívesen leírnám az utat, hogy milyen volt az ódon pápai város, Avignon és Lyon gyönyörű környéke. (Ah, a szövőgyárak!) De tartom magam utasításához, és tömören csak kedves leányáról fogok írni.

Nem jól aludtam útközben, mert hálótársam - egy calais-i ékszerész - állandóan beszélt álmában, és különben is valahogy morzsa került a lepedőmre, mert lefekvés előtt egy szendvicset fogyasztottam el (két frank), ezért kissé törődött állapotban érkeztem Párizsba, amelyet egy nagy költő a világ fővárosának nevezett, és mint már említettem, a Szajna két partján terül el. Párizsban kézhez vettem levelét és a csekket, majd sikerült észrevétlenül követnem leányát a pályaudvartól a Claridge-ig, ahol a kisasszony megszállt. Párizs igazán nagy város! Ezért megfogadtam tanácsát, és hogy biztos legyek a dolgomban, érintkezésbe léptem nyomban a legnagyobb magánnyomozó irodával, ahol úgy fogadtak, mint valami királyt és megbízást adtam, hogy leányát állandóan három ember figyelje. Utasítása szerint továbbítottam az Ön megbízását arra nézve is, hogy Dora Cummingsot (az igazi nevét Sir kívánsága szerint elhallgattam) feltétlenül akadályozzák meg, ha valakivel házasságot akarna kötni. Sajnos éppen előző napon a köztársasági elnök rádiószózatban hívta fel a népet, hogy mindenáron mozdítsák elő a haza, a művelődés és a közigazdaság érdekében annyira fontos népszaporulatot. Miután a Poker magánnyomozó igazgatója meggyőződéses hazafi, ez a rádiószózat megbízatásomat erősen megrágította. Hogy mit akarnak ezek a vén köztársasági elnökök állandóan a néptől, azt csak az Isten tudja!

Útközben kissé megnövesztettem bajuszomat és az oldalszakállamat, hogy kedves leánya ne ismerjen fel, ha közelébe férközöm. Az út porát le sem rázta magáról (mint egy nagy költőnk mondja), és már megjelent este a hotelhallban a tánchoz. Elváltotatott külsőm dacára még egy oszlop mögé is húzódtam, hogy biztonságban és kényelmesen figyelhessem a Misst. Munkámban mindig a túlzott óvatosság jellemzett. Kedves leánya koktélt rendelt, vagy félóráig nézte a

táncolókat, szemmel láthatólag tűnődve, azután odajött az oszlophoz, amely mögött álltam és megszólított:

- Azt hiszem, Mr. Bronson, én kissé szigorú voltam önhöz a hajón.

Örök rejtély marad előttem, hogy ismerhetett fel.

- Én is azt hiszem, Miss Cummings.

- Üljön le kérem, hozzám, szeretnék beszélni önnel. - És miután leültünk, így szólt: - Mondja, Mr. Bronson, mi a csoda volt az ott a hajón? Maga talán, akiről mindenki tudja, hogy magándetektív, sejt valamit erről?

- Hogyhogy mi volt?

- Nézze, én nem képzelek be sokat a külsőmről, de azért annyi mellőzést nem érdemeltem meg, amennyiben a hajón részem volt. Emberek máról holnapra nem köszöntek, a nők összesúgtak mögöttem, és végül elkerült mindenki, mint valami ragályos beteget. Nem tud erről valamit? - Sir! E pillanatban közel álltam ahhoz, hogy visszadobjam az Ön megbízatását, és őszintén elmondjak mindent ennek a szomorú angyalnak, ha megenged némi trivialitást kifejezéseimben becses leányát illetően. De ha nem, úgy szíveskedjék postafordultával értesíteni, és hasonló stílusú ömlengéseimet kiváló tisztelettel beszüntetem. Mit is felelhettem erre? Érdekes intellektuális vonásaimat bizonyára férfias, tűnődő szomorúság lágyította el.

- Úgy tudom, Miss Cummings, hogy az az úrlovas pletykált valamit önről. Én elégtételt is vettem. Talán emlékszik még, hogy afférom volt vele a hajó tatján.

- Igen. Az miattam történt?

- Kizárólag. - Most egyszerre egy pimasz ficsúr lépett az asztalunkhoz, és táncra kérte a leányát. Undok párizsi szokás vadidegenek asztalához odatolakodni és felkérni valakit. A ficsúr két-három évvel idősebb lehetett nálam, veszélyesen kellemes megjelenése volt, és az Ön leánya, uram, én nem vádoló hiányos neveléssel, Ön bizonyára megtette, Sir, amit tehetett, de az Ön leánya meghívta ezt az alakot az asztalunkhoz. Kiderült róla, hogy Vicomte Conessy D'Armant földbirtokos és semmittevő. Megint itt volt a veszély. Megint akcióba léphettem én és az egész Poker-iroda. Kerestem a Poker-iroda emberét, de senkit nem láttam a közelben, akinek maszkja lett volna. A vendégek is mind gyanún felül álltak. A borfiú sorra elmondta a foglalkozásukat. Pedig itt azonnal szükség van Poker összes emberére, mert erről a fráterről sürgősen ki kell derítenem, hogy szélhámos, apagyilkos vagy hóhér! Végre egy páholy sarkában megpillantottam az emberemet. Ezt nem ismerte a borfiú. Sir, én száz lépésről megismerem a magándetektívet. A páholy sarkában egy kövér, frakkos ember ült, akkora ragasztott, ősz szakállal, hogy a hegye a mellénye utolsó gombjáig ért, és irtózatossá harcsabajusszal. Micsoda avult, ócska trükkökkel dolgoznak ezek a párizsi magándetektívek. Ilyen vacak, hosszú kócot akasztanak gumival a fülükre. Így nem lehet dolgozni! Odamentem az ipséhez.

- Azonnal hívja fel Pokert - súgtam.

- De kérem... nem ismerek semmiféle Pokert!

- Nézze, ne komédiázzon - mondtam, és tréfásan lehúztam az álszakállát. De nem jött. Valódi volt!

Óriási botrány tört ki. Ez az úr valószínűtlen szörzetével a Tudományos Akadémia elnöke volt!

A többi képzelheti, Sir!

Csak éjfél után engedtek el az őrszobáról, kint a borfiú várt rám, és szemrehányóan szólt:

- Minek macerálta az elnököt?

- Azt hittem, hogy Poker embere.

- De hiszen én vagyok Poker embere. Itt a gomblyukamban a zöld csontlapon a P betű, egész idő alatt láthatta. Mit akar a főnöktől?

- Még három embert kell beállítani. Tudjanak meg mindent erről a Vicomte Conessyről.

Másnap már megkezdődött a biztos katasztrófa minden előjele. Leánya és a Vicomte lovakat béreltek és kitrappoltak a Bois-ba, a Bois-ba, Sir! A boulogne-i erdőbe! Márciusban, mikor a tavalyi korhadt levelek barna szőnyege borít mindent a hűvös, napsugaras délelőttön! Szörnyű! Délután szemem láttára jegyezték el egymást, de az ünnepély gyalog történt a Parc Monceau-ban. Egy csősz állt mellettem, és hervadt leveleket söpörgetett.

- Honnan lehet telefonálni?! - szóltam rá.

- Felesleges - felelte -, én vagyok a Poker embere - és a személtapátot belezárta egy ládába. Azután a söprű cirokvégét a rúd felett gondosan újra átkötözte, közben referált. - Ez az úr, aki ott csókol, Vicomte Conessy, teljesen elszegényedett, de nagyon előkelő földbirtokos családból származik, atyja Raoul Conessy, corbeille-i birtokukon kamattörlesztéssel foglalkozik. Birtokuk annyira túl van terhelve, hogy aki első helyen áll a telekkönyvben, az a harmincéves háború alatt tábláztatta rá a földekre az összeget. A család különben nagyon előkelő, számos tagja halt meg királyért guillotine-on, úgyhogy a dédapa, Francois Conessy Vicomte e szavakkal bocsátotta előre Desmoulint a vérpadra: »Én itthon vagyok.«

- Ön azonnal megy Pokerhez. Informálják a fiú apját az ügyek állásáról, mondják meg, hogy a leányról információt adhat Samuel Bronson, aki együtt utazott át Afrikából Dora Cummingszal a Victoria nevű hajón.

Délután négy órakor egy hihetetlenül sovány, múmiaarcú, ősz úr keresett fel a hotelban, hogy kedves leányáról információt kérjen. A senior Vicomte Conessy volt. Sir, bevallom, hogy meggyőződésem ellenére nem a legkedvezőbbeket mondtam. Becsületbe vágó dolgok említését kerültem, és csak annyit közöltem a Vicomté-tal, hogy Dora Cummingsnak férje és három gyereke van Franciscóban. Később hosszasan faggatás után beismertem, hogy atyja, az öreg Cummings pillanatnyilag a London környéki kies Dartmoorban tölti fegyházi éveit, és a család távoli rokonságban áll azokkal a Cummingsokkal, akik Cromwell alatt hivatásszerűen üzték a méregkeverést. Többet nem mondtam, de egy aggódó atyának ez is elég. Az öreg Conessy Vicomte még más informátorokat is kért.

Alapos ember volt, aki biztos akart lenni a dolgában.

Erre megemlítettem, hogy az angol rendőrség megbízásából figyeltem Miss Cummingsot a Cunard Line Victoria nevű gőzösén, megadtam néhány utasnak a nevét (Mr. Alan, Mr. Simson stb.), akik az információkat még kiegészíthetik. Nevezett egyének szárazföldi címét még a hajón beszereztem.

Az agg Conessy Vicomte néhány sürgönyt váltott, és több interurbán beszélgetést folytatott a Victoria hajó említett utasaival, azt hiszem, a kapitánnyal is. Hogy miket mondhattak neki, azt nem tudom, de valószínűleg mindenben alátámaszthatták a tőlem nyert információkat, mert igen tisztelt lánya este megint egyedül ült a hotelhallban, hiába várta a Vicomte-ot, akivel találkája volt.

Az ifjú Vicomte - Poker jelentése szerint - a család két legerősebb tagjának fedezete mellett útban volt a corbeille-i birtokra, ahol rövid tombolás után a kastélytornyának abban a szobájában helyezték el, amelybe egy Vicomte hűtlen nejét záratta be, öt vasajtó mögé, százötven év előtt, és a vasajtókat azóta sem nyitották ki, úgyhogy a hölgy valószínűleg éhen halt időközben.

A jól végzett munka derűs lelkiállapotában ültem le igen tisztelt leánya asztalához.

- Hol van Conessy? - kérdeztem, miután érdekelt az ifjú pár sorsa.

- Nem tudom - suttogta majdnem sírva. - Nem értem, Mr. Bronson. Hát minden férfi alávaló, hazug? - tört ki hirtelen.

- Bocsánat, Miss Cummings. Hazudtam önnek már valaha? Megengedem, hogy kissé hevesen udvaroltam, de hazug szó még nem hagyta el az ajkamat.

- Igaz, mióta útra keltem, ön az egyetlen ember, aki megmaradt a környezetemben - mondta, és most először vetett rám egy szelídebb, vizsgálódó pillantást. Igyekeztem megnyerő arccal visszanézni rá.

Súlyt helyezek arra, hogy részletesen beszámoljak Önnek a Conessy családról, ezért megemlítem, hogy a család tagjai között szerepel egy püspök, továbbá egy rendőrprefektus is. Igen kiterjedt família. Leányának nemcsak a Vicomte imponált, hanem a finom család is. Ezen az estén valami zavaros históriát mesélt el Lilian, illetve Dora, nemrégien meghalt nagybátyjáról, aki vagyont azon feltétellel hagyta rá, hogy három hónapon belül férjhez kell mennie, és a három hónapból már kettő elmúlt. Ha március végéig nem megy férjhez, akkor jótékony egyesületek öröklik a vagyont. Szóval megpróbált félrevezetni. Ön bizonyára mosolyog most magában, mint ahogy mindenki joggal mosolyoghat azon, ha valaki egy Samuel Bronsont megpróbál félrevezetni. Ez eddig csak az Akadémia elnökének sikerült. De higgye el, Sir, nyomozói becsületekre mondom, olyan szakállat én még nem láttam. Talán az Észak-Amerikában kihalt ősbizon, ez a fantasztikus bölényfajta hordott ilyen patáig rengő szőröket. Ennyit a Conessy családról.

Nagyra becsült leánya, aki az Ön bosszantására mindenáron férjhez akar menni, ezt a naiv örökségmesét tálalta fel nekem, hogy elfogadhatóvá tegye rendkívüli ambícióját, amellyel házasságot kívánt kötni attól a perctől kezdve, hogy elindult a tűzpiros autóval, napjainkig. Fogalma sem volt, hogy közismert zsenialitásom nélkül ez már meg is történt volna. Úgy tettem, mintha elhinném a mesét a nagybácsiról és a márciusban lejáró végrendeleti terminusról, azután táncoltunk. Úgy érzem, bizonyos mértékig sikerült lebilincselő egyéniségemmel megnyerni fennkölt leánya tetszését.

Másnap már csak elővigyázatossági rendszabályokat alkalmaztam. A Poker-iroda egyik emberét a kastélyban helyeztem el. Ez az úr végrehajtónak maszkírozta magát, és így feltűnés nélkül állandóan a birtokon tartózkodhatott. Egy másik nyomozót leánya figyelésével bíztam meg. És én végre megnézhettem magamnak Párizst.

Ah, Párizs! Az Eiffel! A Bastille! A Szajna partja és a züllött éjszakai lokálok a Montmartre-on, valamint a Pigalle-on. Ezeket az erkölcstelen helyeket természetesen nem kerestem fel, mert megvetem a léhaságot, és különben is az én büdzsémhez mérten drágák. Az egyik helyen tizenöt frankot kértek egy feketéért. A Pigalle-on pedig pezsgőkényszer van, de nem jó a pezsgő, amit adnak. Túl édes, és én a fanyar pezsgőt szeretem.

Hajnalban tértem haza, és Párizs éjszakai látványa annyira kimerített, hogy nyomban mély álomba merültem. Délfelé arra ébredtem, hogy egy aktatáskás, szemüveges végrehajtó rázogot. Ó, boldog ébredés! Otthon éreztem magam kedves marokkói lakásomban egy pillanatra.

- Monsieur! Poker embere vagyok! Borzasztó dolog történt! A kastélyban volt az őrhelyem, négy napja éltem ott, igen jól, mert ősi tradíció a Conessy Vicomteoknál a végrehajtóval való szelíd bánásmód. Ez azóta van, mióta megvonták a pallosjogukat.

- Uram! - kiáltottam erélyesen - azért keltett fel édes álmomból, hogy történelmi leckét adjon?!

- Várjon! Szörnyű dolog történt... Tegnap a család tiszteletemre szüreti mulatságot rendezett, és az öreg Conessy egy üveg száz év előtti bort bontott fel. Ott előttem vették le róla a pecsétet. Csak az én beleegyezésemmel nyithatták fel, mert a pecsétet száz előtt a végrehajtó ütötte az üvegre. Uram! Bevallom! Berúgtam! Csak arra józanodtam ki ma délután, hogy egy szénaboglya tetején kukorékolok, és köröttem a falu apraja-nagyja...

- Jelenteni fogom a főnökének, hogy ön a megfigyelésre szánt időt kukorékolással tölti! - mondtam szigorúan.

- Könyörgöm, hallgasson meg... Természetesen nyomban leszálltam a szénaboglyáról, és áttörtem magam a tapsolókon. Elég volt egy futólagos pillantást vetnem a ház lakóira, és már láttam, hogy baj történt.

- Az öreg Conessy éppen autót bérelt, a ház olyan volt, mint egy hangyaboly. Az ifjú Vicomte éjjel megszökött a toronyból, kimászott az ablakon, leereszkedett a villámhárítón... Sikerült elfognom az autót, amit Conessy rendelt, megtévesztettem a sofőrt, és bejöttem Párizsba.

Közben én kiugrottam az ágyból, és már öltöztem.

- Hol van Miss Cummings?!

- Monsieur! Tragédia! Miss Cummings eltűnt ma reggel a hotelből. Ezek, úgy látszik, sejtették, hogy figyelik őket. Valami hátsó kijáraton szökött el. - Poker emberével együtt egy percen belül az utcán nyargaltunk. Nyomban a városházára telefonáltam. Pokerék összeköttetése révén megtudtam, hogy félóra előtt adtak felmentést Vicomte Conessynek és menyasszonyának a kihirdetés alól. Sir! Úgy éreztem magam, mint Napóleon Waterloo után. A végrehajtó sírt mellettem, mint egy gyerek. De még egy zokogó végrehajtó sem vigasztalhatott meg ebben az állapotomban.

Egyszerre mentő ötletem támadt. A prefektus! Van egy Vicomte Conessy rendőrprefektus!

Az első rendőrkapitányt, aki szembejött az utcán, elfogtam.

- Bocsánat, uram! Sürgősen beszélnem kell telefonon Conessy prefektussal! Élet-halálról van szó!

- Szajna kapitányság 19. Igen jó barátom a prefektus - mondta, és bemutatkozott. - Abbot kapitány vagyok. - A végrehajtó közben taxit hozott. Berohantam egy telefonfülkébe. Ha nem kötötték eddig meg a házasságot, akkor van némi remény. Mindegy, hogy mit fogok hazudni, utána taxin eltűnök, a fő, hogy a prefektus elkapja az unokaöccse nyakát.

- Halló! Conessy prefektust kérem... Jó napot kívánok! Azonnali intézkedést kérek: Conessy Vicomte egy nemzetközi kalandornő hálójába került, felmentéssel akar megesküdni vele. Dora Cummings kém- és mérgekverőnőről van szó, az ártatlan ifjú nem sejt semmit, a házasságból diplomáciai bonyodalmak és világra szóló bűnügyek sorozata származhat. Kérek azonnali intézkedést, hogy az összes párizsi anyakönyvvezetők függesszék fel az esketéseket mindaddig, amíg Conessy Vicomte és édesatyja, valamint menyasszonya összejönnek a rendőrségen.

- Ki beszél ott?

- Azt hiszem, a nevem nem fontos. Pillanatnyi veszteni való időnk sincs.

Lecsaptam a kagylót.

Sir! Párizsban egy körtelefonnal megállt az állam legszentebb gépezete. Szegény és gazdag, öreg és ifjú, szerelmes és érdekből házasodó párok indignáltan zajongtak az előszobákban, szertartásokat félbeszakítottak, meggondolatlan emberek tucatjával szöktek meg, kihasználva a pillanatnyi zűrzavart, senki sem tudta, mi történt, az újságírók megrohanták a rendőrfőnököt, egy képviselő váratlan interpellációba kezdett, és a városban híre terjedt, hogy estére kihirdetik az ostromállapotot. A *Matin* különkiadása szerint megszűnt külfölddel a telefon- és távíró-összeköttetés. Mindenki elkészült az általános mozgósításra.

Egy anyakönyvvezető - az ifjú párok fenyegető fellépése elől - a szomszéd háztetőkön át menekült. Így állt a helyzet déli tizenkét órakor. Fél egykor a Conessy család és az ifjú Vicomte ott volt a rendőrségen azonmód, ahogy a szertartás előtt egy perccel elhurcolták őket a montpamasse-i anyakönyvvezető elől.

De nekem pechem volt. Ugyanis, miután kiléptem a telefonfülkéből és szökni próbáltam, beleütköztem a kedves Abbot kapitányba, aki türelmesen várt rám.

- Majd én elkalauzolom magát a rendőrségre - mondta ez a jóindulatú úr, és mellém ült az autóba. A nyomorult végrehajtónak sikerült meglógni. A kapitányságon természetesen nem tarthattam fenn vádjaimat. Dora Cummingsot, miután igazolta magát, elbocsátották, de a Vicomte családjától olyan dolgokat hallott, hogy azt hiszem, akkor sem menne feleségül ehhez az ifjúhoz, ha az egyetlen ember lenne a világon. Az öreg Vicomte ugyanis szemére vetette múltját, gyermekeit, fegyházviselt apját és botrányos kalandjait a Victoria nevű Cunard-hajón. Sir, gratulálok a lányához, csak egy milliméternyire hibázta el a tintatartó az öreg Vicomte fejét. Végignézett a vőlegényen, és ezt mondta a családnak:

- Ez az alak akkor sem kellene nekem, ha egy puszta szigeten lennénk ketten. Gyalázatosan viselkedett.

Mindezt én homályosan hallottam a másik szobából, mert az én kihallgatásomra nem került még sor. A francia rendőrségen ugyanis a feljelentőt nem hallgatják ki a vádlott jelenlétében. Így kedves leánya gyászos szereplésemet nem tudta meg. De az ifjú Vicomte még ott volt, amikor kihallgattak. Beismertem, hogy egy kétségbeesett atya felszólítására tettem mindent, és hajlandó vagyok viselni a következményeket. Sir, ezeknek van szívéük! A költség számlámon mellékelt ítéletből láthatja, hogy tízezer frankra büntettek hatóság félrevezetése címén. És a rendőrség előtt ez a pimasz Conessy Vicomte várt a kapuban. A vőlegény! Nagyon rám pirított.

Annyira, hogy most éppen kötözésre visznek, és ezért zárom soraimat igaz nagyrabecsüléssel és megelégedésem kifejezésével mindenkor készsége híve:

Samuel Bronson”

HATODIK FEJEZET

*Sir Halley leánya megismeri a halál birodalmát Afrikában,
közben kis híján férjhez megy Stockholmban*

1.

Lilian és a férje a kaszárnya őrszobájába kerültek, hogy megvárják, amíg Carver ezredes dönt a sorsukról. Az ezredes sürgönyözött Fred Marshall századához, amely a hadnagy szerint Haifában állomásozik.

- Ez az ember az öcséd volt? - kérdezte Lilian.

- Igen. Hárman voltunk testvérek, Bob, Lewis és én. Bob fiatalon otthagya a katonaságot, és újságíró lett. Ő végezte olyan szerencsétlenül szegény, Marokkóban. Lewis és én megmaradtunk a hadseregnél.

- És annyira gyűlöl, hogy kiszolgáltat az üldözőidnek? Vagy olyan feltétlen szolgálja a kötelességnek?

Fred mosolygott. Furcsa, gyöngéd mosolygással, ahogy Lilian még sohasem látta mosolyogni.

- Lewis nagyon szeret engem - mondta csendesen. - Az egyik bátyját elvesztette már ezzel a fehér folttal kapcsolatban, a lungaországbeli Nyersanyagkutató Társaság miatt. Ő, aki itt a határon állomásozik, bizonyára tudja, hogy micsoda veszélyek várnak reánk a határon túl. Mit tehetett volna más? Jól tudta, hogy katonaszökevény vagyok, tehát letartóztatott. Csak így akadályozhatta meg, hogy olyan helyre menjek, ahol szerinte rosszabb sors vár rám annál a fél vagy egy év várfogságnál, amit rám olvas a haditörvénytörés. Talán én is letartóztatott volna őt ugyanebben a helyzetben. Lewis szelíd fiú, fatalista, ő nem törődik igazságtalansággal, bosszúval, csak azt tudja, hogy nagyon szeret engem, és én most a szerencsétlen Bob miatt halálos veszedelmeknek akarom kitenni magam.

Az őrség jött értük, és felvezették Carver ezredes elé mindkettőjüket.

- Fred Marshall! Ön beismeri, hogy katonaszökevény?

- Nem.

- Bizonyítékok hiányában nem tarthatjuk tovább őrizetben, és megengedjük, hogy angol földön átlépje Lungaország határát. Természetesen saját felelősségére.

- Tudomásul veszem, Sir. Csak annyi időt kérek, hogy megfelelő vezetőkről gondoskodjam.

Miután eltávoztak, Carver elgondolkozva nézte hadnagyát, Lewis Marshallt.

- A maga bátyját nagyon szerethették az ezrednél. Richmond ezredes azt kívánta, hogy hagyjam futni, ne állapítsam meg a személyazonosságot. Fivére félévi szabadságot kért, ami tulajdonképpen járt neki, de csak későbbben. És miután az ezredes megtagadta, egyszerűen otthagya az állomáshelyét.

- Mégis szerettem volna, ha letartóztatja, ezredes úr.

- Meg tudom magát érteni, Lewis. De hát egy kapitány mint katonaszökevény nem kellemes látvány a hadbíró előtt. És talán megvan az okuk rá, hogy futni hagyják. Bizonyára nem tréfából hagyta ott máról holnapra barátait, életpályáját, rangját, becsületét.

- Megölték a testvérünket, ezredes úr. És tudom, hogy Fred most a vesztébe rohan. Nem hiszem, hogy Lungaországból egyetlen fehér is visszatérjen valaha - mondta nagyon szomorúan a hadnagy.

- Na, azért nem kell nézni ennyire sötéten a jövőt.

...Délután négy órára együtt volt a hat bennszülött vezető és málhahordó. Ezek is tulajdonképpen a Nyersanyagkutató emberei voltak akik az újonnan jötteket elvezették az ország belsejébe, de mindig visszatértek újra Gambába. Néhány szükséges holmit vásároltak a kormányzóság depójából, és útra készültek. Robin atya is velük ment. Lewis a tornác oszlopának dőlve nézte őket. Még eddig egy szót sem beszélt Marshall-lal. Mielőtt a karaván elindult, Marshall odament az öccséhez, két kézzel megszorította a kezét, és megölelte. Azután elindult a kis csoport a folyó mentén felfelé, Lewis nedves, csillogó szemmel nézett a testvére után, aki ilyen váratlanul megnősült, és most kis karavánjával lassan elfedi, talán örökre, a parti bozótok és indák sűrűje.

2.

A folyó mentén kitaposott ösvény vezetett a dzsungel szegélyén. Ez az ösvény nem volt szélesebb fél méternél, mert a dúsan tenyésző rengeteg mindig újra és újra beszötte kusza növényhálózatával, csak a folyó medre fölötti zátonyos partrész állt ellen sikerrel a dzsungelnek. A kis karaván némán haladt a délutáni forrásban, amelyet még elviselhetlenebbé tett az őserdő penészes, pállott párája. Este elérték a folyó kanyarulatát, és néhány majomkenyérfa között egy tisztáson letáboroztak.

Robin atya magas kora dacára jól bírta az ilyen utazásokat, megszokott környezet volt számára a forró sivatag, a félelmetes vadon. Derűsen pipázva beszélgetett két útitársával a tűz körül. Sűrű, hófehér hajával, derűs, vén arcával önkéntelenül is az Istenre emlékeztette az embereket. Miután Lilian megfőzte a kávé, és Robin atya felhajtott belőle két pohárral, kiverte a tenyerébe a pipáját, jó éjszakát kívánt, és a sátrába ment.

Ketten ültek már csak a parázsló tűznél. Távolabb, egy fánál állt a bennszülött őrszem, aki nem is annyira őr volt, mint inkább fűtő. Az ő kötelessége volt, hogy ez a kis tüzecke hajnalig ne aludjon ki, és távol tartsa az erdő vadjait. Messzi bokrok mögül néha felfoszforeszkált egy ijesztő szempár, és megzördült néhány ág. Különösen csendes volt minden. Néha egy kakadu rikoltott a távolban, és valahol egy leopárd hördült bele az éjszakába.

- Azt hiszem, most már tudsz mindent - mondta Marshall csendesen.

- Igen. A bosszúért cserébe rangot, katonai becsületet, mindent eldobtál.

- Eldobtam - felelte halkán, de határozottan, mintegy megállapítva a tény.

- Mikor olvastam, hogy Bobot megölték, jelentkeztem Richmond ezredesnél. Tizenöt évi szolgálat után hat hónap szabadság jár a gyarmati hadseregben. Kértem, hogy engedjen el azonnal. Richmond ezredes atyai jóakaróm volt, mégis megtagadta a szabadságot. Talán azért, mert sejtette, hogy hová készülök. Még aznap elszőktem. Hogy min mentem keresztül, azt körülbelül már tudod.

- És bizonyos vagy benne, hogy apámnak része volt az öcséd halálában?

- Az ő emberei tették. Az öcsém hátrahagyott írásaiból kiderült, hogy mennyi vesztegetés, miféle bűnös üzelmek fűződnek Halley vállalkozásaihoz. Nagyon sajnálom, hogy most itt ülsz velem, és vállalod a felelősséget valamiért, amiben ártatlan vagy. Azt akartam, hogy fordulj vissza. Kértelek.

- Nézd... Lehet, hogy az apám üzletei sokszor kívánnak meg helytelen vagy nem becsületes fogásokat... De az öcséd halálában nem lehetett része. Ha az ő emberei tették, akkor nem tudott róla. Az én apám nem gyilkos.

A bennszülött néhány száraz ágat dobott a tűzre, és továbbsétált. Hallgattak.

- Miért jöttél velem Freetownból? - kérdezte később.

- Nem tudom. Szegény papa biztosan nagyon aggódik, hogy megszöktem otthonról. Untam már mindent. És nem akartam férjhez menni... Elkényeztetett, önféjű nő voltam. Üres kis lény. Az életről csak azóta tudok valamit, mióta ebbe a szörnyű kalandba sodródtam. Most pedig már úgy érzem, hogy túl sokat tudok... Mit fogok csinálni, ha hazatérek!... Azt a régi életemet nem leszek képes folytatni többé. - Sóhajtott, és a tűzbe nézett. - Talán elmegyek majd ápolónőnek, vagy Robin atya missziójához, tanítani...

- Most mindenesetre pihenj le. Még nagy út előtt állunk.

Nemsokára minden elcsendesedett, csak az őserdő tipikus artikulátlan hangjai törték meg néha a csendet, és az a halk zörgés, amellyel a bennszülött olykor néhány száraz ágat dobott a tűzre.

3.

A folt, amely pontos térképeken fehér színnel van feltüntetve, gyanútlanul tűrte a próbafúrást és próbauttetést. Néhány fehér ember lézengett itt is, ott is, méregettek, számoltak, kavicsokat és földdarabokat küldtek el lepecsételt csomagokban. Az egész dolog olyan egyszerű, komoly polgári munka volt. Honnan is sejthette volna ez a föld, hogy mindig így kezdődött.

A fehérek néhány egymáshoz közel álló cölöpépítményben laktak. De a tisztáson már egy hatalmas cementlap és néhány vályogtéglá jelezte a készülő modernebb lakóházat. Távolabb a domboldalban állt a munkáskampong, rafia- és szalmakunyhók sorozata. Arany- és olajkutatáson kívül rizs-, dohány- és gumiültetéssel is próbálkoztak. Néhány vérszegény palánta és a folyó felől húzódo kezdetleges, sáros csatornarendszer, amellyel sikerült kisebb rizsteraszokat elárasztani éppen, hogy megállottak már gyenge hajtásukkal, csenevész palántáikkal, miután annyiszor csődöt mondott a kísérletezés.

Dietrich mérnök már huszonnégy órája nem bírta felkelni, szervezete döntő tusát vívott a vérhassal. Az ő körzetében is Flossnak kellett elvégezni az ellenőrzést, és ez egyre nehezebb lett.

Lungaország éghajlata a legrosszabb nyugat-afrikai klíma. Nedves és forró. A sűrűn zuhogó, valóságos víztömegekben aláomló trópusi zápor két napig is eltart, és a tűzeges, rothadó talaj szinte spongyává ázik. Ha kisüt a nap, ötven- vagy hatvanfokos hőlepel borul a vidékre, és a roppant hőségtől egyre sűrűbb, egyre tömörebb párában szállt fel a talajból, füstszerű nyújtózással, embermagasságig pinceszagú gőz alakjában a beszívott víztömeg, és ködgomolyag borít mindent. Az évezredek óta rothadó mangrovemocsarak bűzét leszorítja, és magával hömpölyögteti messze vidékekig. Itt az emberek óvatosabban járnak, lassabban fogják fel a szavak értelmét, távolibbnak tűnik az égbolt, amely sohasem tiszta kék. Estefelé általában megindul az eső, és reggeltől alkonyig a föld visszafüstölgi a beszívott csapadékot.

A második körzetben, ahol próbafúrásokkal és talajvizsgálattal foglalkoztak, Wilson mérnök feküdt tehetetlenül. Reumája, amelyet itt szerzett, annyira elhatalmasodott, hogy megbénult a jobb oldala. Az ír Rollins és tizennyolc éves fia vették át a beteg munkáját is. A központ állandóan ígért utánpótlást, de csak ritkán érkezett valaki. Halliburton, az orvos sem végezhetett jól a munkáját, mert százhatvan bennszülöttet és harminc fehér embert kellett

ellátnia. Neki ugyan sokszor segített Robinné is de a misszoránusnőnek elsősorban mégiscsak az iskolája kötötte le általában az idejét. Hívói legnagyobb része gyermekekből állott, akik szívesen tanultak imádságot, szívesen jártak le hozzá a hegyoldalból, mert cukros tejet meg szép szentképeket kaptak. Morton megérkezése némi segítséget jelentett. Ez a fáradhatatlan, erős, nagyhangú ember mindenhol ott tudott lenni, amikor szükség volt rá, általában csak a „civiliek” szenvedtek sokat. Orvos, vegyész, mechanikus, mérnök, szakmunkás. A munkafelügyelők, régi trópusi emberek, bírták a klímát. Összesen hárman voltak Mortonon kívül. Mayew, akit Indiában a „szumátrai hóhér” néven tiszteltek. Rawson, egy kegyetlen, valószínűtlenül sovány, halálfejú ember, aki állítólag a Kongó-vasút építéséhez megvasalva szállította angol területekről a kaffereket, és Towler, a Fekete Kapitány, régi, híres munkástoborzó. Ősi vadságukban élő emberevő törzseket keresett fel, ahol némi pálinkával, ajándékkal alattvalókat vásárolt a törzsfőnöktől, és ezeket a vadakat elszállította rendeltetési helyükre, ahol megtanította őket engedelmessé válni. Sok szenvedés és vér tapadt a kezéhez, de ez nem látszott apró, alacsony, elhízott, mosolygós külsején. Egész nap tréfált, fütyörészett, de azért jaj volt, ha néha odacsapott az öklével valahová. Mortonnal együtt száz emberrel felért a négy rabszolghajcsár.

A hegyek között lakó sakai törzs főnöke bocsátotta rendelkezésükre a munkásokat. A törzsfőnök minden harmadik újholdkor megkapta Halleytől a szerződésben kikötött szöveteket, lándzsákat, rézrudakat, készpénzt és egyéb értékes ajándékokat. Ilyenkor újabb esküvel meghosszabbította a szerződést. Sem őt, sem harcosait a fehérek nem látták. Küldönc útján érintkeztek, és kialakult bér ellenében a király mindig rendelkezésükre bocsátott megfelelő számú bennszülött munkaerőt. A szerződésben kikötött ajándék komoly bérösszeget képviselt. Mert nemcsak élelmiszereket és selymeket, hanem ötezer dollár értékű aranyat is tartalmazott. Hogy a vén törzsfőnöknek némi fogalma volt a pénz értékéről, azt a különböző európai államok titkosszolgálatában levő embereinek köszönhette. Az egyik jött dúsgazdag ajándékkal, hogy a másik hatalom ellen hetekig suttogjon a király fülébe. Azután jött a másik, ugyancsak ajándékokkal, és igyekezett lerontani az előd rombolását. Így őfelsége lassan tisztába jött azzal, hogy létezik pénz a világon, hogy nem kell félnie a fegyverektől, mert ha neki nincs is „nagyhangú” puskája, őt az egyik nagyhatalom megvédi a másik ellen, ezért éppoly pökhendien és szemtelenül tárgyalhat, mintha neki is annyi fegyvere lenne, mint a távoli félelmes országok bármelyikének is. Szóval tudta, hogy van pénz, és tudta, hogy mit jelent az, mikor egy fehér folt függetlenségét garantálják.

Floss megkísérelte, hogy eszméletlen lakótársának laudániumot csöpögtessen a foga közé. A fojtogató forróságot még elviselhetetlenebbé tette a formalinnal fertőtlenített szoba légköre. Még a különben fürge légyfogyó csi-csokk gyíkok is tikkadtan lihegtek a falon. A küszöbön egy bennszülött guggolt, lábszárát vakarva, és Floss ernyedten hullott a karosszékre. Úgy érezte, hogy ő is beteg.

Estére azonban jobban lett. Viszont Dietrich meghalt. A halottakat itt nyomban eltemették, és szokatlanul mély sírokat kellett ásni. Így kívánta az éghajlat és az állatvilág. A domboldalon egy kis parcellát kihalásoltak temetőnek. Mindössze két sír volt csak benne. De ezen a helyen nagy jövő állt egy temető előtt és tekintve a fehér emberek emelkedő létszámát, a szerény kezdet is biztatónak ígérkezett. A kis kolónia tagjai csendben álltak körül a sírt. Pállott trópusi este volt.

Ez a hangulat fogadta Marshall érkező kis karavánját. A bennszülött szolga odavezette őket egyenesen a temetőbe. Ijedten álltak meg Liliannel a szomorú, egyszerű ceremónia előtt. Rollins csendesen imádkozott, és a többiek szomorúan hallgatták. A visszatérő fehérek

szembejöttek velük, és elsőnek Robin atyát üdvözölték örömmel, de az új párt is lelkesen fogadták.

- Halló! Halló! No nézd csak! Új emberek! - kiáltotta a kapitány, mert Towlert így nevezték. - Éppen jókor! Ki alkalmazta magukat?

- Mr. Morton még Marokkóban, ha emlékszik rám - szólt Marshall a közelében álló óriásnak.

- Fred Marshall vagyok, és ez Lilian, a feleségem.

- Bravó! - kiáltott csodálkozva Morton. - Maga jól megváltozott, előnyére. És gratulálok a házasságához! A megismerkedés körülményeiből nem következtem volna erre.

Közben leértek a dombról.

- Maguk az új cölöpházban laknak majd, ahol a laboratórium van - mondta a kapitány, aki mint a legrégebbi ember, gazdasági főnök volt a telepen.

- Maga Dietrich helyett a próbaültetést fogja ellenőrizni, első körútján Rollins majd kalauzolja. Floss, maga küldje át hozzájuk az elhunyt Dietrich két szolgáját is, sok örömük nem lesz a kiszolgálásban.

4.

Lilian napjai a cölöpházban lidércnyomásszerűek voltak. A háztető szalmája között visító patkányok dobogása vad félelemmel töltötte el. Bennszülött szolgálai nem értettek hozzá, hogyan kell segíteni az európaiaknak. Két szoba állt rendelkezésükre, és így nyugodtan lakhattak együtt, anélkül, hogy bárki is sejtette volna környezetükben házasságuk titkát. Kapcsolatuk mit sem változott a házasságkötés óta. Fred mintha tudomást sem vett volna arról, hogy Lilian nő. Este udvariasan elköszöntek egymástól, és visszavonultak a szobájukba.

Reggel Lilian első tekintete a mennyezet felé irányult. Egy csészealj nagyságú pók ereszkedett le szép lassan, éppen az ágya felett... Elájult...

Délután már lázas volt. A nedves, mosogatólészagú hőségben szinte asztmásan kapkodott levegőért. Halliburton megvizsgálta, és vonogatta a vállát. Ez a lázroham mindenkit elővesz néhány napra, de azért nem állhatta meg a kérdést, mikor a körútjáról visszatérő Marshall-lal találkozott.

- Mondja, hogy jutott eszébe asszonyt hozni erre a helyre?

- Freetownban akartam hagyni Liliant, de nem maradt.

- Hm... Pedig kár volt...

- Aggasztónak tartja az állapotát? - kérdezte ijedten.

- Egyáltalán nem. Ez a lázroham elmúlik néhány kinintől. Csak... azért tudja... Asszony... itt... hm...

Marshall nem szólt semmit. Nem magyarázhatta meg az előzményeket. Lilian azonban erősebbnek bizonyult az átlagnőnél. Három nap alatt talpon volt. Kissé lefogyott, és az arca - mint általában a fehéreké, akik Lungaországban tartózkodtak - enyhén sárgás színt vett fel. Délben, mire Marshall ebédelni jött, odakészítette számára az egyhangú menüt: konzervet szardíniát, vagy főtt halat. Kissé csendesek, idegenek voltak ezek az ebédek. Este, ha nem jöttek össze a többi fehérrel, Mortont látták vendégül, vagy olvastak. Lilian tűrhetőnek találta volna az állapotát, csak éjszaka félt nagyon. Majmok visongtak, kakadu rikoltzott kint a

vadonban, marakodtak a fák között, rázták a bozótot, és az asszony ilyenkor dermedt rémülettel lapult meg az ágyban. Marshall éppúgy végezte dolgát mint Halley többi alkalmazottja. Egyszer ebéd közben megkérdezte tőle Lilian:

- Még mindig azt tartod, hogy az apám valami rendkívüli gazságot tervez itt?

- Marshall nehezen felelt:

- Az eddigi gyanúm... csak megerősödött.

- És mivel tudod ezt indokolni?

- Azt hiszem, nemsokára felesleges lesz külön érveket felhoznom. Te is tudni fogsz mindent. De kérlek, ne beszéljünk erről.

Lilian úgy érezte, hogyha a házasságuk csak formai is, azért Marshall olykor lehetne kedvesebb hozzá. A férfi barátságos volt és udvarias, de Liliannek néha jólesett volna ezen a sivár, nyomasztó helyen valamivel több. Sokszor rajtakapta magát, hogy annyi igyekezettel készíti oda délben a tiszta pizsamát vagy egy-egy jobb gyümölcsöt, mint aki szeretné, ha dicséretet kapna érte. Mondjuk, egy gyengéd mosolyt. De Marshall csak azt mondta: „Köszönöm”, és igyekezett udvarias vagy előzékeny lenni. Ő talán azt érezte, hogy ebben a szituációban a legcsekélyebb gyengédség is úgy hatna, mintha visszaélne a helyzettel. Az a roppant szakadék tátongott közöttük, amely két embert sokszor egész életükön át elválaszt egymástól, pedig egyetlen kimondott szó talán bőségesen áthidalhatná. De az emberek Bábelnél elfelejtettek beszélni. Azután bekövetkezett a nap, amelyen Lilian megértette, hogy Marshall nem igaztalanul vádolta apját.

5.

- Ayó! Boy! - kiabálta Morton - vidd ezt a nyavalyás sört, és pálinkát hozzá! - Azután a többiekhez fordult: - A rizs marhaság. Azt akár nyomban abba lehetne hagyni. A gumi jó, és azt hiszem, a folyó túlsó oldalán aranyat is fognak találni.

- Szerintem - jegyezte meg a kapitány - ebben az átkozott országban semmit sem lehet csinálni, amíg nem hozhatunk ide rendes néger, arab vagy más jó munkásfajtát. Ezek a sakaiok nem különbek az erdei majomnál.

- Azt hiszem - mondotta Robin atya -, idő kérdése, és ezek is megszokják. Türelem kell a bennszülöttekhez.

Ebben a pillanatban egy fehér színekkel bemázolt, lándzsás harcos jelent meg a tornác legalsó lépcsőjénél, illedelmesen várva, hogy valamelyik Fehér Isten megszólítsa.

- Látlak - mondta Mayew, azon a keverék nyelven, amit az angol, portugál és néger beszédmodok termeltek ki ezen a vidéken.

- Uram - mondta a bennszülött -, a király üzent. Elmúlt a harmadik újhold, és nem kapott ajándékot, pedig ezt megírták és megpecsételték, hogy így kell lenni, és ti akkor éljetez békében.

- Mondd meg a királynak, hogy a karaván talán vesztegel egy vízmosásnál, amelyet elöntött a zápor. Vagy más ok miatt késik. De meg fog érkezni. Biztosan.

- Több napot jártunk, és egyik hegycsúcsról sem láttunk közeledő teherhordókat.

- Nemsokára - szólt Morton - meg fog érkezni, ahogy írva vagyon. Az ajándékot különben sem mi küldjük, hanem a gazdánk, aki nem lakik itt.

- De a király nem tud hozzá küldeni senkit.

- Mondd meg a királynak, hogy legyen türelemmel.

- Uram, ez nektek nem lesz jó - felelte a harcos, és eltűnt a bokrok között. A fehérek hosszan hallgattak. Hirtelen a veszély érzete nehezedett rájuk. Mintha villamos feszültséggel telt volna meg a különben is szokatlanul forró este.

- Nem értem Halleyt - mondta Wilson, aki közben felgyógyult. - Eddig pontosan elküldte a királynak a szerződésben kialakított ajándékot.

- És mi történik, ha valami baj éri a karavánt?! - kérdezte Marshall hirtelen. Lilian nem tudta, miért, furcsa szorongást érzett.

- Miféle baj érhet egy ötven tagú karavánt?! - kérdezte türelmetlenül a kapitány.

- Mondjuk, legyilkolják - szólt nyugodtan Marshall. - Tegyük fel, Essar bey emberei átcsaptak erre a vidékre, lemészárolták a karavánt, és elrabolták az értékes ajándékot.

Nagy csend támadt. Az egyik pálma koronája megzörrent, és vicsorgó majomfej bukkant elő. Morton lassan felállt.

- Hogy érti ezt? Essar bey hordája a Kongó vidékén van.

- Mikor átutaztam Gambán, úgy hírtelt, Sierra Leonében jár embereivel. Mi történik, ha a sakai főnök hiába vár az ajándékokra? Mi lesz akkor velünk?

- Maga szép szöveget ütött a fejünkbe! - szólt Rollins.

A sovány, halálfejű Rawson az állát dörzsölte.

- Nagyon is megfontolandó ez a feltevés. Mert mire Halley tisztázza az ügyet, valamennyien fűbe harapunk.

- Eh! Van elég fegyverünk! Ki ijedne meg ettől a dárdás hordától! - kiáltotta Halliburton, aki orvos létére elég harcias volt.

- Maguk sok mindenhez értenek, uraim - folytatta elmélkedését Marshall, és cigarettára gyújtott -, de katonatiszt egyik sem volt. Én az voltam. Ez a terep igen sok lőfegyverrel sem tartható. Még az aránylag primitív bennszülött csoport ellen sem. Adva van nyolc kunyhó, egymástól távol. Könnyen megvédelmezhető lenne, ha mondjuk, mögötte lenne ez a domb, amit önök a Bánat Sziklájának neveznek. De ez nincs mögöttünk. Hasonló jó támaszpont lenne a folyó, de ez kétszáz yardnyira van tőlünk. Akárki csinálta ennek a telepnek az alaprajzát, vagy nem értett a harcászathoz, vagy nagyon jól értett hozzá, és úgy állította össze a lakóhelyeket, hogy veszély esetén ne tudjanak ellenállni.

Ámultan néztek. Lilian ebben a pillanatban megértett mindent. Összeszorult a szíve nagy-nagy fájdalommal és keserőséggel az édesapja miatt, akinek hosszú, erős keze idáig ért hatalmával a távoli Marokkóból.

- A pokolba is! Magának igaza van, Marshall, de ha egyszer katona volt, és ilyen csodálatosan ért hozzá, akkor mondja meg, hogy mi a fenét lehet itt csinálni? - mondta Morton és szórakozottan rácsapott a tornác oszlopára. Az oszlop kitört.

- Most! - gondolta Lilian. - Most meg fogja mondani, hogy az ő apja ezt így tervezte. Előveszi az elhunyt Bob írásait. Most már nem is az fáj, amit az apjáról sejtett, hanem a gyűlöletnek az a beláthatatlan távolsága, amely Marshallt elválasztja tőle.

- Gondolkozni fogok. Úgy látom, hogy a Bánat Szikláján valami barlangféle van - szólt tűnődve Marshall.
- Ismerem - szólt a kapitány -, jókora üreg, és szerintem egykor valami ősi törzs lakhatott ott, amikor még nem építettek kunyhókat. Mindenféle karcolások vannak a barlang falán, és csontok is hevernek szanaszét.
- Miért nem szólt erről eddig?! - kiáltotta Robin atya. - Ez régészeti szempontból igen fontos lehet.
- Minket azonban most a stratégia érdekel, ha nem haragszik, atyám! - mondta Morton. - De mondja csak, Marshall, csakugyan azt hiszi, hogy a telepet ilyen ostoba módon hátrányunkra tervezték?
- Hát ide hallgass! - szólt a halálfejű Mayew. - Én azután igazán nem voltam katonatiszt, mint ez a Marshall. De ne éljek egy percig, ha hülyébben összeállított telepet valaha láttam. Ahány helyen dolgoztunk, vagy valami hegy volt mögöttünk, vagy folyó, vagy építettek legalább egy másfél méteres falat a fehérek lakóhelye köré. Itt azonban olyan szabadok, olyan védtelenek vagyunk, mint a legbiztonságosabb jávai cukorültetvényen.
- De mi ez? Tévedés? Ostobaság? Vagy nem is tudom... - mondta a kapitány. Lilian véresre karcolta a tenyerét. Valamennyien Marshallt nézték, mint akik ösztönszerűen érzik, hogy erről az ügyről többet tud náluk.
- Azt hiszem - felelte lassan, lehajtott fejjel Marshall -, egy álmodozó városi mérnök ostobaságával állunk szemben. Jó lenne - folytatta sóhajtván, mint aki nagy küzdelem árán lenyelte, amit mondani akart -, jó lenne, ha Gloss és Wilson feljönnének velem a Bánat Sziklájához. Mindenesetre nem árt, ha egy kis depót létesítünk a barlangban.
- Nagyon helyes - szólt Morton -, úgy látszik, itt egy harcászati szakértőre is szükség van, és a szakmunkának ezt a részét Marshallra bízjuk. És most már sok minden furcsának tűnik előttem, amire eddig nem gondoltam.
- Jó éjszakát, fiúk - szólt hirtelen Marshall, és felállt -, gyere, Lilian.

HETEDIK FEJEZET

Lungaországban elmérgesedik a helyzet, és ugyanez történik Stockholmban is

1.

Alig váltottak két szót, és aludni tértek. Lilian sokáig nem tudta lehunyni a szemét. Eszébe jutott édesapja tárgyalása Carver ezredessel. Visszacsengtek fülében a szavak: „Szentimentalizmus... a gyarmatosítás véráldozatot követel.” Szóval így értette. És miért nem szólt Marshall a többieknek? Miért nem vágta ki eléjük, hogy Halley áldozatul szánta őket a spekulációjához? Persze! Nem itt akarja leleplezni Halleyt, hanem az egész világ előtt! Valamit azonban még mindig nem értett. Hiszen a bajt Essar bey rablói okozták. Az ő apjának pedig nem lehet semmi köze dél-afrikai rablókhoz. A másik szobából áthallatszott időnként az ágy recsenése. Marshall nyugtalanul forgolódott.

Az asszony elaludt.

Nem tudta, mennyi idő múlhatott el, percek vagy órák: hirtelen éber lett. Az álomból átmenet nélkül nyíltak meg szemhéjai.

Arra riadt fel, hogy nagyon fél. A megszokott éjszakai dzsungelhangok is elnémultak. Furcsa, nagy csend nehezedett a szobára. Ijedten lépett ki az ágyból. Semmit sem hallott. Az ablakhoz ment. Meg kellett kapaszkodnia, mert úgy érezte, hogy nyomban összeroskad. Egyik tenyerét a szájához erőszakolva fojtotta el a sikolyát.

A telihold élesen világította meg a konyhók közötti tisztást, a téglákat, és a cementlapot. A tisztás közepén egy oroszlán állt mozdulatlanul, feltartott fejjel. Minden fűrótorony, gumi-palánta és laboratórium dacára ez itt az őserdő volt, a majdnem érintetlen, szűzi vadon. És az oroszlán olyan határozottan, olyan nyugodtan állt a cementlapon, mint aki nem fél a civilizációnak ettől a négyszögletes, lerögzített faltól.

Maga sem tudta, hogyan tántorgott át Marshall szobájába. Szólni nem bírt. Csak rázta az alvó férfit, reszketve, hang nélkül tátogatva a száját. Marshall egy ugrással kint termett az ágyból, és ösztönszerűen az ablakhoz lépett. Átkarolta és magához szorította erősen Liliant, tudta jól, hogy a rémülettől félholt asszonynak most erre van szüksége. De ő sem bírt szólni. A látvány olyan rendkívüli, olyan félelmetesen szép volt, a tisztás közepén mozdulatlanul álló, fehér fényel besugárzott királyi állat olyan fenséges, és valószínűtlen volt, hogy Marshall a karján csüngő, ájult nővel nem mozdult az ablaktól, nem is bírt volna elmozdulni, mint az egér, ha rászegeződik a kígyó pillantása. Azután egyetlen macskaszerűen gyors mozdulattal a hatalmas oroszlán eltűnt a sűrűben.

Ez ómen volt - gondolta borzongva Marshall. Azután letette az ájult nőt, szesszel dörzsölte a halántékát, veregette a karját, arcát, míg végül Lilian magához tért.

- Sző... szörnyű volt... Láttad?

- Már elment. Az oroszlán különben sem veszélyes, csak ha éhes. A legócskább szalmakunyhót sem támadja meg.

- Én... én borzasztóan félek, Fred... Én itt nagyon-nagyon félek minden éjjel... - suttogta, és zokogni kezdett. Marshall elgondolkozva, megnyugtatóan simogatta a karját, és Lilian ettől csodálatosképpen visszanyerte a nyugalmit, bátorságát. Egy pillanatra még a szemét is lehunyta.

- Nézd - mondta a férfi -, elég régen vagyunk együtt ahhoz, hogy bízzál bennem. Azt hiszem, egy angol tisztben még akkor is meg lehet bízni, ha katonaszökevény...

- Hogy érted ezt...?

- Hogyha félsz, aludj itt bent nálam. Hiszen két ember becsülete és tisztasága sohasem azon a helyzeten múlik, amibe kerülnek, hanem a lelkivilágukon. Azt hiszem, éppoly nyugodtan alhatsz itt, mint a másik szobában, vagy mint a hajón, vagy akár mint az apád házában.

- Köszönöm... Te nagyon jó vagy. Pedig... Én... Halley leánya vagyok. - Egy ideig hallgattak. Azután Lilian megkérdezte nyíltan: - Miért nem világosítottad fel tegnap az embereket arról, hogy itt az apám tervezte... - Marshall ijedten körülnézett, mert vékony falai voltak az épületnek, és a szomszéd laboratóriumban lakott Wilson. Önkéntelenül a leány szája elé tartotta a kezét:

- Hallgass. Ha ezek megtudják...

- Miért nem árultad el?

- Nem tudom... Azzal a szándékkal jöttem ide. Ne kérdezz. Gyenge voltam. Tudtam, hogy neked milyen szörnyű lenne. Pedig... - suttogta - kötelességem volna felvilágosítani őket.

- Miről? Hát tehet az apám arról, hogy Essar bey kirabolta a karavánt?

Marshall sokáig hallgatott. Azután minden indulat nélkül, talán inkább szomorúan, mint vádlóan mondta:

- Néhai öcsém írásai között szerepel egy másolat, amelyből kitűnik, hogy Halley és Essar bey évek óta jó viszonyban vannak, amennyiben a rabló havi fix összegért megígérte, hogy elkerüli mindazokat a területeket, ahol Halley érdekelve van.

Ez az első eset... Valószínűleg nem kapta meg a pénzét, erre bosszúból lecsapott Halley karavánjára. A sakai főnök viszont le fog csapni ránk, és akkor Anglia jogosan csap le Lungaország fehér foltjára.

Távolról borzalmas bőrdülés hallatszott. Talán e pillanatban egy ijedt kis gazella kettétört gerinccel vergődött az oroszlán roppant karmai alatt...

2.

„Nordenskjöld-Lazaredet, 1932. III. Stockholm.

Sir!

Kalapot le a svéd kórházak előtt! Megbízatása révén alkalmam nyílt egészségügyi intézményeiket behatóan tanulmányozni, és így, azt hiszem, kompetens vagyok rá megállapítani, hogy Svédország büszke lehet kórházaira. Sajnos az ápolási költségeket illetően nem nyilatkozhatom a stockholmi állapotokról fenti elismeréssel, de különben búbajos város ez. Egy napra, ellátással, de a kezelőorvos és a szükségessé vált sebészi beavatkozás nélkül, beleértve azonban az ápolónőt és a kiszolgálószemélyzet tízszázalékos járulékát, szeretett hazánk pénznemére átszámítva két fontot fizetek (költségszámlámon részletezve).

Azonban szokott tömörséggel sietek a tárgyra térni, és közlöm Önnel Sir, hogy e remek szanatóriumban töltöm az időmet. Stockholm környékén egy festői dombon. Miután gyermekkoromban egy ideig tüdőcsúcshuruttal kezeltek, gondoltam, összekötöm a kellemest a hasznossal: ha már megsebesültem, kötözzenek magaslati helyen, ez orvosi vélemények szerint egy eltokolódott tüdőcsúcshurutnak csak előnyére válhat. Ennyit a városról.

Innen, az ablakomból jól látni Stockholm körengetegét, ami számomra eléggé elszomorító élmény, mivel egyik szememet kötés borítja, s a másikon még hosszú ideig kell fekete monoklit hordanom. Velem született optimizmusomnak köszönhetem, hogy ennek dacára nem látom sötét színben a világot. Csak Stockholm távoli körengetegét látom e kies monoklin keresztül feketének. Hiszen szemem előtt sötét üveg van, és mint a költő mondta: sötétben minden város fekete. Azért igyekszem most ennyire összesűríteni mondanivalóimat a lehető legszüksége-sebbre, mert második nagybecsű levelében ismét a terjengősség igaztalan vádjával illetett. Kezdjük tehát a dolgokat nyomban a legelején.

Midőn Ádám és Éva a paradicsomban éltek, kapcsolatukat az tette legálissá, hogy szerették egymást. Milyen nagy mértékben változtak meg azóta a viszonyok. Ma a legalizálás általában fontosabb, mint két szív komoly összhangja. Erről beszélgettem ma ápolttársammal, a tiszteletreméltó Erbrő plébános úrral, aki fagydaganatait kvarcoltatja. Ez jutott eszembe nagyra becsült leányáról is, akiről nem tételezhető fel, hogy a szerelme írná elő azt a változatosságot, amellyel különböző férfiak iránt mutat fel gyorsan fejlődő vonzalmat. Párizsra nézve nincs sok beszélhivalóm. Néhány mondatban vázolólok csak legutóbbi kalandom epilógusát:

Kívánsága szerint Poker irodájánál továbbra is fenntartottam a megbízatást. Szíves leánya a rendőrségről egyenesen visszasietett a hotelba, és csomagolt. Az alatta levő szoba volt az enyém, tehát jól megfigyelhettem, hogy egy könnyű ütege az angol tűzértségnek talán kisebb zajjal távozott volna ebből a szobából, mint hön becsült leánya. Poker embere jelentette, hogy Miss Cummings valamennyi holmiját, összesen tizenhét koffert, négy kékításkát, valamint egy kalapdobozt kézipoggyásznak adott fel a londoni expresszre. Megkönnyebbült szívvel közöltem Pokerral, hogy én is utazom, és esetleges értesítését a londoni Savoy-hotelba várom, ugyanis ott foglaltam magamnak sürgönyileg szokott szerénységgel egyszerű fürdőszobás lakrészt, és nyugodtan felültem az expresszre. Calais-ig kitűnően aludtam, mert nem ettem nehéz vacsorát. Miután a csatornán borús idő fogadta a hajót, még az említett könnyű vacsorát is szomorúan néztem, amelyet indulás előtt hirtelenében fogyasztottam el. Ennyit Párizsról.

Londonba érve, gondoltam, elsősorban jól kialszom magam. Pihenés teszi rugalmassá a detektívet. A szobám kulcsával egyszersmind kábelt nyújtott felém a portás a következő szöveggel:

»Dora Cummings kézipoggyászat ismerőssel londoni szállítócégnek küldte stop londoni express helyett, utóbb megtudtam, hogy Svédországba utazott stop emberem sajnos nyomát vesztette stop állását is stop utasításáig is stockholmi irodámnál intézkedtem stop Poker.«

Egy pillanatig úgy álltam ott, mintha egy mesebeli kacsalábon forgó hallban lennék.

- Menetrend! Térkép! - A portás joggal hitte, hogy megőrültem. Kedves leánya svungos érzelmeit megtanultam tisztelni, tudtam, hogy talán férjhez is ment. Ha még nem, az nála csak véletlen lehet, vagy szórakozottság. - Külön repülőgépet! Svédországba?!

- Talán van éppen menetrendszerű járat, is - mondta a portás. - Hová tetszik menni Svédországban?

- Mindenhová! - Szent Isten! Hová menjek Svédországban? Sir! Leányáról csak azt tudtam, hogy Svédországban tartózkodik. Viszont Svédország területe 448 973 négyzetkilométer (ebből a nagyobb tavakra 9078 négyzetkilométer esik.) Ilyen területen kellett megkeresni a leányát.

- Merre indul - kérdeztem a portást - rendszeres repülőjárat Svédország felé!?

A portás elővett egy könyvet, és elgondolkozva babrált undorító, formaszerű szakállában. Nem tudom, megfigyelte-e, Sir, hogy jobb hotelek portásai tipikus szörzetet nevelnek az arcukon. Rövid tünődés után a következő ajánlatai voltak számomra:

- Utazzon, Sir, a 11 órás géppel, mondjuk, Harsprängetbe vagy Sjöfåletbe, ott vannak az északi nagy vízesések. De ilyenkor nagyon látogatják Dalarnát, ez jól megközelíthető a két óra húszas légipostagéppel, amely Malmö felé indul. De repülhet Ön, mondjuk, a németországi Sassnitzba, ennek kiváló összeköttetése van a szintén sokak által látogatott Trälleborggal. Aztán indul egy öt órákor Amszterdamon keresztül Helsinkibe.

Így néztem ki. Így álltam ott egy északi nyelv kerékbe tört mássalhangzóinak áradatába kapaszkodva, és mindenütt feltételezhettem igen nagyra becsült, de általam abban az órában nem túlságosan magasztalt, tiszteletre méltó leányát. De a portás, akiben egy régen szunnyadozó hóhér találhatott végre lehetőséget, undok, brillantinos szakállát egy pillanatra sem bocsátva el ujjai közül, tudott még egy lehetőséget a hétfő hajnali speciális járattal Luleába, amelyet Riksgränsen városával villamosított vasútvonal köt össze.

- Vagy pedig - mondta meleg pártfogással - figyelmébe ajánlom önnek Saltsjöbadent. - Itt dühbe gurultam:

- Amit eddig mondott, az rendben van. De azonnal magyarázza meg, hogy ezt az utóbbi gyalázatosságot miért közölte?!

- Uram - szólt meghatottan -, ezt a helyet annyi átutazó embernek ajánlottam, és még senki sem jött onnan vissza. Pedig szeretnék valakivel beszélni, aki már járt ott. Kollégáim szerint ilyen helység nincs, ez csak sajtóhiba.

- Nem magyarázná meg nekem sürgősen, hogyan szállnak le az angol légiforgalom hárommotoros gépei egy sajtóhibára?

- Uram - felelte -, a mi pilótáink olyan ügyesek.

- A számlámat! - Öt perc múlva Croydon felé robogtam autón. Saltsjöbadent én sem ismertem meg. És Harsprängert sem, az északi nagy vízesésekkel. Csak egyet remélhettem. Hogy leánya elutazása előtt nem találkozott hotelportással, és így Stockholmba ment. Mert csak ezt nem ajánlotta a szakállas hóhér.

Stockholmban megfürödtem és megreggeliztem. Angol ember vagyok, de a svédek bőséges reggelije még a magunkfajta étkezőnek is feltűnik.

Miután kiszálltam a repülőgépből, anélkül hogy egy pillanatot elvesztegettem volna, munkához láttam. De a rendőrségen, a hotel-bejelentőlapokon nem találtam leánya nevét. El Poker stockholmi irodájába. Megérkezett-e Dora Cummings? Bőséges listát tártak elé. Érkezett egy Dora Hannings Berlinből. Cummingsben rendelkezésemre álltak Jakabbal és Herbettel, sőt kinyomoztak egy Cummings nevű nőt, aki Helén, és Batáviából érkezett, hogy részt vegyen az unokája doktorrá avatásán. Ezenkívül bő választék volt Cummingheim-, Cuminges- és Cumbellinekből. Ezt lenyomozták. Gratuláltam és távoztam.

Mint egy vad bolyongtam a városban, dúltan és félőrülten. Lehet, hogy leánya leszállt a sajtóhibára? E percben talán az uppsalai anyakönyvvezető előtt áll? Vagy az északi vízeséseknél van nászúton? Szörnyű lelkiállapotomat el sem képzelheti. Ebéd után épp hogy egy órát aludtam, és rohantam tovább.

Este felhagytam minden reménnyel. Vesztettem. Mit csinál az ember, aki felhagy minden reménnyel? Megmondta Dante. Elmegy a pokolba. A »Pokol« kedves kis kabaré volt a Smörzsteg utcában. Nem tudom, így nevezték-e az utcát, de a svéd nyelvben való járatosság nem tartozott megállapodásunk feltételei közé.

Az első ember, akit egy diszkrét páholyban megpillantottam az erkélyen, Dora Cummings volt, illetve kedves leánya, Lilian. Bebizonyosodott, hogy a sors jobb mesterdetektív, mint Poker, és legalább olyan, mint én. Nem mondhatnám, hogy megpillantásom kedvező hatást gyakorolt volna szeretve becsült gyermekére. Egy kristály poharat tartott a kezében, és midőn meglátott engem, ernyedten ejtette ki tartalmával együtt az egyik földszinten szórakozó idősebb úr ölébe. Úgy látszik, érezte, hogy lezajlott kalandjai összefüggésben állnak velem. Ha nem is tudta, hogy én kevertem a bajt valahol a háttérben, talán úgy fogta fel személyemet, mint kártyás ember azt a bizonyos balszerencsét hozó érdeklődőt, akit a nép egyszerű nyelvén »rossz kibic«-nek mondanak.

Ezt azonban nem vettem tudomásul, és nyomban hozzásiettem. A társaságában levő szőke úr egy pillanatra magára hagyta, amíg a földszinten leöntött ismeretlen küldötteinek megnevezte segédeit. (Sajnos később az ügyet a gyáva gazok háromszori jegyzőkönyvváltással intézték el, nehézlövassági bocsánatkérések között.)

- El sem képzeled, mennyire örülök a szerencsének! - mondtam, és csakugyan így volt.

- Én is nagyon örülök, Mister Bronson - felelte, és valószínűleg nem volt őszinte. Közben a szőke úr visszatért, és bemutatkozott.

- Aldous Gordon. - Hatalmas angol volt. - Tartson velünk, Mister Bronson. Épp idejében érkezett. Holnap esküszünk Dorával.

- Nono.

- Remélem, hogy idejében érkeztem.

- Hogy lehetséges az, Mister Bronson - firtatta látszólag kedvesen leánya -, hogy mi véletlenül mindig találkozunk.

- Ó, kedves Miss Dora, ezen már én is töprengtem. Végre is, egy régi közmondás szerint csak a hegyek nem találkoznak. És miután mi szemmel láthatóan nem vagyunk hegyek...

Szóval hápogtam, hebegtem. Mit tehettem volna?

Megtudtam, hogy Dora Cummings egy penzióban lakik, a város környéki villanegyedben. Úgy látszik, elege volt a hotelokból. Azt is megtudtam, hogy másnap délelőtt tartják az esküvőt, előbb a polgárit és azután, a fiú kívánsága szerint, templomit is a Rüksage utcai templomban. Éjfél előtt búcsúztunk el, igen jó hangulatban. Különösen az én hangulatom volt emelkedett.

Követtem őket autón, és láttam, hogy Dora Cummings a kapuban csókra nyújtja kezét Gordonnak, és eltűnik a bolthajtás alatt. Gordon gyanútlanul távozott taxiján. Én nyomban becsöngettem a kapun.

- Miss Dora Cumingszal kell beszélnem - mondtam a tulajdonosnőnek. - Jelentse Samuel Bronsont. Mesterdetektív Marokkóból. - A tulajdonosnő ijedten távozott, mert félt, hogy a letartóztatás feltűnéssel fog járni. Leánya kijött a hallba.

- Mister Bronson! Mi jutott eszébe?

- Miss Dora, ha eszembe jutott volna valami, most nem lennék itt. Semmi sem jutott az eszembe. Nem marad más hátra, őszinte leszek önhöz. Beszélhetünk itt nyugodtan?

- Nincs okom rá, hogy az emberek előtt titkoljak valamit.

- De nekem van. Azonban azt hiszem, ha csendesen beszélek, nem hallatszik ki innen, amit mondok. Ide hallgasson, Miss Dora. Én voltam az, aki a Victoria gőzösön galád csellet megfutamítottam az úrlovast és a többi hódolóját. Bevallom, én voltam az, aki miatt a francia állam létének legfontosabb sokszorosító ipara, az anyakönyvvezető egy óráig szünetelt Párizsban, csak azért, hogy maga ne mehessen férjhez. Bevallom, hogy ló-, illetve motorhalálban követtem Stockholmig, mert újra útjába szeretnék állni hön tisztelt frigyének. Bevallom. Itt vagyok. Sújtson le rám teljes haragjával.

Mily megkapó, milyen nemes lehettem e pillanatban, ahogy ott álltam!

- De... de hát... miért tette mindezt?

- Mert szeretem.

Sir! Emlékeztetem arra, hogy a legvégső eszközökre is felhatalmazott, abban az esetben, ha tisztelve becsült leánya házasságot kívánna kötni. Esküvő előtt egy nappal ezt a kívánságot joggal nevezhetem pregnánsnak. A végső eszközhöz nyúltam tehát. Ha sikerül magamra terelnem a figyelmét, megmentettem mindent. Tudok egy esetet Shakespeare kellemes színművéből, a III. Richárdból, midőn egy gyászba borult özvegy királynőt közvetlenül meggyilkolt férje koporsója mellett csábít el a címszereplő. Az illető egy görbe lábú, kövér színésznő volt. Miért ne vállalhattam volna én is ezt a szerepet két elhullott vőlegény után, a harmadikkal egy időben? Sajnos kedves leánya nélkülözte a fent írt özvegy királyné befolyásolható természetét.

Úgy látszott, nem haragszik. Figyelmesen megnézett tetőtől talpig. Nem lehetett kellemetlen látványban része:

- De hát... én már megmondtam önnek, Mr. Bronson, még a hajón...

- Azt hittem, kitartásom és ragaszkodásom imponálni fog önnek idővel, Miss Dora. Higgye el, az én életemből az egyetlen valami, ami hiányzott eddig, egy olyan feleség, mint maga. Hát mondja: rossz ember vagyok én? Visszataszító vagyok? Hát nem lehet engem szeretni? - Őszintén mondom Önnek, Sir, nem kellett sokat komédiáznom, mert igen tisztelt leánya nekem nagyon rokonszenves volt. Tudom, hogy a sok keserűség dacára, amit okoztam neki, most sikerült néhány hangly a szívéhez férkőzni.

Elgondolkozva nézett rám:

- Magam is azt hiszem... Kissé félreismertem. Kár, hogy rosszul kezdte. De most már lássa be: késő. Holnap esküszöm, és próbáljon elfelejteni. Annyi nő van a világon, szebb és kedvesebb nálam...

- Nincs!

- Most jó éjszakát... Jó éjszakát, Mr. Bronson.

- Miss Dora! Ha a sorsom úgy akarja, belenyugszom... Áldja ég. Én holnap kirándulok a fjordokhoz. Svédország zord partjához, amely az én céltalan, sivár életemhez legjobban hasonlít. - Ó, Sir! higgye el, szívből mondtam ezt, mert alapjában véve nem magándetektívnek születtem, hanem földbirtokosnak, családapának, állattenyésztőnek, akinek gyermekei vannak és békésen éledgél feleségével a birtokán. Leánya is sejtette ezt, mert megfogta a kezemet, és

szomorúan mosolygott rám, mire én még fénytelenebb hangon folytattam: - Ott, ahol az északi nagy vízeselek a tengerbe ömlenek, el fog múlni az én nagy-nagy fájdalmam is, és néhány hét múlva a Skagerraknál kifog egy orosz jégtörő... De még akkor is az ön nevével az ajkamon indulok oszlásnak.

Indultam. Pillanatnyilag nem oszlásnak, hanem az ajtó felé. És ekkor végre visszahívtak:

- Várjon, Mr. Bronson. Nem tudnám elviselni, ha miattam... Ígérje meg, hogy nem csinál ostobaságot.

- Ígérem. Nem akarom halálom tudatával terhelni lelkiismeretét. Azért a fjordokhoz elmegyek.

Másnap reggel a hivatalos esketési óra előtt keltettem fel magam a londonerrel, azután telefonáltam a penzióba.

- Halló! Itt idősebb Cummings beszél. Most érkeztem kissé késve! Nem tudja, melyik anyakönyvvezetőnél esküszik a lányom?

- A Röcksjagen utcában.

- Köszönöm. - Előző napon autót béreltem, olcsóbb és praktikusabb a taxinál. Így tehát kénytelen voltam egy taxisofőrt megfizetni, hogy üljön mellém, és mutassa meg a Röcksjagen utcát. (Három korona húsz órét kért a pimasz.) Még nem tudtam, mit fogok csinálni. Mindenesetre egy kis üveg benzint vittem magammal, mert megfelelő eljárásnak tartottam, ha nincs más hátra, kilocsolni ezt a folyadékot, oda egy égő gyufát, a többi azután a tűzoltók dolga. A belső zsebemben kis vasbotot vittem és hátsó zsebemben egy ügyesen hamisított elfogatóparancsot Mr. Aldous Gordon pénzhamisító ellen a Scotland Yardtól. Még nem döntöttem, mit fogok csinálni. Impulzív ember vagyok. Felrohantam az anyakönyvvezetőhöz. Néhány pár álldogált az előszobában, de az esketés még nem kezdődött, az anyakönyvvezető valószínűleg ilyenkor reggelizett. Hiszen ő is csak ember. Félórát várok, én szerencsétlen, és csak ekkor néztem meg az ajtón kifüggesztett listát. Aldous Gordon és menyasszonya nem szerepeltek rajta!

Becsülve tisztelt utóda becsapott! Sejtette, hogy valamit forralok, és bizonyára otthon is, másutt is, nem az igazi anyakönyvvezetőt mondta meg. No most! Teljes gőzzel, illetve gázzal körül Stockholm anyakönyvvezetőihez. A sofőr mellettem idegsokkot kapott. Behajtottam, ahol tilos, kihajtottam, ahol nem szabad, átsuhantam forgalmi rendőrök zárt karja alatt, és húsz percen belül négyszer büntettek le (száznegyven korona kilencen öre, egy almáskocsi és két bicikli). Már három anyakönyvvezetőnél voltam, és még mindig semmi! A belvárosi anyakönyvvezetőhöz robogtam. Száztíz a város közepén. A sarkon a forgalmi rendőr elfelejtett feltartani. A sofőr visszanezett. Azt mondja, a rendőr letérdelt, keresztet vetett és imádkozott. Pedig a Baedeker szerint az ország kilencvennyolc százaléka lutheránus. Egy kanyarulat még, és itt az anyakönyvvezető. Akárhogy is fékeztem, mégis hetvennel kanyarodott a kocsi. Szemben jött egy szegfűvel feldíszített taxi, annak is úgy sikoltott a fékje, mint sertés a vágóhídon, azonban kikerülhetetlen volt a karambol és a két lefékezett kocsi összefutott. A taxis elfordította a kormányt, úgyhogy az én motorházam oldalba kapta a kocsiját, futólag még láttam, hogy egy úr szemközt a földszinti ablakban ijedten takarja el az arcát! Na, szervusz, világ! Sikítás! Csörömpölés! Ordítás! Fejjel estem a szélvédőnek, onnan az ajtónak, és ez volt a baj. A szélvédő szilánkmentes üveg, de az oldalablak - és erre a fejem a tanú - nem. Az ajtó kinyílt, és én kizuhantam a járdára, szerencsére nem a koponyámra. Sőt.

A másik autó előbb határozatlanul imbolygott, azután szerényen jobb oldalára feküdt. A szegfűnek vége. Emberéletben nem történt kár. Arcomat elborította a vér, a jobb lábam fáj, de felkecmeregtem. A másik autóban egy vőlegény ült, szerves tartozékával, a vőfélyvel. A

vőfélyt mesterséges légzéssel látták el az intelligensebb járókelők, de a később érkező mentőorvos szerint ez nem használt a bokaficamodásának. A vőlegény, aki esésének súlypontját némi önzéssel a vőfélyre koncentrált, saját lábán tántorgott, és a sofőrnek sem lett baja. Az én sofőröm, aki már egy óra előtt számított a karambolra, karcolás nélkül úszta meg. Hatalmas tömeg verődött össze, és ahogy eltöröltem a szemembe folyó vért, megláttam a vőlegényt: Aldous Gordon! Most akart esküdni! Egyszerre akartunk megállni az anyakönyvvezető előtt!

- Semmi bajom! - hebegte tántorogva. - Kísérjenek az anyakönyvvezetőhöz! A menyasszonyom vár! - mondta még halkán. Nagyon rosszul voltam. Az egyik szememen alig láttam, a fejem sajgott, és a bal lábam szinte megmerevedett. Te jó isten! Most veszítsek csatát?!

- Mit?! - üvöltöttem tele torokból. - Ön ezt a lovagias nemzetet szidja? Ez tehet a maga szerencsétlenségéről? Ön pimasz módon az uralkodó nevét keveri káromkodásaiba?! Rendőr! - Egy pillanatig nézett, mint a borjú.

- Megőrült? Mit mond?!

- Hogy a svéd uralkodó nemes és lovagias, a svéd nemzet is az, és nem érdemlik meg, hogy ön átkozott eszkimóknak és heringfalóknak nevezze őket! »Gazság! - mormolta valaki a tömegben: - Az uralkodót merete szidni?« Most már Gordon sem vette tréfára a dolgot. Megragadta a torkomat:

- Ön szemtelen, hazug! - mondta, és az arcomba sújtott. Félaléltan buktam a flasztarra, éreztem, hogy nyomban elveszítem az eszméletemet, tehát amennyire telt a tüdőmtől, süvöltöttem, végső erőmet összeszedve:

- Ön az uralkodót és az országot szidta mocskos módon! Éljen Svédország! Éljen a király! - e világtörténelmi momentummal ajkamon elájultam.

Később megtudtam, hogy a következő események játszódtak le ájulásom után: Gordon be akart rohanni az anyakönyvvezetőhöz, de egy ablaktisztító megragadta a kabátjánál. A tömeg fenyegetően morajlott:

»Gyalázatos! Amit ezek a külföldiek megengednek! Szidta a királyt!« A csoportosulás közepéből kinyúlt egy kampósbot, és fejbe ütötte Gordont, valaki letépte a kabátját, és mire a rendőr jött, hozzávetőleges számítás szerint négy-ötszáz pofont kapott a derék hazafiaktól. A tömeg követelte, hogy állítsák elő, száz tanú hallotta, hogy heringfaló eszkimóknak nevezte a svédeket, és Gusztáv királyról csúnyán emlékezett meg, felmenőleg a Bernadotte-ház megalapítójáig. Ötszáz tanú esküdzött. Vad szirénázással újabb és újabb riadóautók érkeztek, hogy fenntartsák a rendet, védjék Gordont, és megakadályozzák a tömeget, hogy az angol követség elé menjen tüntetni. Ennek dacára az Angletterre-kávéház ablakait beverték, és estére híre terjedt a városban, hogy egy ellenzéki képviselő javasolni fogja az általános védkötelezettség bevezetését.

Ezalatt az anyakönyvvezető előszobájában, már az egyházi szertartásra is felkészülve, egy hölgy állt mirtuszkoszorúban, hófehér ruhában, és ahogy telt-múlt az idő, anélkül hogy a vőlegény jelentkezne, egyre mélabúsabban, egyre elgondolkozottabban nézett maga elé. Az épület ablakai az udvarra nyíltak, és így nem sejtették, mi történt közben odakint. Mikor közölték vele, hogy vőlegénye a rendőrségen van, és nemzetgyalázásért őrizetbe vették, már nem lepődött meg. Tréningje volt. Halvány, szomorú mosollyal szólt:

- Gondolhattam volna. Szegény Aldous. Bronsont melyik kórházba vitték? - Higgye el, Sir, hogy a legrendkívülibb események is előidézhetnek ilyen mérvű rezignációt sorozatos ismétlődés következtében.

És ne vádoljon túlságosan, amiért ezt az ártatlan vőlegényt meglincseltettem és fegyházba hurcoltattam. Még sokáig nem fog kiszabadulni onnan. Régóta körözött hamiskártyás és házasságszédelgő. Egyedül Southamptonban, ahol mindössze kétmillió ember él, három felesége van. Most képzelje Londont, nyolcmillió lélekszámával.

Sebeim nem veszélyesek. A lábamat villanyozni kell, hogy visszanyerje teljes mozgási képességét. Képzelje, ezért a besugárzásért külön négy koronát és tizennégy órét számítanak esetenként. Ennyit a fjordokról.

Legalázatosabb szolgálja:

Samuel Bronson”

3.

Néhány napig nem történt semmi. Minden ment a megszokott úton. A bennszülöttek tanulták, hogy kell próbacsapolást végezni a gumifán, anélkül hogy megsértenék a törzset. A fűrótoronyba újabb vashengert bocsátottak le, és a túlsó parton mélyítették az aknát, egy szegényes aranytartalmú helyen, gazdag ér után kutatva. Csak a levegőben volt valami. A levegőben maradt meg a feszültsége annak az estének, amelyen a fehér csíkokkal bemázolt harcos szomorúan, szerényen így szólt: „Uram, ez nektek nem lesz jó.”

Marshall két társával nagy titokban fenn dolgozott a Bánat Szikláján tátongó barlangban. Bennszülött munkást nem használhattak erre. A sakaiok előtt nem mutathatták, hogy félnek.

Végigkopogtatták a barlang tetejét, míg egy ponton megállapították, hogy keskeny a réteg felettük. Ezután néhány fatörzssel aládúcolták a barlangot, és hozzáfogtak, hogy jókora szellőztetőnyílást vágjanak ezen a helyen. Szükség volt némi légáramlásra, ha tüzet akartak rakni belül. A barlanghoz egy keskeny ösvény vezetett fel, de oldalról, kiugrókon, biztos fedezékek mellett lehetett kapaszkodni. Ezen a részen addig robbantottak dinamitpatronnal, amíg homorú, szóval megmászhatatlan lett az oldal. A bennszülöttek azt hitték, aranyat keresnek.

- Szerintem ostobaság ez a sok előkészület - mondta Mayew. - A sakai főnök nem mer bennünket megtámadni, és ha kirabolták Halley embereit, majd újra elküldi az ajándékot.

- Nem vagyok a te véleményeden - mondta a kövér kapitány. - Ennek a Marshallnak van esze. Az semmi esetre sem árt, ha addig, amíg a viszonyok itt nem biztonságosak, berendezünk egy depót a hegyen.

- Wilson leadta a rádió a határállomásnak, hogy a karaván nem érkezett meg, értesítsék Halleyt - szólt közbe Morton. - A parancsnokság azt felelte, hogy két hét előtt útnak indult negyven ember megrakodva. Mindenesetre küldjünk követet a főnökhöz, hogy legyen türelemmel, intézkedtünk az ajándékát illetően.

Morton magához kérte a szolgáját, M'Bisut. M'Bisu sánta volt, néhány hét előtt egy fatörzs zuhant a lábára, Morton szabadította ki, és miután munkaképtelen lett, ott tartotta szánalomból a fickót, mert M'Bisu könyörgött neki, hogy tartsa magánál. Primitív bennszülötteknél csak két hatalmas érzés létezik: a bosszú és a hála. M'Bisu valósággal a kutyája lett Mortonnak. A hatalmas, erős fehér iránt, aki földöntúlinak látszó erejével levette róla a fatörzset, csodálatos hálaérzés támadt benne. Morton jól ismerte a bennszülöttek lelkivilágát, és tudta, hogy ez a sánta sakai bármikor boldogan áldozná föl érte az életét. Odahívatta:

- Menj a hegyek közé, M'Bisu. Mondd a nagy királynak a következő üzenetet: „Béke legyen a birodalmán, és ezer ördög tegye legyőzhetetlenné a lándzsahegyét. Üzenetet küldtünk a nagy, fehér lordnak, és ha az ajándékokat szolgálától elrabolták, újat fog helyette küldeni. De addig még sok napnak kell eltelni, és sok estének.” Menj M'Bisu, és mire a nap háromszor lenyugszik, térd újra vissza hozzám a király válaszával.

A bennszülött szó nélkül ment. Pedig nincs kizárva, hogy az üzenetet természeténél fogva a király valami körütekintő, lassú módon kínoztatja halálra az áldozati oszlopon.

...Nyomott hangulatban ültek este a tornácon. Mindenféléről beszélgettek, de látszott rajtuk, hogy közben ugyanarra gondolnak valamennyien. A légtelen, főtt melegben egy levél sem mozdult órák óta. Elviselhetetlenné tette ezt a sivár, trópusi estét a rengeteg béka szüntelen kvartyogása.

- Utánanéznék legalább az angolok - szólt hirtelen a kapitány - a karavánnak? És gondoskodnak arról, hogy Essar bey garázdálkodása megszűnjön ezen a vidéken?

- Ostoba vagy - legyintett Morton, és nagyot lélegzett, széthúzva az ingét, azután felhajtott egy pohár pálinkát. - Az angol hatóságok mindenkit figyelmeztetnek, hogy saját felelősségére lépi át Gambánál a határt. Ez vonatkozik Halley karavánjára, rád és mindenkire. Az angol hatalom itt nem véd meg senkit.

- De... - mondta a kapitány. - Ha lemészárolnak minket, akkor majd bevonulnak. - Marshall elkerülte Lilian pillantását.

- Maguk nagyon is sötét színben látják a helyzetet - szólt közbe Robin atya. - Ezek a bennszülöttek is Isten teremtményei, akikkel lehet okosan és szépen beszélni.

- Azért - mormolta Mayew - jó, ha ilyen társalgásnál nem felejt otthon a revolverét. Én is foglalkoztam hittérítéssel, nem egy bennszülöttet juttattam mennyországba. Ebben a cikkben nagy exportőr voltam itt a földön, és én mondom: nem jó érzés hátat fordítani nekik.

- A szeretet fegyvere a legerősebb - felelte a hittérítő.

Egyszer csak megjelent Rollins tizenhét éves fia. Ő nem szokott részt venni az esti beszélgetéseken, általában ilyenkor tanult, és késő éjszakáig égett a szobájában a villany.

- Uraim - mondta ijedten -, a munkások elmentek.

Valamennyien meglepetten felemelkedtek a helyükről, és csend támadt. Nagyon távolról tisztán hallatszott egy hiéna kacagása.

- Kezdődik - mormogta Morton.

A hatalmas blokkház üresen állt, minden holmijukat magukkal vitték a bennszülöttek, csendben, észrevétlenül.

- Ha így áll a dolog - mondta Rollins -, nem lenne ésszerűbb Gambába menni, hogy ott várjuk meg az ügy elsimulását.

- Hogy akarsz odamenni!? - kérdezte Mayew. - A vezetők, akik minket idáig kísértek, minden esetben újra visszamentek. Egyikünk sem ismeri a dzsungelben az utat.

- És különben is - mondta Morton -, szerződésünk Halleyvel úgy szól, hogy ha veszély esetén magára hagyjuk a telepet, a megállapodásunk érvénytelen. Márpedig én nem azért döglődöm itt, hogy a pénzem Halleynél maradjon. Inkább itt halok meg! - Valamennyien helyeseltek. Marshall nem szólt semmit. Mikor kérdezték a véleményét, vállat vont:

- Meg kell várni M'Bisut. Addig is vigyünk mindent, ami értékes és fontos, a Bánat Sziklájára.

Külsőleg a kapcsolatuk, Lilian legutóbbi rémülete miatt, odáig fejlődött, hogy egy szobában aludtak, de ennek dacára házasságuk éppolyan formai, éppolyan távoli, udvarias és idegen maradt, mint amilyen eddig volt. Sőt. Talán még kevesebbet beszéltek, még jobban kerülték egymás tekintetét. Ezen az estén azonban Lilian nem tudta többé szó nélkül megállni az eseményeket.

- Fred! Miért nem mondd meg ezeknek az embereknek, hogy meneküljenek?

- Nem mondhatom meg.

- Meg kell hogy tudják! Meg kell tudniuk, hogy az ő legyilkolásuk okot ad majd az angol katonaságnak arra, hogy bevonuljon ide. Ezek ártatlan emberek! Nálad bizonyítékok vannak!

- Ezt csak úgy tehetném meg, ha kiadnám nekik Halleyt. Ha mindent megmondanék nekik a te apádról...

- Mondd meg! Vagy azért lettél katonaszökevény, és azért jöttél ide, hogy az apámat kíméld?

A férfi egy sóhajjal az ágyára ült, és két tenyerébe hajtotta a fejét.

- Nem tudom - mondta azután -, minden olyan zavaros... nem tudom...

Hallgattak. A fal egy nyílásán kövér, kis krokodilszerű „toke” gyík jelent meg. Lapos, szögletes feje, lihegő torkával, megpihent néhány másodpercre, mint aki figyeli ezeket.

- Akkor én fogom megmondani! - jelentette ki hirtelen Lilian.

Most először szólt rá Marshall nyugodt, de nagyon erélyes hangon:

- Te azt fogod tenni, amit én mondok. Érted? Ez a kötelességed. Végre is Halley nem csapott be senkit. Aki idejött, az jól tudta, hogy az életével játszik.

Mi ez? - gondolta Lilian. - Ő védi Halleyt?

Azután lefeküdtek, Lilian egy gyékénnyel elkerített sarkában a szobának, Marshall pedig régi helyén, az ablaknál. Ezen az éjszakán keveset aludtak.

NYOLCADIK FEJEZET

Halley megtudja, hogy lánya egyszerre két világrészben volt

1.

Gamba felől megkapták a rádióüzenetet, amely szerint Halley erélyes fellépésre biztatja őket, addig is, amíg utánanézik a karaván ügyének. Halley lehetségesnek tartja, hogy a sakai főnök rabolta ki a karavánt, és kétszer akarja a bérösszeget. Legyenek nyugodtak, a legrövidebb időn belül mindent rendez. Tartsanak fenn állandó összeköttetést a határőrséggel.

- Ide hallgass, kapitány - mondta Morton este -, ez az egész ügy nagyon emlékeztet engem az egyik Timor-sziget megszállására. Néhány fehéret odaküldtek, és addig tárgyaltak, amíg valamennyit lemészárolták. Azután alibijük volt arra, hogy bevonuljanak haditengerészeikkel a szigetre.

- Azt sem hiszem, hogy véletlenül építették ilyen rosszul ezt a telepet - mondta a kapitány. - Itt a mi bőrünkre akarnak gyarmatosítani. Anglia nem hódít, de lemészárolt alattvalóiért megtorlással él. És erre a többi hatalom nem szólhat semmit.

- De ahhoz, hogy innen elmozdulj, ezt biztosan kellene tudni. Legalábbis egy vezető szükségeltetik.

- Nézzétek - mondta Marshall. - Mi aláírtunk egy szerződést, amit velünk szemben betartanak. Hogy Halley közben mit gondol, az magánügye. Azt hiszem, elegen vagyunk itt férfiak ahhoz, hogy megvédjük magunkat, ha kell.

Lilian szerette volna megcsókolni a kezét. És azután szerette volna kikiabálni ezeknek az embereknek, hogy Marshall hazudik, és fusson, ki merre tud, de csak ült, és bámulta a függőlámpa kosarába szüntelenül lehulló számtalan moszkító. Két napja nem esett, és a forróságot kibírhatalanná tette a rothadó mangrovemocsarak bűze. A lépcső alján egy alázatos árny jelent meg.

M'Bisu volt.

- Látlak, M'Bisu - szólította meg Morton.

- Uram - mondta a bennszülött -, nem kötöttek kínzócölöphöz, mert sánta vagyok, és ez rossz jou-jou. Tegnap emberáldozatot mutattak be, a harcosok agyaggal tapasztották le a hajukat, és két napja táncolnak. A dobok mindenütt szólnak, és messze kampongokból összegyűlnek a sakaiok, hogy a király háborúba vezesse őket a fehérek ellen.

Hallgattak. Morton újra M'Bisuhoz fordult:

- Nem üzent semmit?

- Üzent, uram. Ha kétszer két nap múlva nem kapja meg az ajándékot, legyen háború közöttük és közöttetek.

- Menj a házamba, M'Bisu, egyél, igyál, és fekjüdj le aludni.

- Barátaim - mondta Robin atya -, valakinek beszélni kell a főnökkel, mielőtt ostobaságot követne el. Még ma útnak indulok.

- Megőrült? - kérdezte Morton, elfeledkezve minden tiszteletről. - Fel akar menni a hegyek közé?

- Ha az Úr akarja, hogy európai ember véréből jöjjön el a béke erre az országra, akkor legyen én az áldozat vagy az „alibi”, ahogy mondták. Ha pedig a szeretet és az okos rábeszélés elegendő, akkor is rám vár ez a küldetés. Jól ismerem az utat, amely a hegyek közé vezet. Ha holnapután estig nem térek vissza, közöljék haláloamat az angol hatóságokkal. Jó éjszakát!

Azt a néhány másodpercnyi döbbsent csendet, amely szavai után ránehezedett a társaságra, arra használta fel, hogy alázatos, nesztelen járásával gyorsan elsompolyogjon, mielőtt ellentmondások áradatával kellene megküzdenie.

Carvert az ágyból ugratta ki segéd tisztje. Rádiógramot olvasott fel:

„A sakai király ultimátumot küldött, amelyben négy nap haladékat ad Halleynek a szerződés teljesítésére. Ellenkező esetben telepünket megtámadja. Mr. Robin hittérítő a hegyek közé indult, hogy személyesen tárgyaljon vele. Azóta semmi hír róla.

Nyersanyagkutató.”

- Kommentár nélkül továbbítsa a rádióértesítést Londonba. Csak utasítást kérjen - mondta Carver. Sajnálta a hadnagyát, aki a fivéréért aggódott, és nagyon levertnek, szomorúnak látszott. Az államtitkár utasítása rövid és tömör volt: „Követ útján figyelmeztesse a királyt, hogy angol alattvaló erőszakos halála megtorló intézkedéseket fog maga után vonni. Említett Robin hittérítő iránt tapintatos, de figyelmeztető formában érdeklődjék. Lehetőleg minden beavatkozás elkerülendő.”

Egy európai nagyhatalom sajtója megütötte a nagydobot. Lungaország királya megfenyegette a birodalom területén élő angolokat, akiknek nyersanyagkutatásra előzőleg koncessziót adott. Az államtitkár kijelentette az újságíróknak, hogy Anglia mindaddig tisztelni fogja Lungaország függetlenségét, amíg a brit birodalom polgárainak élete nem forog veszedelemben.

Néhány világlap tudósítót küldött Sierra Leonéba. A freetowni helyőrség egy részét (ennek azonban különösebb fontosságot nem lehet tulajdonítani, mert máskor is előfordult már) áthelyezték a gambai garnizonba. Carver ezredes közölte az újságírókkal, hogy a határ mentén teljes a nyugalom, nem mondhat semmit, amíg a királyhoz küldött bennszülött követ nem tér vissza. A követ pedig nem tért vissza. Ebben elsősorban az a körülmény akadályozta meg, hogy a sakai főnök palotája előtt egy hosszú nyársra tűzték a fejét. Melléje volt letűzve a szerencsétlen Robin atyáé, és a két nyárs között füstölőszereket égettek, ami a levágott koponyát konzerválta.

2.

Most már lázasan készülődtek a harcra. A kunyhóból jóformán mindent felhordtak a barlangba. M'Bisut elküldték kémkedni. Éjszaka felváltva örködtek, és két fényszóróval figyelték állandóan a hegyről levezető ösvényt. Megmaradtak az épületekben, de állandóan indulásra készen. Este megérkezett M'Bisu.

- Uram! A „Jó Fehér Ember” feje a főnök sátra előtt egy nyársról nézett rám. Mindenki táncol! A varázslók egész nap azt üvöltik, hogy Lungaország a sakaioké! Pusztuljanak a fehérek! A teliholdat várják, és elindulnak. Ez holnap lesz, uram.

Robin atya halála nagyon elszomorította őket. Robinné nem sírt, egy panasz sem volt, csak leült, és imára kulcsolt kezére támasztotta homlokát. Marshall félrevonta Liliant:

- Téged M'Bisu most elvezet Gambáig. Rábízhatod magad, hűséges ember, és jól ismeri az utat. Itt semmi dolgod. Talán többet segítesz nekünk ott. Az apádnak nagy befolyása van, és ajándékokkal talán leszerelheti még a sakai főnököt.

- Azt akarod, hogy elmenjek?

- Igen - mondta határozottan. - M'Bisu! Elvezeted a fehér Misst Gambába. Ott megmondod majd az aranyruhás lordnak, hogy mit láttál a királynál.

Lilian nem szólt semmit. Nézte, ahogy a bennszülött felveszi a szükséges holmikat, mindenkitől elbúcsúzott, Marshall valamivel tovább fogta a kezét, látszott, hogy mondani akar valamit.

- Te nagyon jó ember vagy, Lilian. Sok szerencsét.

...A nő és M'Bisu eltűntek az út kanyarulatánál. Alkonyodott.

- Azt hiszem - szólt a kapitány -, legfőbb ideje, hogy visszavonuljunk a Bánat Sziklájára.

- Csak akkor megyünk el innen - mondta Morton -, ha támadnak. Ragaszkodom a szerződéshez.

Alkonyodott. A felszálló súlyos esőpárák között távoli, rőt sugárzás jelezte a napot, és a sakai törzs által lakott hegyek titokzatos, mozdulatlan sziluettje lassan bizonytalanra mosódott a növekvő sűrűségben. Lilian lépett közéjük, és megállt a tornác feljárójánál.

- Lilian! - ugrott fel ijedten Marshall.

- Komolyan azt hitted, hogy elmegyek? Magam helyett csak levelet küldtem Gambába. Rosszul ismersz, Fred.

- De hát... ezt nem szabadott volna... - maga sem tudta, miért, minden veszély dacára egyszerre boldognak és megelégedettnek érezte magát.

...Talán egy órát sem aludtak, mikor az örködő Wilson felkeltette valamennyiüket. Percek alatt összegyűltek a kőépületben. Távolról tompán, de kivehetően az éjszakában harci dobok ütemes döngése szüremlett hozzájuk... Telihold volt.

Jött a király!

Leadták rádión az utolsó segélykérő jelet.

3.

„Királyhoz követet küldjön ultimátummal: Ötödikén éjjel tizenkét óráig Robin hittérítőt adják át a határőrségnek, ellenkező esetben egy menetoszloppal lépje át a határt. Ötödikén éjjel tizenkét óráig minden beavatkozás kerülendő. Veszélyben levő fehérek miatt nem hagyják el Lungaországot?”

Marshall hadnagynak minden fegyelmezettségére szüksége volt, hogy elláthassa szolgálatát. Ötödikén éjjel! Még három nap! Addig leölnek mindenkit... Fredet is.

Freetownnál kihajóztak egy ezredet, harckocsikat tettek partra, és ösvéres gépfegyverosztagok indultak el. Éjszaka már útban voltak Gamba felé. Az európai lapokban az ügy nagy port vert fel. Egy nagyhatalom a Népszövetség elé akarta vinni az ügyet, egy másik csapatokat vont össze közeli gyarmatának határán, és Anglia ezerszer hangoztatta, hogy amíg alattvalói élete ellen nem törnek, tiszteletben tartja Lungaországot.

Azután megérkezett M'Bisu, mindent elmondott Carvernek, és egy levelet adott át. A levélben ez állt:

„Értesítsék atyámat: Sir Halleyt, hogy férjemmel, Fred Marshall-lal a lungarországbeli nyersanyagkutató telepen vagyok, végső veszélyben.

Lilian Halley.”

- Hadnagy úr! - kiáltotta Carver biztatóan a szerencsétlen Marshallnak - egy bennszülött jelentette, hogy a szegény Robin atyát megölték. Ezzel feleslegesnek tekinthető az ultimátum megtartása. Állítson össze egy menetoszlopot! Fúvasson riadót! A helyőrség készenlétben várja be a további utasításokat!

A hadnagy rohant.

Carver táviratozott.

„Ismeretlen bennszülött jelentette: Mr. Robin hittérítőt megölték. Embereimet készenlétbe helyeztem. Parancsot várom.”

Trombita recsegett, a katonák sorakoztak, csörgés, vezényszavak, motorpufogás.

Az államtitkár válasza nyomban megérkezett:

„Felesleges riadókat kerülje. Ismeretlen bennszülött információja fegyveres lépésre nem indokolás. Ultimátumhoz feltétlenül tartsa magát.”

Marshall ugrott be, és jelentette:

- Az oszlop menetkész!

- Fúvasson takarodót! - kiáltotta Carver, és olyat csapott az íróasztalra, hogy belefájdult az ökle.

A hadnagy lélektelenül támolygott ki az irodából, a szemei megteltek könnyel, hogy összefolyt előtte egy színes foltta az egész robusztus katonai parádé.

4.

„London, Dr. Winder-szanatórium. 1932...”

Sir!

Engedje meg, hogy ez egyszer terjengős legyek. A kialkudott honorárium felét, ötezer dollárt megkaptam. Baj van. Az Ön lánya nem szökött meg, illetve megszökött, de nem az Ön lánya volt, azaz, hogy nem arrafelé, mert én azt hittem, hogy Dora Cummings azonos az Ön leányával, és így mentem Lilian után, de most kiderült, hogy ez mind nem így van. Érti, Sir!

Itt ülök a szanatórium ablakánál, és előttem London beláthatatlan körengetege. Ó, London! Nemhiába mondják, hogy a világ fővárosa. Vagy az Párizs? Na, mindegy, gyerünk tovább.

Beszéltem Önnek Erbrő atyáról, aki hámló bőrét kvarcoltatta? Neki nagy szerepe van az ügyben. Derék ember, Abiskóban született, ahol a nap május 28-tól július 19-ig látható. Hinnem kell neki, hogy így van, mert pap. De igazán így van, mert utánanéztem azért a Baedekerben is.

Sir, itt nagy baj van. Óriási baj! Különösen az ötezer dollár miatt, mert ezt most vissza kell küldennem. Sokáig tusakodtam magamban, de vissza kell küldennem. Csak arra kérem, hogy leányának, illetve feleségemnek, Dora Cummingsnak, aki nem az Ön leánya, sohase árulja el a valót. Sir! Ön, aki tőzsdén játszik, tudja, hogy mit jelent az illúzió.

Hát éppen erről van szó. Itt nagy baj van, Jaj, de milyen nagy baj!

Leánya, a illetve Dora két nappal a katasztrófa után megjelent nálam a szanatóriumban. Ügyvéd kíséretében. Rettenetesen izgatott volt. Március elseje volt. És megint elmesélte a dolgot a végrendelettel, amely szerint ha tizenkét óráig nem megy férjhez március elsején, akkor elveszít egy komoly vagyont. Természetesen, nem hittem. Az ügyvéd írásokat mutatott. Erre váratlanul megkérdeztem, hogy miképpen került Marokkóban egy tűzpiros Chryslerba? Nevetve mondta, hogy bolondos barátnője, Lilian Halley, aki éppen szökni készült hazulról, ráerőszakolta az autóját. Mondom, Sir baj van! Azután okmányokat láttam. Szóval, Dora Cummings, az Dora Cummings, és három hónapi nyomozás után felelősségem teljes tudatában állíthatom Önnek, hogy az Ön leánya Lilian Halley. És ez a nő ott állt kétségbeesetten, ennek sürgősen férjhez kellett volna mennie a végrendelet értelmében, de én még a legutolsó lehetőséget is tönkretettem. Fél tizenkettő volt. És március egy!

Sir! Képzelve magát egy hölgy helyzetébe, akinek félórán belül férjhez kell mennie. Már akkor is imponáltam neki kitartásommal, őszinte vallomásaimmal, bekötött fejemmel is, de félóra alatt megesküdni, minden írás, minden előzmény nélkül, ez lehetetlen.

Háromnegyed tizenkettő volt, Dora leroskadt egy karosszékbe, és sírt. Ekkor váratlanul megszólalt Erbrő atya mellett, kijelentette, hogy mint misszionárius papnak, jogában áll végszükség esetén súlyos beteget megesketni. Miután azonban ő nem orvos, az én betegségemet is súlyosnak tekintheti. Ott helyben összeadott minket, egyben figyelmeztetett, hogy ezzel még nem tettünk eleget a formaságoknak, és ha nem halok meg, amit ő szívből kíván, menjünk anyakönyvvezetőhöz. Ennél maradtunk.

Közben megérkezett az Ön nagylelkű előlege, Sir, és én éreztem, hogy az összeget vissza kell küldennem. Sokáig tusakodott bennem a jó és a rossz ember. Végül a jó győzött. Jó, ha az ember nem küld vissza ilyen összeget. Talán megbántanám vele. És én tiszteltem, becsülöm az Ön érzékenységét. Ezért cserébe csak annyit kérek, hogy feleségem sohase tudja meg az igazat. Hadd higgye, hogy szerelemből forgattam fel Európa jelentősebb metropolisainak polgári nyugalmát. Hadd higgye. Hiszen az asszonyok annyi mindent elhisznek, és oly mindegy, hogy valóban úgy is van-e, ha, ez nekik kellemes. Ugyebár, milyen bölcs mondás.

Nagyon szeretjük egymást Dorával, és elhatároztuk, hogy nem a füstös Londonban fogunk lakni (mint Ön is tudja, olykor köd van), hanem a kies környéken. Tartunk majd egy bejárónőt, és nem vezetünk háztartást. Már polgárilag is megesküdvé érkeztünk hön szeretett hazánk imádott fővárosába. Délben futottunk be a festői, füstös, lármás, bűdös Waterloo pályaudvarra, Dora frissen ugrott le a vonat lépcsőjéről, én megálltam az ajtóban, széttárt karral szívtam be hön tisztelt hazám szénporszagát, és így kiáltottam: »Soha többé nem fogok maga miatt kórházba kerülni!«

Ezzel leestem a lépcsőről, és kitörtem a lábam. Az ötezer dollár dacára maradtam

őszinte tisztelője:

Samuel Bronson
nyug. mesterdetektív”

A bennszülöttek elszórt rajvonalba közeledtek a kunyhók felé. Miután csend fogadta őket, a főnök felemelkedett, és magasra tartotta két karját. A harcosok is felemelkedtek, és iszonyú üvöltéssel megrohanták a kunyhókat. Fosztogatnivalójuk alig akadt.

A kis kolónia a Bánat Szikláján szomorúan nézte az éjszakában kunyhóról kunyhóra felcsapó lángok pokoli tűzijátékát. Csak egyszerű, primitív építmények voltak, de mégis: mennyi munkát, fáradságot szenvedést fektettek ebbe a kis telepbe. És most percek alatt zabálta meg a tűz, még jobban áthevítve a forró éjszakát.

A bennszülöttek hamar megtalálták nyomukat. Tömött sorokban rohantak a barlang felé. Közel eresztették őket.

Azután két sortűz dördült el. Ezen a szűk helyen szörnyű pusztítást vitt véghez a tüzelés. Rémülten bukdácsolva, rendetlenül menekültek, és sok halottat hagytak hátra.

- Úgy! - mondta boldogan Morton, mert ha verekedésről volt szó, mindig lelkes hangulatba hozta. - Most legalább kóstolót kaptok!

- Azt hiszem, Mayew - mondta csúfondárosan az örökké vigyorgó kapitány -, hogy most már te is elnézed súlyos tévedésünket, amellyel itt töltöttük az időnket azzal, hogy depót létesítsünk a Bánat Szikláján.

- Csak ne tegyél babért arra a tökféjre! - felelte Mayew. - Marshallnak van igaza, és nem neked. Két világrészben kapitánynak csúfolnak, és kiderül, hogy annyit értesz a harcászathoz, mint egy tyúk. Fred nélkül valamennyien pecsenyék lennénk már.

- Kivéve téged - szólt Morton -, nem hiszem, hogy akad olyan elvetemedett kannibál, amelyik megenne.

Ezek most voltak igazán elemükben. Vicceltek és cigarettáztak. A barlangban valamennyien kényelmesen elfértek, volt elegendő konzervük is, lőszerük, fegyverük és két hatalmas tartály vizük. Ezzel sem kellett nagyon takarékoskodni, mert éppen elég eső esett ahhoz, hogy ne szenvedjenek szükségét.

- Javasolom, hogy adjuk át a kommandót Marshallnak! - kiáltotta a kapitány. - Ez az ő szakmája.

Valamennyien nyomban beleegyeztek. A bennszülöttek közben tüzet gyújtottak lenn, és ugrándoza, éktelen üvöltéssel gyászolták halottaikat.

Lilian és Robinné a barlang mélyén húzódtak meg, konzervet főztek, gyékény fekvőhelyeket készítettek, a két Rollins (az egyik a legöregebb, a másik a legfiatalabb mind között) fegyvereket töltött.

- Valószínű - mondta Marshall -, hogy két oldalról fognak támadni. Bizonyára ismernek egy ösvényt, amely a szikla tetejére vezet, és megpróbálnak fentről leugrálni.

- Azt hiszem, igazad van - bólogatott Mayew. - Valaki másszon ki fent a szellőztetőnyíláson, és jelezze, ha a csúcs felől közelednének. Wilson!

A katonaságnál nem történhetne szabályosabban. Wilson felkapta fegyvereit. Morton két tenyerébe állt, és ez talpánál fogva kitolta a felső nyíláson. Hogy megkönnyítsék a közlekedést, kötelet erősítettek egy szikladarabra fent.

- A bejárat előtt jó fedezék van, az egyik acetilén fényszórót oda kell vinni, Floss örködjön, és ha közelednének, fordítsa egyenesen nekik a reflektort.

Megtörtént. Hamarjában ettek és ittak valamit. A völgyben csend volt. Úgy látszott, most tanácskoznak a sakaikok.

- Ha Wilson ellenséget jelez, hárman felmászok, és tűzzel fogadjátok őket. Közelharcba nem mentek. Ha elérnek, akkor vissza a barlangba.

- Vigyázz... - suttogta Floss.

- Két ember készenlétben hátul marad, hogy Wilsonnak segítsen, ha kell - vezényelt Marshall. - Én lövök először!

A fényszóró vakítóan hasított bele az éjszakába, és megvilágította az előrehajolva futó sakaikat.

- Egy, kettő, három... Tűz!

Szakadatlanul ropogtak a fegyverek, és sorra hullottak a közeledők. Nyíl és dárda célt tévesztett, mert a fényszóró vakította a bennszülötteket. Ennek dacára az egyik fehér átfúrt torokkal bukott hátra. Wilson jelt adott, és a két tartalék villámgyorsan kúszott fel a szellőztetőnyíláson át. A kopár sziklatetőn csend volt. Néhány árnyék közeledett a keleti lejtő irányából. A sima tetőn szabad célpontok voltak, és az első tűzre megfutamodtak.

A támadók ismét visszavonultak az ösvényen, megint tüzet gyújtottak a völgyben, üvöltöztek és táncoltak halottaikért.

- Ez nem jól van így - jegyezte meg Marshall. - Az elhullottak olyan torlaszt képeznek, hogy nemsokára fedezik a bennszülött-támadást a barlangig, mintha csak homokzsákokkal kiépített állásuk lenne.

- Igazad van - mondta Morton -, de hogy a csudába takarítsuk el a halottaikat? - Felhúzta a kabátujját, és egy csúnya dárdasebet tartott oda Liliannek, aki gyorsan kötözni kezdte. Az átfúrt nyakú társuk közben kiszenvedett, és Robinné csendben imádkozott felette.

- Csak egy mód van. Lekúszom az ösvény feléig egy dinamitpatronnal - javasolta Marshall. - A gyújtózsínórt szépen gombolyítsátok utánam, azután egyszerűen felrobbantjuk halottastól, mindenestől az ösvényt. Igaz, hogy idezárjuk magunkat, de ők nem tudnak többé feljönni, azonban mi sem mehetünk le. De ha megérkezik a katonaság, úgy is kiszabadítanak, ha nem, akkor úgylis elvesztünk.

Közben gombolyította a karjára a gyújtózsínórt, átadta Mayew-nek, és zsebre vágott néhány patron. Lilian ijedt szemekkel jött oda hozzá.

- Nem látom be - mondta Morton -, hogy miért másznál le az ösvényen, mikor a patron elhelyezése majdnem biztos halál, hiszen bennszülött őrszem áll ott.

- Úgy van! - szólt a kapitány. - Sorsot húzunk négyen. Te, Morton, Mayew meg én, és az megy, akinek nincs szerencséje.

- Semmi kifogásom, hogy átvedd a vezénylést - felelte hidegen Marshall -, de amíg én vagyok a vezér, addig én parancsolok. Ilyen feladathoz csak katona ért jól. Egyiktek sem tanult sík terepen ügyesen kúszni, és nem tudom, hogyan helyeznétek el a patron. Sorshúzásban nem veszek részt. Én megyek. Megparancsolom, hogy ha tizenöt perc múlva nem térek vissza, gyújtjátok meg a zsinórt, mert akkor rajtam ütöttek. Mindenki megértett?!

Nem szóltak. Mielőtt kilépett volna a barlangból, Lilian odalépett hozzá, és két kézzel megfogta Marshall kezét. A következő pillanatban Fred villámgyorsan, minden kiugró sziklát ügyesen felhasználva, futott lefelé az ösvényen. Mayew előzőleg átvette a gyutacsot, és most gombolyította, óvatosan, aszerint, hogy lazább lett vagy megfeszült.

...Már elérte a testeket. Mozdulatlan, hideg bennszülöttek között csúszott, hason, hűvös, ragadós tócsákon át: Vér! Még mindig ment... Már közelben mozogtak a fekete pontok, és egészen a domboldalhoz kellett lapulnia, mert az ösvény feléig bevilágított a holdfény. Lihegve megállt. Hatalmas, előreugró sima, fekete sziklalap dőlt feléje. Gyorsan kivájta a késével a talajt. A fekete pontok közeledtek. Sakaiok! Nyugodtan felerősítette a gyújtózsínort.

Valamelyik bennszülött észrevette, mert a lopakodva közeledők egy pillanatra megálltak. Azután egy hajítódárda repült közvetlenül a feje fölé, és kettétört a sziklán.

A kiásott földdel a patront a szikla tövében levő üreghez tapasztotta. Az ellenség már tíz lépésre jött.

Két revolveréből gyors egymásutánban kilőtte az összes golyót, és futni kezdett.

A barlangban izgatottan figyelték a legombolyodó zsinórt.

- Ötven... kilencven... száztíz méter...

- Már megállhatna - dünnyögte Morton.

A zsinór egyre gombolyodott. Százkilencven... kétszáz... Lilian lehunyt szemmel, zsidbadtan állt. Kétszáznegyven.

- Megállt... - suttogta Floss. Most néma másodpercek következtek. Aztán megszólalt messze Marshall két revolvere.

- Vége... - mondta fátyolozott hangon a kapitány. És csend lett. Nagy csend. Morton az óráját nézte, de idegesen rágta a szája szélét. Mayew öngyújtójával a zsinór mellett guggolt. Azután Morton feltartotta az egyik karját, jelezve, hogy: „készülj!” Egy perc hiányzott a tizenötből. Lilian féláljult állapotban nézte a jeladásra emelt kezét.

- Rajta! - suttogta Morton. Az öngyújtó kis lángocskája fellobbant, és a zsinór pattogva, szikrázva nyomban tüzet fogott. A halvány, világos pont megindult lefelé.

Ebben a pillanatban Marshall zuhant be a barlangba, és csak annyit kiáltott:

- Tűz! - aztán lihegve fél térdre bukott. Ruhája ronggyá szakadtan csüngött róla, és karjából ömlött a vér. Az utánanyomakodó bennszülötteket megsemmisítő golyózáporszáp fogadta. De most már kisebb pusztítást végzett közöttük, mert fedezékül használhatták elhullott társaikat. Lilian nem tudta, mit tesz, letérdelt Marshall mellé, magához szorította a fejét, és sirt és csókolta és örült, mert érezte, hogy a férfi véresen, porosan, szakadtan, ahogy ott térdelt, boldogan öleli magához.

Iszonyatos dördülés töltötte be a völgyet. Sziklák, fák, szétszakított bennszülöttek röpültek egy lángoszlopban az ég felé, azután kihunyt a fény, és lassan szállongó, sűrű, nehéz porfelleg terjengett a táj felett. A barlangtól néhány méternyire eltűnt az ösvény, és a reflektor egy sima szakadék falára világított. Most már biztonságban voltak. A kis szellőztetőnyíláson át nem kísérelhettek meg a bennszülöttek sikeres támadást. De el volt zárva kifelé is az út. Se ki, se be.

Néma és sötét volt a völgy.

Minden elcsendesedett.

KILENCEDIK FEJEZET

Mindig úgy kezdődik a verekedés, hogy a civilizációt visszaütik

1.

„Egy menekült mállahordó vallomásából megállapították - írja a Megaphon -, hogy Essar bey hordái fosztották ki a Nyersanyagkutató karavánját. Az angol hatóságok erélyes, de békés szándékú ultimátuma részint felszólítja Lungaország királyát, hogy szolgáltassa ki Mr. Robin hittérítőt, részint garanciát kér arra, hogy Essar bey hordái Sierra Leone határán nem élvezhetnek menedékjogot a sakaiok földjén. Ellenőrizhetetlen hírek szerint egy könnyű vadászgép átrepült az ország felett, és pilótája azt állította, hogy a fehérek telepe lángokban áll. E pillanatban még nem tudjuk, hány honfitársunk élete esett áldozatul a sakai király hatalmaskodásának. Az ötödikén lejáró ultimátum, azt hisszük, hogy végső terminusa a Lungaország határán állomásozó angol ezred türelmének, amely talán mégsem fogja tovább tétlenül nézni, hogy néhány kilométerrel odább öldöklök polgártársainkat.”

A gyarmatokon érdekelt többi nagyhatalom sajtója elnémult. Igyekeztek ugyan interveniálni a fegyveres beavatkozás ellen, de végre is Afrikában villámgyorsan elharapózhat a példa, ha valahol büntetlenül ölik a fehéreket. Ez még pacifikált területen is zavargásokat idézhet elő. Különben a távol-keleti helyzet nem tört meg nagyobb ellentétet az impériumok között.

Lord Winter (a miniszterelnökhöz): Van-e tudomása arról a miniszterelnök úrnak, hogy Lungaország királya szabályszerű ultimátumban szólította fel a fehéreket az elrabolt bérösszeg megfizetésére, erre határidőt adott nekik, és a fehérek ezt közölték rádióan a határőrséggel. Miért nem sietett Sir Halley a kárpótlással, és fűződnek-e Angliának különös érdekei ahhoz, hogy Sir Halley nyersanyagkutatói miatt diplomáciai és háborús bonyodalmakba keveredjen? *(Zúgás.)*

Miniszterelnök: Az események nem adtak időt arra, hogy az ügyet részleteiben tisztázzuk. Felszólítottuk az európaiakat, hogy helyezték magukat a határőrség védelme alá. A bonyodalom nem Sir Halley ipartelepe miatt, hanem angol állampolgárokkal szemben történt erőszakoskodásért állott elő. Semmi körülmények között sem tűrhetjük, hogy hittérítőket raboljanak el, és tisztviselőket gyilkoljanak, akár ipartelepen, akár máshol. *(Taps.)*

Lord Winter: Nem követett-e el gondatlanságot az angol hatóság, mikor Sierra Leone határán európaiakat bocsátott be olyan földre, amelyen nem nyújthatott védelmét nekik? Nem kellett volna lezárni a határt? És nem tételezhető-e fel, hogy ezzel az iparteleppel bizonyos érdekkörök, előre sejtve a fejleményeket, provokálni akartak egy angol megszállást? *(Nagy zaj.)*

Miniszterelnök *(nem felel)*.

Austin (konzervatív): Kezeskedik-e a kormány arról, hogy az óvatosság politikájának több angol állampolgár nem eshet áldozatul, és a birodalom tekintélyét nem járátjuk le a gyarmatokon?

Miniszterelnök: Azt hiszem, erre nézve az intézkedések, és ha kell, a további lépések mindenkire nézve meggyőzőek lesznek. *(Hosszan tartó, nagy taps.)*

2.

Azután érkezett három tipróláncos autó is Freetownból. Öt hatalmas, hárommotoros bombavető és két könnyű Fokker-vadászgép. Reggeltől estig folyt a csapatszállítás, beraktározás, blokkházépítés Gambában. Freetownnál az angol flotta egy teljes egysége vetett horgonyt.

Ezen a napon Carver irodájában váratlanul megjelent egy rémült, összetört ember: Halley. Bronson levele kissé meghökkentette. Ezek szerint hol lehet a leánya? Azután megkapta Carver sürgönyét:

„Birtokomban levő ellenőrizhetetlen eredetű levél stop amely bennszülött útján érkezett stop sérült borítékban stop a nyersanyagkutató telepről stop határőrségnek címezve stop következőket tartalmazza stop értesítsék atyámat Sir Halleyt, hogy férjemmel, Fred Marshall-lal a lungaországbeli nyersanyagkutató telepen vagyok stop végső veszélyben stop Lilian Halley stop üzenetet felelősség nélkül továbbítom stop Carver”

Most ott állt. Uralkodva magán, de karikás, fáradt szemekkel, látszólag azért nyugodtan:

- Kérem, ezredes úr, mutassa meg a levelet.

Carver szó nélkül átnyújtotta. Jól látta, hogy a milliomos arcából minden vér eltűnik. A másik asztalnál Marshall egy jelentést gépelt. A kikötő felől újabb angol legénység érkezett, behallatszott a dohányszagú irodába ütemes poroszkálásuk és borízú kórusuk:

*It is a long way to Tipperary
It is a long way to go...*

- Ezredes úr - mondta Halley minden önuralmát összeszedve -, kérem adjon mellém egy felfegyverzett karavánt, hogy elhozzam a leányomat. Ez az ő keze írása!

- Lungaország határát további intézkedésig magánszemély nem lépheti át.

- No de, ezredes úr, a leányomat sürgősen el kell hozni onnan. Értse meg! A lányom!

- Sir Halley! Ön igen hathatósan világosított fel engem három hónap előtt, hogy a szentimentális érveknek nincs helye katonaságnál. Holnapután éjfélkor indulunk, hogy megtegyünk mindent honfitársainkért. Addig innen egyetlen ember sem lépheti át a határt!

- Ezredes úr! A gyermekem van ott!

- Sir Halley! Azon a pokoli helyen e pillanatban senki sem tartózkodik, aki nem a gyermeke valakinek.

E pillanatban egy altiszt lépett be:

- A Nyersanyagkutató rádiója jelentette, hogy megtámadták a telepet, az utolsó segélykérő jelek megszűntek, a rádiójuk nem felel.

Sir Halley egy székhez vánszorgott, és leült.

- Marshall!

- Igenis!

- A jelentést kábel útján továbbítja, és utasítást kér. - Marshall ujja alatt kattogni kezdett a táviró. Halley hirtelen felugrott.

- Létesítsen kérem telefonösszeköttetést Londenral, az államtitkárral.

- Sir Halley, itt én parancsolok! Különb az ezred telefonját magánbeszélgetésre használni tilos.

- Ezredes úr! Ha a lánnyommal valami történik, önt teszem felelőssé, és követelem, hogy azonnal kössön össze...

- Sir Halley! Ha így folytatja, vásra veretem, és úgy szállítom Freetownba. Az történik csak itt, amit ön előre látott.

- Ezredes úr... - mondta esdeklően - nekem a lányom... az egyetlen lányom...

Marshall segédtsízt odaállt eléje, és hidegen az arcába nézett:

- Nekem az egyetlen fivérem van ott. Kettő volt. Az egyiket Bobnak hívták, és újságíró volt. Meghalt. A másik ott van, ahol nem felel a rádió. - Nyugodtan, szenvedély nélküli hangon mondta ezt. És Halley lassan kiment.

Carver két öklével az íróasztalra támaszkodott, és sokáig nézte a távozót, azután így szólt:

- Van Isten...

3.

A válasz ismét határozott volt és rövid:

„Megadott határidőt be kell tartani. Rádióértesülések ellenőrizhetetlenek. Szigorúan bizalmas: Igyekezzenek mindent megtenni, hogy az ultimátum lejártáig közbelépés ne váljék szükségessé.”

Ez érthető volt. A bevonuláshoz feltétlen indokolás kellett.

Ezt nagyon jól tudta Halley is. És mikor később ismét bejött, az ezredes a történetek dacára szájalmat érzett iránta. Hajlott hátú öregember ült előtte, aki reszkető kézzel ivott egy korty vizet. Ez lett Halley.

- Ezredes úr... hiszi... hogy életben lehetnek?

- Talán elbújtak a dzsungelban - mondta minden meggyőződés nélkül Carver.

- És nem lehetséges... hogy előbb... hogy egy osztagot segítségükre küldjön?...

- Utasításaim határozottak. Ötödikén éjjel tizenkét óra előtt nem tehetek semmit. Egy vadászgépet kiküldtem kémszemlére, talán a pilóta majd többet mondhat. Ön igazán tudja, Sir Halley, hogy az angol katonák csak az utolsó pillanatban indulhatnak el.

Sir Halley igazán tudta. Még sokkal többet tudott, mint Carver, és csak ült, csak nézte a padlót.

A pilóta jött:

- A bennszülöttek nyilván felgyújtották a telepet. Minden kunyhó ég. A kunyhóktól távolabb védekezhetnek a megmaradt fehérek, tisztán látszott, hogy lövések villannak fel. A terep olyan, hogy nem tarthatják magukat.

- Ezt én megmondtam az ön mérnökének, Sir Halley - mondta Carver. - Figyelmeztettem őt, hogy az ilyen gyarmati telepekhez természetes támpont szükséges, előrelátható harc esetére. Nem értem, miért helyezték szabadon a völgy közepére az épületeket. - Halley tántorogva felemelkedett, és rekedten felelt:

- Mert én... én... én egy hitvány, nyomorult vagyok... Mert... mindenkinek van apja vagy anyja... - Kitámolygott.

- Maga szerint megsemmisültek? - kérdezte a pilótát Carver.

- Sir, azok a házak olyan ostobán állnak, és a völgy annyira nem nyújthat fedezéket... Marshall múmiaszerű arccal ült. Carver intett a pilótának. Ez, úgy látszik, ösztönösen megértette a helyzetet, mert így folytatta:

- De ha várták a támadást, és az őserdőbe vagy a közeli sziklák közé menekültek, esetleg két napig is tarthatják magukat.

Tiszt jött be:

- Az újságírók és a többi polgári személyek utasítása szerint elhagyták Gambát. Sir Halley azonban nem hajlandó eltávozni.

Carver sóhajtott...

- Maradhat...

4.

Tizenegy órakor a kürtös megfújta a riadót.

Ötödike volt.

Percek alatt megelevenedett a sík terep. A helység mögötti négyszögletes térségen leszedték a repülőgépekről a ponyvát. A motorosok kipróbálták a gyújtót, pöfögés, fegyvercsörgés, az öszvéreken percek alatt helyén volt minden géppuska, rövid vezényszavak pattogtak, és a barakkokból néma csendben vonult oszlop oszlop után, négyes sorokba fejlődve, egymás mögé. Minden altiszt végigrohant a szakasza mentén, a beszélgetés moraja elült, a kürt elhallgatott, és Marshall megjelent a századirodában, köpenyben, menetkészen.

- Jelentem, Sir: minden rendben.

Halley ott ült egy széken. Két nap alatt megöszült. Carver felvette köpenyét, parafa kalapját, és járkáltak ketten, Marshall-lal, szótlánul fel és alá. Időnként az ezredes vagy a hadnagy a karórájára nézett, azután egymásra. Fél tizenkettő volt.

Megint a karórára néztek, megint egymásra. Carver türelmetlenül dobolt az asztalon.

Altiszt jött be, és jelentette, hogy egy öszvér lezuhant az árokba a gépfegyverrel együtt, a káplár megsérült.

Carver most már maga elé tartotta a kezét, és egy pillanatra sem vette le szemét a tizenkettes felé közeledő nagymutatóról. Halley két kezébe temette az arcát. Már csak másodpercek hiányoztak a hatvanadik percből.

Négy... öt... hat... hét... nyolc... kilenc... hatvan.

- Marshall! Indulás!

Felharsant a kürt, és a hadsereg dübörögve zúdult neki az őserdőnek. Kerekek nyikorogtak, lovak dobogtak, összeverődő karabélyok zörögtek, és mint tízezer puskaövés, ropogni kezdtek a repülőgépmotorok.

Ami ezen a részén Nyugat-Afrikának ritkaság: szárazság jött. Három napja egy csepp sem esett, perzselően sütött a nap, a vizük elfogyott, és a barlang belsejében 60 fokra emelkedett a

meleg. A völgyben még tűrhetőbb lett volna, de a kopár sziklák mint gyújtólencsék koncentrálták a meleget, és sokszorozva verték vissza a barlangra. A kövek annyira áttűzesedtek, hogy éjszaka is langyosak voltak. Három halottjukat kénytelenek voltak egyszerűen ledobálni a mélybe, ahonnan a tömegesen oszló bennszülötthullák amúgy is elviselhetetlen kénhidrogénes ammóniákibűzt párologtattak fel. Az öreg Rollins és a szerencsétlen Robinné haltak meg először, és végül a rettenthetetlen Mayew szervezete is felmondta a szolgálatot ebben a szituációban, ő is lerepült hült testtel a szakadékba.

A távoli hegyek felől jól látszott, hogy özönlenek százával mindenfelől a bennszülöttek.

Félig eszméletlen állapotban heverték a forró barlangban. A fiatal Rollins már huszonnégy órája félrebeszélte. Marshall ott ült Lilian mellett, ölében tartotta a fejét, és simogatta.

- Ha meghalnánk... - suttogta fájó, kiszáradt torokkal - köszönöm... hogy... az apámat... hogy nem mondtad...

- Mert... mert én már akkor szerettelek... - felelte Fred, és ahogy végigsimította az asszony arcát, Lilian futólag megcsókolta a kezét.

A távoli dobpergés egyre tartott. A völgyben üvöltöztek és táncoltak, de ez mind csak tompán szüremlett ide, a halál barlangjába, ahol néhány nyugat-afrikai pionír viaskodott az elmúlással. A hegyek egyre ontották a bemázolt, agyaggal letapasztott hajú harcosokat, akik eljöttek a nagy gyűlésre, hogy örökre kimondják minden fehérre a halált, aki ide belép.

Este tábortűz mellett folytatták a gyűlést.

Azután erősödő, roppant bűgással közeledett valami a magasból. Az európaiak utolsó erővel a barlang szájához vonszolták magukat. Alacsonyán szállva megjelent három gép. A bennszülöttek csodálkozva emelték fel a fejüket. Három úszó árnyék homályosította el a csillagokat. Egy kisebb árnyék különvált, és sebesen rohant le a völgybe. Dörrenés és felcsapó lángnyelv.

A gyűlésnek vége volt. Aki élve maradt, az rohant szerte mindenfelé, és ahol csoportokba verődtek, ott szép spirálisan a kis vadászgép alacsonyra siklott, és elsuhant mellettük, közéjük szórva a gépfegyverrel.

A bombavetőket továbbszálltak a hegyek közé, és sok gránát robbant, sok bennszülött kampong helyén csak tátongó, mély üreg maradt, és elhallgattak a dobok is.

A bevonuló katonaság nyomban meglátta a Bánat Szikláján égő nagy, nyílt tüzet, körülötte a karjukat és rongyaikat lengető félholt fehéréket, azt a néhány embert, akiknek volt annyi erejük, hogy kimásszanak a szellőztetőnyíláson.

A legénység harsány hurrával vette tudomásul őket, és egy utászosztag nyomban hozzáfogott a megszabadításukhoz.

... A sátorlapból rögtönzött kórházban helyezték el a megmentetteket, és az orvos szerint több áldozatot nem követel közülük a kaland. Morton le sem feküdt. Felhajtott egy üveg pálinkát, evett egy csajka marhahúst, és boldogan sétált a katonák között. A gúlába rakott szuronyok közül vidám táborozás folyt, időnként hatalmas fényszóró szaladt körül a tájon.

It is a long way to Tipperary

Lilian felnyitotta a szemét. Hosszan ivott a langyos tejből, jóleső érzéssel konstata, hogy ágyban van, azután meglátta Marshall borostás, sovány arcát, amint föléje hajol.

- Most már minden jó lesz... Nézd! Ez itt az öcsém... - De már nem látta az illetőt, mély álomba merült.

BEFEJEZÉS

Halleyt még sokáig ápolták szanatóriumban. Rémlátások és sírögöresök kínozták. Ha volt bűne - és volt sok -, megfizetett mindent, a nála szokásos pontos kamatokat is beleértve. Később Marshall pontos bizonyítékokkal látta igazolva, hogy Bob halálában valóban ártatlan az apósa. Egy túlbuzgó alvezérének önálló bűne volt, és Halley nyomban elbocsátotta.

- Tudod - mondta Morton, mikor egy este Marshalléknál vacsorázott Marokkóban -, a régi szép időknek vége. Ha ez a barom Mayew egy ilyen gyerekjátéknál beadja a kulcsot, az öreg Halley jótékony intézményeket létesít, és a lapok cikkeznek, ha az ember nem tenyérrel, hanem visszakézzel vágja szájon a bennszülötteket, akkor már a tisztességes embernek nincs itt keresnivalója.

- De most már legalább van pénzed, nem kell dolgoznod többé - mondta Marshall.

- Marha vagy! Az utolsó centemet tegnap vesztettem el kártyán, mert miután az a spanyol énekesnő kifosztott, kártyára adtam magam.

- És mit fog csinálni? - kérdezte Lilian.

- Először arra gondoltam, hogy ajánlkozom valami úri családhoz házitanítónak a gyerekek mellé, de azután mégis inkább elszerződtem Celebesre. Ott azt mondják, még mozog valami. Nem csinálnak olyan húhót, ha az ember megdorgál egy bennszülöttet, és az érzékeny fráter belehal.

Ezen az estén kézbesítették Richmond ezredes táviratát:

„Hathavi szabadsága négy nappal ezelőtt lejárt stop igazolatlan elmaradása komoly következményekkel járhat stop lépjen nyomban érintkezésbe ezredével és vegye át parancsát stop Richmond ezredes”

Marshall körül fordult egyet a szoba. Mi ez? Lilian elkapta tőle a sürgönyt. Morton is. Végül az óriás adott elfogadható magyarázatot:

- Látod, te vadszamar! Azt hitted, katonaszökevény vagy! Pedig frászt! A jó ezredes bácsi, miután látta, hogy kedvenc tisztje elszökött, szépen beírta a katonai főkönyvbe, hogy hathavi szabadságot engedélyezett. És most erre figyelmeztet.

Csakugyan így volt. Marshall sürgönyözött taláломra, hogy betegsége miatt nem jelentkezett idejében, de teljesen felgyógyult és szolgálatképes. Nyomban megkapta a választ, Fred Marshall őrnagynak címezve.

„Nyomban vonuljon be ezredéhez régi állomáshelyére stop parancsnokság”

Marshall szép pályát futott be a hadseregben, és úgy tudták, hogy feleségével a legboldogabb házaseletet éli. Így is volt.

.oOo.